

მეტეხვანი
ზიგლიძეთა

ქართვ

№ 2 თებერვალი 1970

საქართველო
საბავშვო ჟურნალი

გაზაფხული.

ფოტო ბ. დავაშვილი.

პროდუქტები უველა ქვეინსა, შვედეთი

საქ. კ. კ. კ. კ. ბავშვთა ჟურნალი

ეკოა

№ 2 (399) თებერვალი, 1970 წ.

გამოცემის წელი 48-ე.

ფოკალური საზოგადოებრივი-პოლიტიკური და სალიბერალური-საბავშვო
ქანალი

ენერჯის მშენებლობა.

ნახევარი საუუნის მიჯნაზე

ფოტო შ. ჩხობინისა

— ჩვენი სოფელზე სწერენ...

11990

თვითონ ისტორიის ბრძნულმა კანონზომიერებამ დაკავშირა ერთმეორესთან ეს ორი სახიზარულო თარიღი: 28 თებერვალი — საბჭოთა არმიისა და სამხედრო-საზღვაო ფლოტის დღე და 28 თებერვალი — საქართველოში საბჭოთა შეღისუფლების დამყარების დღე.

ორმოცდაცხრა წლის წინ მსოფლიოში პირველი განმთავისუფლებელი არმიის — წითელი არმიის ჭარბკაცებმა და მეთაურებმა მჭერი დახმარების ხელე გაწოდეს საქართველოს აქანებულ მუხლებსა და ვლახებს, რომლებიც თავისუფლების მოპოვებისათვის იბრძოდნენ.

კიდევ ერთი ვიგანდური ნაბიჯი, კიდევ ერთი წინა და საბჭოთა საქართველო იხიებებს თავისი არსებობის 20 წლისთავს.

აგრე უკვე თითქმის მიწურთა ნახევარი საუთუნე იმ დღიდან, როცა თბილისის თავზე აფრიალდა ლენინის დროშა, თავისუფლების, შრომისა და გამარჯვების დროშა.

ამ დროში მოვიპოვეთ ჩვენ ყველა ჩვენი გამარჯვება, ავაშენეთ ახალი საბჭოთა საქართველო, უშპლავრესი ინდუსტრიის, მოწინავე სოფლის მეურნეობის და მაღალი კულტურის ქვეყანა; მიღის რა ლენინის მიერ დასახული გზით, კართველი ხალხი გულმოდგინე შრომით მრავალბეს საზოგადოებრივ სიმდიდრეს, ავითარებს სოციალისტურ დემოკრატიას, მეცნიერებას და კულტურას, აშენებს შუქმდებულ ცხოვრებას.

კომუნისტური მშენებლობის გზებზე ჩვენ მოავადელოს, ლენინის სიტყვებით რომ ვთქვათ, უდიდესი მუშაობა, — აღნიშნულია სკკპ ცენტრალური კომიტეტის თეზისებში ვ. ი. ლენინის დაბადების 100 წლისთავისათვის, — დაგვიარდება ბევრად მეტე შრომა, ვიდრე დღემდე. მილიონობით საბჭოთა აღმართი მზად არის შრომის და გამორისთვის, რათა პარტიის ბელმდებანელობით წარმატებით იაროს წინ ამ გზით!

ნაწ. ვას. თეატონი
ბიძალიონთაა

დუშეთის თავზე წაოუყდებულ მთებს ლევა ღრულებზე აწევი. მათი სქელი ფენა აქა-იქ გაურღვევია დღისი მზის სხივის და მისი ფერდობებზე სინათლის სვეტი ტორანონის, გვირგვინის და თვალის დამატებობელი ფერებით ხატვის სიხარული მიზიდულა და ზრავარული სილამაზის სიხარული.

რაიკოში დიდი ხანია დაიწყო სამშენო დღე. მეორე მდინარის აღმოსავლეთ ახმაზის კაბინეტში შარებულმა სოფლის მეურნეობის მუშებმა, და-ბარაკობენ ცხვარზე, საძირებზე, ბინებზე, მწებ-სებზე, ყველას თავის სარტყელზე აწევის და მდინარეში მოკლავა ყველას გაწევის თუ დამა-რებაა სპირო, დავიძროს, ხელი შეუშეღოს.

სოფლდღეში კაბინეტში მზისა და ქარისაგან სახეგარეულო, შუაშენის კაცი შემივდა. მე მას პირველად გზავდა; როგორც ეს ლამაზი დაიწყო, მივხვდი, ელექტრომომხრებზე ინჟინერი უნდა იყოს. ბოდიშო მოხიდა და მდევანს მიმართა:

— დღეს თბილისიდან ჩამოყვანილი ელექტრო-სამრტაოუ ბრიგადა მიცდება. ფსანაგორლები ხაზზე დენის გამართვის უფლებას არ გვაძლევენ. არა და მაღალი ძაბვის ხაზებზე მუშაობა საშიშა-თია, სახლს დამოზიანებს.

— ნუ დღეაო... მომიხივით — დღე განკარგულე-ბა ფსანაგორს ჩვენ შეევიცი. ეგ კი უფროდ სტუმრები მოდიან. დენის გამოთიხა უფროდობი იქნება. რას იტყვის ის ხალხი, რანარია მასინდობ-ლი ყოფილანო! დიდილით გამართილი და სადამომების იმედად. ზეგულ ახე, ზეგულ... დღეში რვა საათი არ გეყოფათ?

— უნდა ვიყოფილიყო! — ამოიხვიოთ ამობს ინჟინერი, — ისე კი, დაგვიგებო გვექნადა უფრო ადრე მოგვეწერა...

— ესეც უნდა მოგაწეროთ და ისიც. — უსახლეს ახმაზებ და მე მიმობრუნდა... — ლენის დედადღესას ახი წლისთავისთვის გადაწვედით გვეტეს მაღა-ლი მთების სოფლები ილიის ელსაბრებობი გა-ვახარებდით... ამ ვიწრო ხეობებში, — თვალში მთებთანვე მინახა, — ორას ათეულობა სოფელია. ბევრი მათგანი უკვე გა-ვახარებო. ზღლის სათუბლო დღისათვის აუკეთა სოფლს უნდა ჰქონდეს ელექტრონი.

მდევანს ვუთხარი, მაინტერესებს-მეთუ იქურობის ნახე. ახმაზებ სადაც დარკა. მერე მომიბრუნდა და მითხრა:

— მთელ ავტომანქანა მოვა. რაინდელი გავთის მუშაკებიც გამოვყვებიან, თავიანი საქმეებსაც გააკეთებენ და თქვენ უკეთ გაეცნობით მთის დღევან-დელ სახეს.

* * *

მანქანამ გულამაყის ხეობისაკენ აიღო გზა, თეთრი არავე მალე გავე-ყარა, ახლად ნაკეთობი სამანქანო გზით შავი არავეის ნაპირს მივუყვებით.

ჩვეული ზაითი და ზრავალი ადარ მომეცა. რაკი მთებიდან ცხვრის ფარები ავირინად და იალადები მხოლოდ დრულებების დედობე-ბითა, მასაც გული დამუშავებდა. ზაითის პირა და ირგველ მუდრებოა იყიდებს ფეს, მთელი ძალღვიან გეგვარობო მთები, მანც მომხებრად უფლებსებენ. მათ მეორედ ბუნების სილამაზე შეიკლდებო. ავარ, აქა-იქ ფერდობებზე მთისა მაღალი ძაბვის დენის ლითონოტროფუციის ანბე-ბი, რომლებზეც ხალხის ქსელბივითი გუნჯაში დენის დედლადენები. აქ მიაკლვებს ელექტროდენი გზას მაღალი მთებისაკენ.

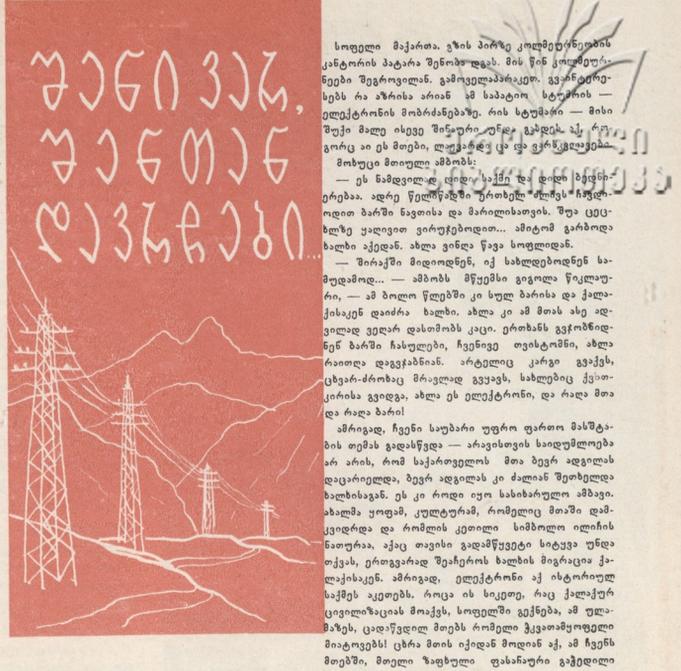
მანქანა თბილისი მთიწვეს ზევიტ და თანდათან ავდივარი დრუბულთა სა-მელოში, დაბლა შავი არავეი წელი ზუბტებობი მიაკნენებს თავის ტალღებს.

რაინული ვაჭრის მუშაკები გუნჯა წამაძავე, ლინა ნაიბობი და ვე-ნურა ბუციშვილი მთის წარსულზე და აწეოვებ, ტრანკა და ელექტროსინათლად სარტყობენ.

მეგზურობას გურამი გვიწევს. — ეს სოფელი წითლიანია, — ამბობდა იგი, — ხარკირებს ხედავო? დიდ ტურბანას აწევენ.

არავეის ნაპირებს მოუყვება პატარ-პატარა სოფლები: ცხეფდობი, ბანტუ-არი, ნაიბობა.

— ათიოდ წლის წინათ ამ სოფლების მცხოვრებნი თითქმის მთლიანად მოქუვებობლი იყვნენ ბარს, — განაგრობს გურამი, — ეს ლამაზი ქვითიარის სახლები მას მერე აშენდა, რაც სამანქანო გზის გაყვანა დაიწყო.

სოფელი მაქროთა. ვისი პირველი კომპლექტორების კანტორის პატარა შენობა ლაბ. მის წინ კომპლექტორები შეგრივდნენ. გამოვლენადაც კი. ვაჭრები-სებს რა არიან არან ამ საბაგო სტურის — ელექტრონი მიობრებნებზე. რის სტუმარი — მისი შუვი მალე ისევე შენარეულა გადებს ასე რე გრაც ეს ტი მთები, ლევაზეც ეს და ვარსკლავებია მიოუსი მთებში ამბობს:

— ეს ნაწილად დღეს უნდა და დიდი ხეცნ-ებრება. ადრე წყლები უნდა იქნებოდა ჩვენი რელიტი ბარში ნავთის და მარისათვის. შუა ცეს-სულზე უაღვიო ვირტებობლი... ამიტომ გარბოა ხალხი აქედან. ახლა ვინდა წავა სოფლიდან. — შორაკში წყლებში იქ სახლებიდან წა-ღებამოდ... — ამბობს მწვემი გავოლა წილა-ღო, — ამ ბოლო წლებში ეს სულ ბარისა და ქალ-ქისაკენ დაიარა ხალხი. ახლა კი ამ მთს ახე და-ვლად ვეღარ დასიომბს კაცი. თიხისან გვერდ-დენ ბარში ჩასვლები, ჩვენებს რისტობი, ახლა რაითა დავაგვიანდო. არტლეც კარე ვაჭრე, ცხვარობაც მინალად ვევავე, სახლებიც ქვი-თიარისა გვიცავ, ახლა ეს ელექტრონი, და რაღა მთა და რაღა ბარი!

ამრიგად, ჩვენი საუბარი უფრო ფართო მასწა-ბის თემს გადასწავდა — არავისთვის სადღეობლი არ არის, რომ საქართველოს მთა ბევრ ადგილს დადაცივდება, ბევრ ადგილს კი ძალიან შეთხედდა ხალხისაგან. ეს კი როდი იყო სასიარული ამავე. ახლამ უოფა, კელტურბან, რომელიც მთში და-მცილდრა და რომლის კეთილი სიმბოლო ილიის ნაოფრია, აქვე თავისი გადაწყვეტილი სიტყვა უნდა თქვას, ცრავაგვად შეატრის ხალხის მიერაცია ქალ-ქისაკენ. ამრიგად, ელექტრონი აქ ისტორიულ საქმეს აცვებს, რაც ის სიტყვი, რაც ქალქური ციკლოზაციას მოაქვს, სოფელი ეყენება, ამ ულა-ნობს, ციკლოზაციის მიუხედავად, რაიმე ვეკავიარდელი მიაკლვებს ცხრა მთის იქედან მოდიან, ამ ჩვენს მთებში, მთელი სახეხული ფსანაგორი გაქედელი იყო გვიჩინელი ტურისტები, და მათს დატყობას საზღვარი არა ჰქონდა მთი უმების მოთულს რა გულა უნდა მისყეს ნება მიტაროს აუბრობო.

უესებს მთიულები დენისა და დარბასულს ბაას და ფიქრით უნებურად ცოცხლებიან გელის დიცარზე დასაწერი სიტყვები:

მოგესალმებით, ქეღებო, მომპაქს სელაში ვიანი, ჩემსუ სამარენ ამბობდენ თქვენი დეცა და ლიანი. თქვენთან გულბოს ეს დევი, შიგა გრინობა უფლს გელონი, თქვენი მიწოვაც მეც მუქე, დღიანი-ბარაქიანი!

ჩვენს კიოხზე გვიკლამ ამაღლ ვივასუხა: მეცხვარე ვარ, ჩვენში სხვა რაღა ხელბას დაგვადებოლი

- ამბობს წინა ზამბარი მტკად მმეხე იყოო ყურადგობი.
- მართალია, მძიმე იყო, მაგრამ ვინც იფიცავა, პირტუცივც გადაარჩინა. ჩვენც ვეცადებ და ჩვენი გაიტყობ. ამანავიცი ვაჭრებობი მუხას — შოი აფციაური, სიმარ წილაურად და კოლა უცხვარე კარგად უფლან ცხვრის. ნა-მატაც კარგად გამოვარდობი და თითო ცხვარე მ.მ კოლო მატყეც გავაარ-სეც.

მქართის კომპლექტორების თავმჯდომარე ადამ აფციაური, რომელსაც მთე-ლი გულამაყის ხეობა ქალბას სახელი იტნობს, კანტორაში დავიხვდა. საქ-მიან ქალაღებში ჩავრეო თავი და საანგარობს კოვებს ახაყუნება. რედკ-ციის მუშაკები — ლიანა და ვენერა ამოსწოვობი არ აცლანან ქალბას.

- ქალბა, ჩვენს წარმულე მათებს რაი დავაგვიანებ?
- მასტობი, ქალბატობეო, მთებში ვიყავი ვასულ... ხომ იციო, ცხვრის რამდენი ზრუნვე უნდა. ახლა კი თქვენი ბმაღლ და ჩემი კისერი.

ფრანკობის სახელდასტოო ინტერპოლი იღებენ ამასთანაგან.

- არტლეც ოდებორბიტ წელს დავარბათი. — დაიწყო თავმჯდომარემ, — მან 40 მძობა და 200 სული ცხვარი გვეყავა. ახლა კი ჩვენს ფერებში 9 ათასი ცხვარი და 560 სული მძობაა. ვევაქს 11 ავტომანქანა და 8 ტრაქტორი, პირტუცივც კაბატურ სადგომებში ვევაქს, სადაც ელექტრონიც ვაყვარებო.

ჩვენს ხალხს ყველაზე მეტად უგზოობა აწუხებდა. საკულფეო ბილეთებიც ზამთრობით იყიდებოდა და ამ მიზეზში ვემყუდნებოდით. რაკ ტენეჯე შედარებით, დავიწყეთ სანაწინო გზების გაყვანა, ახლა ჩიხობამდ რაიონის ცენტრალური ავტობუსიც მოძარაობს.

ორი კეთილმოწყობილი შერეული მაღალა ემსახურება სასოფლო საბჭოს სოფლებს. იმის გამო, რომ ზამთარი გზები იტყობა ქუ ახლო წესს დასაქმებულნი. მომხმარებლები მიიდანა მაღალაში და სპეციალური დათარიში სწერენ, თუ მის იქაბს ზამთრისათვის რა სახისა და რა სახის უწყვეტობის სპეციალური სწირდება. მაღალის გამგე ზამთრის დადგომამდ შემოიქცეს ეს საქონელი.

სოფლის ცენტრის მოულოდნელად გამოჩნდა იორა ცხენე ამხედრებულ ბერაკიც, მისთვის უფრო-გაზაფხობით დატვირთული ჩანთა ციდა. ეს მთის თერაპეტი სოფლის ფოსტალიონი, სამოცი წლის მისა ბეჭეურია, რომელიც ათი წელია მთის ვარსო ბილეთებით დააქროლებს თავის მერანს და ვინ მოსთვლის რამდენი სიხარული, სითბო და ბედნიერება შეუტანია მთიელი რაზმებში. იმ დღესაც მისა შუბღვაცისკროვნებულ შეჩერდა ნინო ბეჭეურის პირა კართან. იცის მისამ, რომ დღეის გულს გახარებს შვილის ჭარისკაცული საშეუბო ბარათი.

ორი ბაზათი ერთად გადასცა ნინოს. ერთში იმ ნაწილის სარდლობის წერილი იყო, სადაც მისი შვილი ვანო იხდის თავის მხედრულ მოვადობას სამშობლოს წინაშე, მეთაურები ნინოს კარგ ქალობას აქებდნენ და მაღლობას უძღვნიდნენ საუფიქრის შვილსა და მემობრის აღზრდისათვის, მეორეში კი თვით ვანოს წერილი იყო.

— დედა დაგენაცვლოს, ჩემო ვაჟკაცი...
მისამ გახარებულად დედის ეს სიტყვებზე გაიგონა და თავის მერანი მეორე მთის კალთას შეუყენა.

აქმა ფერბაში მხნელ დაბიქებს დროთა დინებისაგან შუბღვანობებულ თიხებდაკურთხეულ მთიელი, სამოცდათობთმეტი წლის მოუთუ სიმინ წილაური. კოლმურენო ბენსინიერს გული შინ არ უჩერდებოდა. ან კი რა გაჩერებს შრომანი გამაწორებობლ კაცს მუედრო ბინაში. იგი ახლა მან ხის უფლის და, რომ იტვიან, ავთავას არ დენახებვა მისი მოვლილი ბირტყევი.

სიმინი ორმოც წელს საქაბობდა კოლმურენობის ცტარის ფარას, ორმოცერთ ფეხით აუქმელ-ჩამოუქმელია შრომლოური მიზეზიდან უიწარამდემ მიმავალი 600-კილომეტრია ინი გვა.

სიმინი ერთი ჩვეულებრივი მთიელია, რომელმაც თავისი ემეწარმეობა მიწურ სახლში, მოთილელ ნახაბზე გააბარა და ჭრქის ბილზე ვაშლის-საუზ-მოხდა. ახლა კი ფერბაზე მჭარილ მის კარ-მიდამოს ოთხთოხიანი ქვითიკის სახლი აშენებებს, რომელსაც სანაწინო გვა ჩაუღებს გვერდით და ოთახის ყილებებს ილიის ნათურა აცისკროვნებს. ლუთიხუნელ მოხუცს სიბერეს უტყობობს ორი გაბოზივილი ქალიშვილისა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიური ფაულტეტის ტელმენტე ვაიშვილის, ივანე ბედნიერბა... და ამ ყოველი მარტო სიმინი როდია.

* * *

ელექტრომომონტაჟეთა ბრიგადები ნელ-ნელა მიუყვებიან მთის ვიწრო ბილეთებს, მთის ცენტრბინამდ ფერბაზე გადვიან და მოიუღოების გორაკ მთებს სისხლმარდებევიკო უღამკან ელექტრონის ლეხსადენებს.

— დედა დედისინ დახადებებს 100 წლისთავის აღასწინავად, — გვეუბნება გიორგი წილაური, — გადაწყვიტე ჩვენს სასოფლო საბჭოში შემავალ ყველა სოფელს მივაწოდოთ ელექტროენეტი და უაუჯუნარი რაილი.

სოფელ ლუთიხუნე, მაქართაში, კობოში, დღედაბაშიში, ვანცში, ჩოხაბაურთში, ჩოხში და ათონში უყვე ანთია ილიის ნათურები. ბელადის ოჯახისათვის ყველა სოფელს ექნება სინაღლი.

შუბი მიზებისკენ მიიწევეს!

გიორგი ბონიტაშვილი
გულგუშეკარ-ბიბლისი.

ჩვენს კოლმურენობაში ვაერთიანებულა სოფელ მაქართის, დხნოს, ბანანის, წიგამბრის, ლუთიხუნის და კაწახების მცხოვრებთა 188 ოჯახი. საკოლმურენო ცხოვრებამ ამოიყვანა ისინი მუღვივი გაბირებებისაგან. აწველა პა-ვანს აქვს ქვითიკის ორსართულიანი სახლი, ახალი ავეჯით გაწყობილი...

კვლავ ღრუბლების საშფოსაკენ მივუყვებით გზას. უკვე საღდაც ახლოს მოვარდებოა ტყიანი და ალური ზონა იწყება, სოფელ კიტხობი ჩვენი ურბადება ელექტროდენის ახალმა ჭიხურბა და ხარაჩოვების ჩანულმა ობელეკმა მიიპყრო.

— ჩვენს სასოფლო საბჭოში, — გვითხრა საბჭოს თავმჯდომარემ გიორგი წილაურმა, — 471 კომლი შემოიღეს. მათგან დიდ სამამულო ომში 870 მეომარი წავიდა, საიდანაც 211 ვერაც მეტის შეეცკვა. მათი სახელის უწყდაშეყოფელ ობელესკს ვაგვინებო. მთის ალაო-ჩვევების მიხედვით აქვე გამოიყვანეთ წყაროს და დაეუღვამთ ელექტროენეს. ისინი სამშობლოსთვის დეცენენ, ვფიქრობთ, ბელადის საუბრებლო დღეებში გავხვანო მამაც არაკვლეთა არდა-ვიწყების ძეგლი.

ჩვენ ახლა ორი რაგვლიანი და შვიდი დარეკებითი სკოლა გვაქვს. მარტო კიტხობის რაგვლიან სკოლაში 188 ბავშვი სწავლობს, მასწავლებლებთან ნესტან ბეჭეური, ვალიყო აფციაური, გიორგი წილაური და ლევან ზეიზაშაული ჩვენს მთების მკვიდრნი არიან.

გიორგი ლეონიძე და ჩვენი დღეაქალაქი

გიორგი ლეონიძეზე ზეგია რომ კარგი დაწერდა, თუმცა და მომავალში მას სწორედ პოეტიკურ მხარეზე დასწრებით დასწრებით და სწრაფ-მელო-

მ სტრუქტურის ავტორი იმის მოწვევა, თუ როგორ ქმნიდა იგი თავის პოეტურ ნაწარმოებს, როგორ შრომობდა ისტორიულ ვასკულალებზე, როგორ ზრუნავდა თბილისის ძველი კულტურის ძეგლების მოვლა-პატრონობისათვის. მისი სათელი ვინცა დედაქალაქის მურტრების განვითარების საკითხებსაც სწავლობდა.

1828 წლიდან 1858 წლამდე იმ ვერსიის თბილისის საქალაქო ადმინისტრაციის მხარეზე მოწვევა ვიყავი იმისა, თუ როგორ იღვწოდა ჩვენი გიორგი დედაქალაქის ქუჩების კეთილმოწყობაში.

1828 წელს თბილისის სახელობა შეიქმნა პირველი კომისია, რომელსაც დავადა ქუჩებისათვის, მოედნებისათვის, ბაღებისათვის შესაფერისი ახალი სახელწოდებების მიტოვებისა; ამ კომისიის მმ წლის ქაბუჯი პოეტი ლეონიძე მონაწილეობდა და დიდ სურვილს იჩენდა, რომ თბილისის ქუჩების მქონდა ჩვენი სახელი პოეტების, მწერლების, მეცნიერების, ისტორიულ ადგილების სახელწოდებები. მაშინ, პირველად, ცნობილი პოლიტიკურ მოღვაწეებს — შვეცილს, კუჩუბს მიტოვება მწერლების და საზოგადო მოღვაწეებს — შვეცილს, ჩარხვანიძის, ჯეგორაძის, სულხანიძისა ირანელის, ვახუშტი ბაგრატიონის, დ. ვერხვანიძის, ბესიკის, ნ. ბარათაშვილის, ს. დოღვაშელის, დ. ქიქოძის, ა. ყაჭვარის, ვაჟა-ფშაველას, ა. დავითაშვილის, ა. გოგიას, შვალას, ზ. ბარათაშვილის, ე. ნინოშვილის, ნ. ხაჭავაძის, შ. ჩიტაძის, დ. კლდიაშვილის, ნ. დომოიურის, ა. მანაშელის, მ. გორაკის, პ. ჩხვივის, ი. თუმანიანის და სხვას სახელწოდებები.

ამ სახელწოდებების ურჩავლობა წამოყენებული იყო გიორგის თაოსნობით. თბილისის სახელობა არსებობდა ისტორიული ძეგლების მოვლა-პატრონობის კომისია. ამ კომისიაში ჩვენიან ერთად ვიყავი მხურვალე მონაწილეობის იდეები, როგორც ამ სტრუქტურის ავტორმა 1830 წელს უნდაღიბი ირანელების წინაშე წამოჭრა საკითხი ჩვედატარების თბილისის არბების 1500 წლის იუბილე 1840 წლისათვის და ამ თარიღად დავუგზავნი დედაქალაქში ჩვედატარების მიხედვით ჩვენი სახელობა, ჩვენი მწერლები, და პირველი რაზმი. ლეონიძე ადვილად უნდაღიბი ამ ამბავს. ისტორიული ძეგლების კომისიის მუშაობა უფრო ვაგვიხელდა. დაიწყო იმის, რომ ხიონის ტაძრის ვეფხველი კომისიები დაიწყო და პეტარა დარბაზის განწმენვის შედეგად "შედეგად, კომისიის თაოსნობით ჩვედატარ ჩვენი სახელი ისტორიული ძეგლის — ეკლესიის სახელობის შედეგად, რაც ამ დროისათვის სახელი ჩვენი სახელს წამოყენებდა.

ზ. ლეონიძემ ჩვენი არსებობის მიხედვით და სანიჭარბე მატერიალური კულტურის ძეგლების დაცვისად დანდო იდგა. მან, როგორც დედაქალაქის, საქართველოს სსრ უმაღლესი სახელმწიფო დაქვემდებარების, რის შედეგად ვა-სიყურე დახატებისა იმისა და შესაძლებელი გახდა რამდენიმე ძეგლის არბ-ტაგარცხა და შეტყობა.

1844 წელს ზ. ლეონიძემ მოითხოვა დამუშავებოდა, რომ მიიღო რაც სახელზე, სადაც ჩვენი ბუხერბრია მწერლები, ცნობილი საზოგადო მოღვაწეების ცხოვრობდნენ, დღემდე მატერიალური დაცვის ირ არის ვაგვიხელდა. ვიხსენებ მოე-ცა სო მისამართების დაწესებით, რაც მიიღო მისგან რამდენიმე დღის შედეგად იმედა წლის 2 ნებებებების თბილისის საქალაქო აღმასკომისიის მიერ სპეციალური დადგენილება ამ საკითხზე. ზ. ლეონიძის მიერ მოცემული სისი შესახებში დაწინაურების შემთხვევაში დავუბი ვაგვიხელდა ჩვენი სახელი ჩვენი სახელი დასახლებული იყო:

1. კალენის ქ. № 7.
 2. ირანელების ქ. № 22.
 3. მდინარის შესახებ, № 9.
 4. ამ სახელი ცხოვრობდა ვაგვიხელდა, 1908-1915 წწ.
 5. ა. ყაჭვარის ქ. № 16 (მემახად გ. ტაბაძის ქ.)
 6. ამ სახელი ცხოვრობდა აკაკი წერეთელი, 1850-1854 წწ.
 7. ჩარხვანიძის ქ. № 17.
 8. ამ სახელი ცხოვრობდა ნიკოლოზ ბარათაშვილი, 1841-1844 წწ.
 9. კლარა ცეცხლის ქ. № 182.
 10. ამ სახელი ცხოვრობდა მაქსიმ გორაკი, 1892-1899 წწ.
 11. გიორგი კოშკის ქ. № 8.
 12. ამ ადგილზე მდებარე სახელი ცხოვრობდა პოეტი გიორგი ირანელიანი, 1800-1858 წწ.
 13. საქაქის ქ. № 10.
 14. ამ სახელი ცხოვრობდა კომპოზიტორი საქარა ფალიაშვილი, 1914-1922 წწ.
- სულ მთლიანად ამ შემთხვევაში დავუბი სახელის ვანსა, რომელსაც დაესწრნენ ქართველი პოეტები, მწერლები, კლასიკის სახელის დედატაგები. ეს იყო პირველი ირანელებულად ჩატარებული სახელი მატერიალური და-

გიორგი ლეონიძე

ფოტო
მ. პარბაძის

ფების ვაგვიხელის სტერიაში და აქაც თაოსნობა გიორგი ლეონიძის ვაგვიხელდა.

კიდევ ერთი ამბავი მინდა ვაგვიხელდე. დიდი წინების შედეგად საფრთხიში ჩავადა მოაწინაღობის მათთვის ტერორისტები; ნიდაჩანა დიდძალი ღირსი მათთვის იყო ივთა ვაგვიხელის ძეგლი დაწინაურებული, გ. ლეონიძე უნდა მოვიდა თბილისის აღმასკომისიის ვაგვიხელდა სასწრაფო წარები მიველო. აღმასკომისიის ვაგვიხელდა ამბავსა ნ. დღეაქალაქის 1851 წლის 28 მარტს ვაგვიხელდა კომისია ჩვენი ვაგვიხელდატარების და აღმასკომისიის მონაწილეობით. სასწრაფო შედეგად პირველად ჩვენი სახელობის ვაგვიხელდა და ვაგვიხელდა მათი ვაგვიხელდატარების, რაიყ ვაგვიხელდა იქნა მათთვის ძეგლების დაწინაურება. მუშაობის სახელდატარების გიორგი დავიხელდა დავიხელდა ივთაღურს და მხოლოდ მაშინ დაწინაურდა, როგორც ვაგვიხელდა, რომ მათთვის საფრთხი აღარ მიიღობო.

მინდა ვაგვიხელდე ადრეც, რაც ვაგვიხელდა ამ დარზე ვაგვიხელდა. ის ბნირ ტერორი იყო თბილისის აღმასკომისიის და მუდამ შედგა მანდატორისი წინადადებების ადრეც. მას არავინ უნდა მოსწონოდა თბილისის სახელის საქალაქო აღმასკომისიის წინაშე ილას, აკაკის, ნ. ბარათაშვილის, ა. გოგიასშვილის და სხვას ძეგლების ადრეს უკლებლობის საკითხი. ამას მოვიდა ის, რომ 1951 წლის 28 მარტს თბილისის სახელის საქალაქო აღმასკომისიის ვაგვიხელდა კომისია ამ სტრუქტურის ავტორის თაგვიხელდატარებით არსებულ კულტურულ ძეგლების არბ-ტაგარცხისათვის და ახალი ძეგლების ადრესისათვის.

1858 წლის 14 ნოემბერს, შავიკრის დადგენილების შესახებში ვაგვიხელდა ციხელი ილასი და აკაკის ძეგლის ადრეს რუსთაველის პრესბიტერს. პირველ ვაგვიხელდა კლასიკის სტერიაში, დიდი მეცნიერის ივ. ვაგვიხელდა — უნივერსიტეტის ელზო, გიორგიდოგის — ბარათაშვილის სანაბროზე, საბარათაშვილი ჩვეყრა ნ. ბარათაშვილის და გ. გორაკის ძეგლებს.

1851 წელს მწერალი კავრში გიორგი ლეონიძის და აღუქანადე გოგიაშვილის ვაგვიხელდა იმის მონაწილეობით შოთა რუსთაველის სახლის ვაგვიხელდა შესახებ, რომელიც კულტურის ძეგლები იყო შესახებ ვაგვიხელდა უნდა ფილოსოფი. ჩვენი მწერლები ეს ამბავი მოიწინა და მათე მირიკის ვაგვიხელდა ვაგვიხელდა ვაგვიხელდა წერილი, რომ კლავი ბარათაშვილს ეს შეეხებოდა და 1859 წლის 16 ნოემბერს ვაგვიხელდა "თბილისის" ფურცლებზე დაიბედა ჩვენი წერილი "ავტორები 2. რუსთაველის სახლი თბილისში, სხვათა შორის, აღნიშნული იყო შედეგად: ...ისეთი კულტურული კერის მონაწილის საკითხი ვერ კიდევ 1851 წელს ვაგვიხელდა საქართველოს მურტადა კავრისი მწერლების სახელად. ამ მოსარების დადგენილება ვაგვიხელდატარებ ქართველი მწერლები, იღონდ მათში მას პირდაპირული შედეგი არ მოყოლია, დროა, ახლა მაინც ვაგვიხელდა მათი ვაგვიხელდატარებისათვის..."

ეს საკითხი რომ იხვე დადგება დღის წერილობით, უდავოა, ახვე ფიქრობდა ჩვენი ვაგვიხელდა.

გიორგი ბებინაშვილი,
საქართველოს სსრ დამსახ. ინჟინერი.

Tränen und Rosen

სხაჯაბი წიქიწიწი და წიქიწიწი წიქიწიწი

ქონსაწიწი ბეზსაწიწი

ჩვენ ახსნა წიქიწიწი

„ცრემლები და ვარდები“ — ასეთი სათაური გამოვიდა გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის დედაქალაქში კრებული იმ ლექსებისა, რომლებიც მსოფლიოს პოეტებს, ყველა ქვეყანაში, შეუქმნიათ ომისა და შვიდობის თემაზე.

ამ წიგნი გამოქვეყნებულია ლექსები, რომლებიც დაწერილია ასეთი და ათხებული წლების წინ — კაცობრიობის ისტორიის მთელ მანძილზე. მთელი ისტორია აღმართა მოდგმისა მორწმუნოა სისხლით და ცრემლით; აღმართა მუდამ ებრძოდა ომის ბნელ ძალებს, ომის გამაღმებლებს; და კაცობრიობის საუკეთესო შვილია სულში მუდამ ვარდითი ჭეკვილია ოცნება. ამ დღეებში, როცა ომის სახსენებელი მოისპობოდა.

აქედან არის ამ წიგნის სათაური. დღეს მთელი მოქმედი კაცობრიობა იბრძვის საკვეთი შვიდობისათვის. ამ ბრძოლის ავიანარდში დღეს ჩვენი დიდი სამსახური.

ქვემოთ დაბეჭდილია ცალკე ნიშნები წიგნიდან „ცრემლები და ვარდები“, რომლებიც თარგმანა აქლემიწიწი ქონსაწიწი გამსახურდა.

გიომანცული მხედარი

ერთი საბრალო, ბეჩავი ქალი, სდგას დამშული მდინარის პირად, შია, სწურავს ამ სანალოებელს, და ბედს მოიღოს სულ მოლად უარებს, ჩვენსა მხედრებსა შას ჩაუარეს, თმაგწერილი დვას იგი ქარში, ჩვენი მხედრების მოცმის მარში.

რა გაეგება მე უცნაური ამხავი მძიმე, მძიმევე მძიმე, დასიგებია ქალსა ხელ-ფეხი, შას არ ახვენებს ელვა და მები. სული ამოღის წულულების ფხანით, აღარსად უჩანს წყარო და ფშანი.

ბალღების თვალნი ოქროს წვიბოთა, შას ენატრება ნაჭერი პურის, რა გაგვინია, ჩვენ აქ სახლითო, საღა გვაქვს სორაკი, ან წვეთი ღვინო. მე აღარ მინდა ვიფე მხედარი, რიტავი გახედ დღევე ცხედარი!

ლა. ი. ი. (800 წელი ჩვენს წელთაღრიცხვამდე).

სადე იმების მშალთა წყარონი, ახერხის უღარენი დაგებლავს გულმბს, აქ გათახულებს, ჩარებს ფხედულებს მხედვს შოშოლი; გზიტებს მოიღოს მალე სიკვდილი, ქვევინს მყარობელთა მტკნარი გვირობა — ქვეამხედარათა აქ ორპირობა. ვიქავი უნაწაროდ, ვიქავი უნაწაროდ; მოლი, სისხლისღვრა ხალღებს ვაგვართო, ვინე თვიი შლღვია, ვაგავებია, ბოლო მოეღოს ამგვარ ბაწრობის, ამ სისხლის წიხევას, ამ უარობის, ერთხელად იქნებ მოეღოს ბოლო, ჩვენ ამს ენატრობთ მხოლოდ და მხოლოდ.

ომი ფღვავა

ტიმითითოს მღლეთამლი. (სახერძები. 400 წელი ჩვენს წელთაღრიცხვამდე).

უაუქცნენ ბოლოს სპარსელი ბარბაროსები, უაუქცნენ დაუფიფენებლავ მათი სწარდგავალი ფლტოტი,

ათენამ შეაწყვეტინა მათ შემოტობა. მათ ხელიდან გაუქლტნენ ამბინი ხომალდები... ვარსკვლავებით მოსკვალ ცის ქვეშ მღლენივად და ბოპოქრობდა თვალუწვდენელი ზღადა,

ტალღებს მიპქონდათ ნაპირებისკენ მიემართა და მეზღვაროა ცხედრები. ცოცხალნი ეუარნენ ქარაღიან ნაპირების ქიქებზე. ცვენოღდენ: მოა, მისურთა ქუთებო, გვანწავლეთ როგორმე გვაა, რათა ხომალდები მიენდვენ ქარებს, სამსხობლოს შორიდან დანახვა, სასოებისა მომგვრედლც იკმარებს.

გიონსაგამთა გომღებ

ში-იღენ. II საუკუნე

ხელმწიფის სასხბეტო, ნება იყო შენი უტები, რომ ჩვენი ვარს ახლა ხელმწიფისა ხელი და ფეხი. ჩვენი რა ბრალია, ჩვენი რა ბრალია, ან ჩვენ საღ გვიძევს ამანი ბრალი, თუნდ ერთი მისხლის, სხვის ქვეყანაში რომ ვეღვართ სისხლი. ხელმწიფის სასხბეტო, ჩვენ საღ გვაქვს ძალი, ეს შენ გაგვანადე ხელმწიფისი კხელი და ზრკვალი. შენი ბრალია, რომ ჩვენს დიდებს სწურავთ წყალი, შენი ბრალია, რომ გვაძევებს ძალზე შორანი, შენი ბრალია, რომ ჩვენს ცხედრებს კორტის ყოჩანი.

დას კახუცი და ტაძრის ბეჭეუ გარეულ ქობიტა
ნოს სურათს შეხედავს.

ჩავერ ჩამოიკრა ტაძრის სათბა. ესა დაქუშული
დრო. დედაქალაქის გზით „ბტი პარიზთან“ ახივ
დო ქობიდან, საჩარაოდ გავშალე. ჩემსავე მო
ბურუნა კახუცი, ვაგნოს დაეცქირდა; მერე უნდა მო
ხიხა და ცხვირბასოთი უხუბო მიეწინა, ტაძ
რის ბეჭე უზრტი აქცია და პასტრის პრისხეტი
საკენ გაემართა. შედ მას მივეყვი, კარგა ხანს ვა
რეტი. შევეხებოთ მარცხენა, მარცხენა. კახუცი ერთ
სახლთან შედგა:

— ვეჩქარებათ ბატონო?

— ძალიან შოია, ჩემო ბატონო.

— აქეთ მოხარბადით, საუბრე ველოდებათ.

მეორე მხარეს გადავედით, კიდევ ცოცა ვიარეთ
და ერთ სახლს შევადით. მეორე სართულზე ავი
დით, ჩემსა მეგურბა იარტი დარტა, მერე დაჯა
კუნა.

— კიო გაიო. ზურბინზე თანაშევერცხლილი მან
დავინდინე იდგა:

— მოხარბადით, ბატონო, მოხარბადით, მიწული
ახლავი ვეპასუხებ.

— მითქორო / მალე ვაინახან. ვამოვერწოდებოთ
სტუმარსაშუაგარ ენადახალის და მეს ვაუღლებ
ქობ.

ქობაქობადა ელ-კულტო ვავდით. ვიარეთ ჭერ
ფეხით, მერე მანქანით, ისევ ფეხით, და ალიონზე,
ბას-პირიანეების ერთ პატარა და კობა დაბას —
ბილოს მივადევით. ძველი ელვისის კარბეჭების
ვაჭირებთ. ელვისის კარი ნელა ვაიო. ჩვენს
წინ მოხეცო ქალი იდგა, ხელში კალთა ეტირა,
ითიქოს რაჯაის მოსახანად მიდრო.

— ის ვენაქობა — შევავტობას ქალი.

— რა ჩვენს ძმას, მელანო, რე ვეწინა?

— დილა მწვლიობას, ბატონო მიწულე, დილა
მწვლიობას, ბატონო სამი საათია, ველოდებით.
შინსა ახიხან.

— მეტქოვად ფეხით მოვავბა ხიარული და შე
ვავაქობდა. წინდა მათ შინ არის?

— შინ ვახლავი, ბატონო მიწული, რიგა საათია.
ჩაუ დაბარულე. მოხარა, როგორც მოგა, ვადავი
დით... ვამექ დაპარაკი შევეყვი... შინ შემობრან
დით...

სუფთა და სხად მიწუხილდ სასადილო იოხანი
შელოდით.

— ახლავი საუბრეს და ცხელ ვიან მოგარბევი,
წინდა მამასაც ვავაქობებ. — ვეგობრა მელანომ.

— საუბრე თანახმა ვართ, წინდა მამას რე
შეწუხებ, იძინოს. ჩვენს საუბრის შემდეგ დავი
ვადევნებთ და შემდეგ „ჩოქობების მოცულებას“
შევადევნებთ, „სამოთხის ხელს“.

— როგორ ვაუწარებელი ცოცხალი ბრძან
დებით, ბატონო მიწული, ნოთუ არახოდეგ არ იფი
რებთ თქვენს ხელზე?

— ჩემს ხელზე თქვენ და წინდა მათ ფიტობო.
ვანს საუბრის არ არის? და მერე, მეც ერთ უნა
ლი შეაწუხო, ენაშკაზე ვიღამ ილოტოს. ისევ ხომ
დღისი ვაჩინებია.

— უფი, უფი, — მელანომ ურუბით დადყო, —
უფოლო, შეურდელ ცოცხალს, — სახასხლოთი წა
მოხლბას მან და ვაქცა.

— მიწულბა დღეობად ვაიციან, მხ მორბლებით ვა
ვიდებო.

— ამ დაბნა ელვინად, ძმარ ვი, ახე ურტობ
მოცულობათი თურქი... წერა-სიოხლე მანვე მან
წულე. ვეუვარად; რომ წაწიხობარდ, ბორღლომ
ვადასხლდა ჩვენი რაქობა. ბილოს უდაც დაჯა
ვაქობა ვეჭებებ, ჩემი და ნათლის არტბის
გობაწინის აღარ ვამოხსენ, ვამბარბა, ვითომ
წინდა მამას ვადებობა და ამ ახლ, როგორც
ქვეყნის უხეღებრბამ ვაგრიობანს ერთ და ბერა,
ნათლად შემირბდა. კარგი კაცია, ანაგორა რომ
არ ეცვას.

— ანა, რას რომა, შე ჩოქობების ეტობ, შენ...

ჩვენი ეპოქა სასულიერო ზნაუნი

მოიკრი აგუბლი

— წინდა მამაო ჩს ცოცხა ჩაიბინო, ნოთუ
ურთს ვავადებო? — წამოხასა მიწულს და ხე
ლი ვაუწოდა.

— როგორ ჩემგან, ბელხეხედლის მოცულებო. მო
ლი, მაკოცე, მაკოცე, ორი თვა, არც არ მინახი
სარ, სას ვადე მდენი ხანი?

— ბელ დავწოზო მავწაწალები, წინდა მამაო.
ვავიბინო ქაქებზე და ახლელზე ნაიბირობ
ლი.

— ქეპოფელი ხარ ნაიბიდიევი?

— არა უზაქა. ბელს არ ვეწოწოდა.

— ახი, — დატანა ახე და ჩემსკენ მობრუნ
და მოხუცი, მაგარმ ჭერ კიდევ ბრავ კაცი. დაბა
ვირბა, ვამოლი.

— ჩემი მეგობარი ვი მოვაიო შტაბის რწმუნ
ბული, წინდა მამაო, — წარმადებინა მიწულს.

— ვამარბობ... ვამარბობთ, — მოხარა მდღელ
მა და ხელი ჩამოხრთავა. — დიხასის დარჩებო?

— არა მგინა, წინდა მამაო.

— უფო რე ვამარბობოთ ამ „წინდა მამა
ოთი“, ამ ყუახიხას არ იუოს, უფოვად თქვენც არა
დერი უწამე წინადენისა.

— წინდა მამას რა მოვასხენოთ, მაგარმ თქვენი
„წინდა მამაო“ წაქს, — დიხობით მარუვე მე.

— რა იფოთ აქი პირველად მხედავ?

— ჩვენ რომ პირველი, ეცეც სამარბი.

— ახე კომოურად დაჯერო ხელები ციხეს და:

— უფოლო, მოწულბას მიილე და შეურდელ ეს
დილი ცოცხა მონასა შენსა!

— სამივე ვავეცინა.

— ამანავი ვი ქართველების სანახად არის
ხიასხლო. როგორ იქცევიან? რას აეციებთ? —
შედიობას მიწული.

დალაკიყო ეყო ტუვეეეული ქართველები, რომ
დღეზე იმის ზღვრით საფრანგეთში მოხედნენ და
ქეპრა პატარაწენს შეეფრდნენ.

— ქართველები კარგი ვაქცები არიან, ზრდილ
ნი, მორადებულნი, მამუნი; ღვრით არც მათ
წამს, თორემ ისე კარგად იბრავან, კარგად, მე და
ჩემს ღვრიბას. ჩაწუნე ბრძელ ქართველები...
თავს ევლებს მათ.

— რაწუნე... ჩს სახელი შინსაზრას სცემს მითლ
სამარტი-აღმოსავლეთში დაბანაკებულ დაშკარობ
ლებს. აუდალზე ჭვირად სწორედ მისი თავი შეუფა
ლბობა. ერთ მიდობინ ფრანკს პირველბას იმის,
ენც მისი ვინაობის მაინც დაადგენს. აღმოსავლ
ეთში ვეცდა, ცინც ამ სახელს ატარებ.

— რაწუნე... ამ თურქი ვითანს კრავ იბრავინ
ტუვეეეული ვაქცეული ბებიე. „რაწუნე მამაო“
დასტურებოთ, თანც თავს ევლებს... ამ სტრუ
ბეგული მებრძოლს „ქეპოფელს“... კი საუბრე
თი დადაქტობასა ქართველი პარტიანების სიბა
მატის და ერთეულებს.

— ერთი რე არის, ცოცხას ბუწუნებზე, უკვე
ფილოს არიან, როდესაც რაწუნე უფოვით
იბრავინოთ მონაწილეობაზე ურთს ენებზე. ვეწა
როგორ ვერ ვავეცინებო, რომ მისს უფოვარობა
წულდეს მათი მოქმედების არბს. მაგარმ როდ
ესაც ბრძოლის შემობრვა ეწევიყო, მოწოდების
სიბამადად ხანს ვავიწოვებო, აღა-მამადა ხანს
ურდობებს უწერებებენ ღველ ანაგორაში.

საც ბრძოლის შემობრვა ეწევიყო, მოწოდების
სიბამადად ხანს ვავიწოვებო, აღა-მამადა ხანს
ურდობებს უწერებებენ ღველ ანაგორაში.

— როგორც ვხედავ, თქვენ საქართველოს ისტო
რიაც ვეცდებით, — უფობრა ახე.

— ახლა ჩვენს ქართველებს ქართული ენისა
წყალობა, — ჩართობა მიწულს, — ახგობა სან
დღელდობა — ველოდებოთ ცხვირი უნდა ჩა
ყოს...

— ახე თავლები დაუბრიადა.

— კარგი ბავშვები არიან, კარგი-მეოტი. ჩვენი
მხარე და ხალხი უმაღლე შეიფერას. ძალიან მჯავს
თქვენი კვეყანა ჩვენს სამშობლოს, სწობიან იტ
ყვიან ხომდე.

— ჩინებულად მღერან ბაკურს სიბერებს, ადვი
ლად შეიფერას. კიდევ ცოცხა ხანი და, მგონი, თარ
ქინა არც კი დადებრბებს.

— თარქინი ქართველბა — შეიფერებო.

— არა, ბატონო. ერთგულია, კარგი მებრძოლი
და შესანიშნავი მოქალაქე. ვავარად დანილო.

— იცის ქართული?

— ქართლისა რა მოვასხენოთ და რუსული, რო
გორც ჩანს, ჩინებულად იცის.

— ამ დროს უნდაო შეიფერად და ახეს რადაც ჩას
ხურჩილა უფობრა.

— ახლავი დავბრუნდები, — მშვილად ვეგობრა
ახე ურტობი და თოხილად ვავად.

— მელანომ სუფრის ვაღა დაწყო.

— შემოდ, შენოლო, — შემოვგვებას ახეს ხმა და
ვადებულ კარბეშო ვამონდა...

— ქობიტონი!

— ფრე, შენა!

ბუნებულად მასხობას, ერთმანეთს რომ ვავაქე
ვიყო, კონს რომ მივედე, პირველად ახე ურტობის
დასტურება ივლებდა ვაინახე:

— მიწული აქი მოხარბა, ჩვენს სტუმარს ვი ჯე
ვარ. რაც ამ ვავაქობას შეეხება, — ახე ქობიტონის
ვადასხვა: — ამ იროდელ წლის წინ ერთი კაცი ვა
მაცინეს, ძალიან მჯავდა „ამანავი რაწუნე“, გან
სხვავება მარტო ის ეყო, რომ ამ კაცს, თუ არ ვეცდ
ნო, ქობიტონის ენასხედა.

— ქობიტონი? ქობიტებს ვეციყო, პირველად მენ
ბას! — მუფო ვითომ ვაოცებულბა მიწულს.

— მიწუვი ქობიტებს, აჯანკო! — ამარბულობრა
ახე.

— მიწული ჩვენ მოვავბრუნდა და, ვითომ არ ვიცი
ნობლით, ისე წარვადგინა ერთმეორესთან.

— ვაიციანთ ერთმანეთი: ამანავი ვი მოვაი
რბობა, — ამანავი რაწუნე, მეთორი რაწუნე,
როგორცავე ეწოდება „მოკვდები და არ დაივიწ
ები“.

— იციო რა, — სიტყვა ჩამოარტობა ახე, — მ
ილე, დავაწერებ, მერე დავიხვენოთ და შენვე
შეიძობლიო თქვენი კომედა ვაგარბობო. ვრტ,
ქობიტონი და მარტელ, უფო, ბატონო, ვი, რაწუნ
ე და მიწული. მგინა ახე არა? — ნინოს მოვე
ლი ქობიას ვად მიწულს.

— ას ვავაქებობო. ახეს დავუწერებო. ვივასწებო
და დავიბინებო, ვეწარ ვავადებობო. დამეს დავუწა

* ვაგარბულობ. იხ „ღორბა“, № 1.

დეო და ბნელში პირიწების ტყეებისაკენ ავიდეთ
ვესი. წინ მან ახე მივიდეთ, ხან კიდევ ქაიბ-
ტინი, ბილინი, რამენიო. ვერ გეტყვი, რამდენი
ხანი ვაიფი, როდესაც მაყარს სხე შემოგვსენ:
— ვინ მოიხვ? —
— ვინც კვდება, მაგარ არ იბრძობს. ვინც კითხუ-
ლობს — უსახლესი რამენიო.

— „კომპანიონი დე ლუზანი“ — და მთავე წყოს,
თითქოს მიწოდეს ამბობენ, ჩვენ წინ იბი შენა-
რადებელი კაცი აღმართა.

— სასულდო, კომანდანტი! — მისხლმუნ რა-
მენისი.

— სასულდო ხუნა, სასულდო რიგარდო ახალი რა-
ამის?

- აჩაფერი, კომანდანტი
- სასულდო ხანდილო, — მისხლმა ახე ფურტები.
- კრადო პაქერი! სასულდო მირ, — უსახლესა ხუნაში.

— ხუნა, შენ ვე პარტო დარბები. რიგარდო, წინ
წახალ და გუშავებს ვაგრობოხლმუნ, ვა მოკვდეს.
ცოტა შეგვიწინეთ და შერე ვაგრობოხლმუნ. დილი-
ნზე შეუვად ტყეში ვართ მან, უს მივიდეთ. დილი-
ლები შენდობდი წყლის კაცი, შენაგრობოხლმუნ
შენიარდობდი, პარტიკულად. ხანაც — სასულ-
დო და ესანტერი ლაპარაკი და ვადგმდებელი
ფორმების ტყელ-ხივლი არავივდა ტყის შუღლ-
რობებს.

- სასულდო, სასულდო...
- შევიდით ერთ დიდ კარხეში. რამუნში მორიგე
ფორტები ახში:
- თარქანის დანილი და ქართველები მომი-
ყვენი.

კიდევ ცოტა და ქართველებს შეგვხვები, პარტი-
კულ და დანაგმავ სახეობა საქართველოში აღზრდულ
თარქანებებებს. გული უნდავიდო მაკვს. ვინ-
და: როგორი რამაა? რას ფორმები?
— „შევიდით დანილი“, — უფროსი ჩამორჩე-
ლენს ხასურთ კიდეზე ვადავებოთუბელ ქართულ სი-
ტუბებს ქართული.

— მიდანი.

შემოდს ერთი ახალი, ვრცელსებია კაცი,
ყუბ იხდებდა და რუსულად ვილაყებს ეტყებმა:

— Ну выйдите же, ребята
შემოდს თითქმის ვაბუცი, შავგვრებანი აიანი,
ქრავ ურეგია, ვუფრები. თვლი ვერ მომიზრებ-
მა. ვიდობის ვაგრობი ვინ რომელი კუთხივამ
არის. იქნებ მათში ჩემი სოფელდაც ერთის ვიწმე?

— ისე მოგვყვრებოდა და დანილით ცხვირ-
წარგებლობდა კაცი, თითქოს ნახებოდა ვაგრობ-
ჩემუე ეტყებმა ერთი შევავლურბა სივი ვეგრძე
შეღო ამასხანს.

— არ შეგიძლია ენა დაიბოლო? — უხდგერის
ამასხანს.

— „სასულდო დემბო“, — ესახლება რამუნში.

— სასულდო კომანდანტი, — სასულდოზე ქართვე-
ლი ვაბუცი.

ისე სივარულით შეხვედრის „სხენიო კომანდან-
ტი“ ქართველი ვაბუციებს, თითქოს მისი პატარა ძე-
მა მათ ახე ფურტები. მართალია, „ქ“ ცოტათი სხვა-
რიად დერსი, ვიდრე ქართული.

— სასულდო კრადო პაქერი, — სასულდოზე ხი-
ქები და მოხუცე შესხვერბანი.

მეც მინა მივსახლო, მაგარ პირი ვაგრობად
მაქვს, ნინ ვერ დაიბრძობს.

რამუნში ვაგრობდება, მიხვდა, რა ვაგრობება
მაგდა. ვაილია და უსაქვლებს მიმართა:

— აი ამასხან ვი. ცენტრიდან ვეგებობრა, ვე-
მოქმედი...

თარქანის ვადავებობა და ჩემსკენ მოხრუნდა.
როგორც იქნა, ენა ამოვიდო, მაგარ ახლა ვარი
ადგებოდა.

— მო... დანი... რა ნივლიდა შეიქვა? — თარი-
კანი ვაგრობებელი შემოძვერის
რამუნში იდებოდა, მაილოდ მან ცისის ჩემი
ფულადობელი, მისი და შევიდოდა.

— ამასხან ვი სერს ვაგრო, კმაყოფილ ხართ
თუ არა ნაქეთი. ამასხანებო, თანამებრძობებო.

თარქანის ბოლოდ ვეგებობრა არც ეს ვადაცხე:
— ამ ვერ რა ხეობისადა მაილოდის შერე რა
ვეგებობის, — თითქმის ერთად მივითხმა ვადაცხე.
ეშვარდებ ვაილია რამუნში. ვაბუციებს შეუ-
ბე თვალი ხაუტარი.

— ვეფლურიო კმაყოფილი ხართ? ჩემი მოქმე-
დებიათ?

— ჩახავიერებოდა. თქვენი ვანსაკუთრებოდა...

— სხენიო რეგულ კმაყოფილია? — და ვაგრო-
ბან ვაბუცი დანილი შესხვერბის ხასი.

— ჩახავიერებოდა, ამა, ამას რად მკითხობთ,
კომანდანტი? — საუვეფლურიო ამბობს რეგულ.

— მან ურბეს ურბ რად ბუზღუნებზე და ვან-
საკუთრებელი შეგ, რეგულ.

ქართველი ვაბუცი საუვეფლურიო თარქანისკენ
მისარბუნდა. დაექედნენ მან კი წყენი წარ-
მოხვდა:

— Ну, что вы на меня ухватились, ре-
бята? Дунаете, что я нанялся на вас? Вы же всем жалуетесь, несколько раз даже
воллнтки говорили. А тут на меня выпу-
чили глаза!

— კარგი, მაგარ, რად ბუზღუნებზე, მკითხეთ—
ვეფლურიო ამბობს.

— სულ წინ ბრალია რი ვერ სივრცე ენა
გაქვს! — ვაბუციებს რეგულს მივკვდივნი.

— მე რა, ბუბოქი მე რას მერჩობა? ვინ ვადაც-
ხობს, რასაც ვეფლურიო იძიებთ, — უფროსი ვანსაქმე-
ბუღმა რამუნ თვლის თანამებრძობებს.

— არს ამბობენ? — ვეფლურიო თარქანის.

— არ ვიცი, ქართველად ლაპარაკობენ. მე კი ქარ-
თული არ მესმის. თუ წინას მომიქვთ, ვერ ვაიბ-
ნისთ, თუ არაშია ხაყენ.

— მოხარობი.

— ქართველი ვაბუცილები უსაყოფილინი თქვენი
აიანი, არ ამასხან რამუნში ზოგარი იტარა-
ციანი მინაწილობისზე მათ ურბ ეტყებმა. იძიებთ:
„ჩახავიერებოდა“ ვადაცხე არა ვართ, საბოლოო იტ-
რადების დროს ვაბუცი რადმ ვეგრობებო.

— ამასხან ვადაცხე და: ეს თითონ თქვენ და
მასხანსაც ვეფლურიო, — ეტყებოდა რამუნში.

თარქანის ქართველებს მიუბრუნდა, ვადავებო-
ბენა თვინი ნათქვამი და რამუნის პარტიკულად.

— ახსნალო, შენ ილმარაკე, აუხსენი, ა! შენ
ფობარი, — ვადაცხე მხვები.

ქრავ უსაქვლიო წინ წამოვდა, იცდებოდა წილის
თუ იქნებოდა.

— ამასხან ვადაცხე ვადაცხე ცენტრიდან ჩამო-
სულ ამასხანს და ჩემს უფროს მძამ რამუნის,
რომ ჩვენ უსაყოფილინი არა ვართ, მაილოდის მე-
ტი რა ვაგრობის. ხდება ვაგრობა, ტყვედ ჩავვარ-
დის. ფრანგმა ამასხანებმა ხანაც ვადაცხე ვადაცხე მო-
ვიწვეს. კომანდანტი რამუნში მძივით ვადაცხე
წუთო ვინმეს ხეობია, რომ უსაქვლები მარცხ, ანდა
მარცხი და ენაფრების ვედავებო — ლაპარაკობს ქრ-
ავ ვაბუცი, მის რუსულ სიტყვას ქართული იტარ-
ებოდა, — ვედავებო, მარცხი ვართო და კიდევ
არასოდეს არ ვადავებო, კომანდანტი კარხეით
თავს ვადგებოდალებს, თითქოს წიწხილდა ვაფიო,
როგორც პატარებს, ისე ვეფლურიო... ხანდაზნ
ბრძოლაში არ მივყავარ... აი, ვინ არის და ეს...

თარქანის თარქანის. ტამუნში იდებოდა და თარ-
ქანის მომარაკი:

— უფროსი მხვები, რომ მივართობა ვეფლური-
ვის არ ვადაცხე, ვინ არის ვადაცხე? ვეფლური-
კარავი ვიცი, რომ არც ერთი მებრძობი საუვეფლ-
ო არ შეუნივბოდა. სივრცელი მწილო რამენი. მე ვერ
კარავი მეთარქან ვადაცხე, მე და ვაბუცი ერთად
ვიბრძობოდა. „ჩემი ვეფლურიო“ ვადაცხე ხანდაზნ
სივრცელი ვადაცხე ვადაცხე: „ჩემი ვეფლურიო“
არც იხე ენა წყვეტდა, რომ ვეფლურიო ვადაცხე
და მეთარქანის სივრცელი არის მომარაკი...
დეფლურიო ვადაცხე, ვადაცხე იხე იტარებო-
და. სადაც საბოლოო, ადგილობრადობის და
მოსახლობის ვადაცხეობის კომანდ ან მოხვდ-
ბან მართს პირდაპირ მათევე ვადაცხეობის, ამოად
დეფლურიო, არ ვინცად დარიდის ტყეში დაუ-
სული ცხრა მისი სისხლი აიღო?

თარქანის თარქანის. ქართველები დანაგ-
მადებელი, მეთარქანი, დაწვენილები.

ფურტები. გულმა მიქვლავს, მინა ვადაცხეობი,
ვადაცხეობი, უფროსა: მეც ქართველი ვარ, თქვენი
ძმა, თქვენი სისხლი და ხორცი და ამის ვადაცხე
თარქანის ვეფლურიო:

— ვადაცხე უსაქვლებს, რომ პარტიკულად
მოსახლობა პირდაპირ და ვეფლურიო პირდაპირ
დაიხვედნება. მეთარქანის პარტიკულად ვადაცხე
დაცხე ხასენ არ უნდა იყოს. ეს თუ არ სურს, შე-
გვივარდა ვეფლურიო სავარჯიშო ხანაც ვა-
დაცხე მოუფრებოთ და იქ იყავით და იღვრ
რამუნში უნდა. იმის დამთავრებამდე შევად
იქნებოდა.

თარქანის თარქანის. ფაფიოთხე ვეფლური-
კარავი ვადაცხეობის ხასეებს.

უდაცხე ვადაცხეობი.

ქრავ ვაბუცი საუვეფლურიო მივეცტის. ერთხანს
ღელს და შერე ვადაცხეობს ეტყებმა:

— დანილი, ვადაცხე მოვარდა შედის რეგულ-
ბუღს, რომ ეს შეუარსებოდა ჩვენ არ ვადაცხეობ-
ბილს.

ჩემს თავზე ვბრახო, მინა ჩემი უსუბო ვა-
დაცხეობი, მოვეფლურიო, მოვეფლურიო ამ ხასე
ვარსკაცებს, და უსაქვლიო ქართველი ვადაცხეობა
— ჩვენ ხომ არ ვადაცხეობ, ვიბრძობი. თქვენ
უბრძვინებოდა მეთარქანი ვადაცხე, რომელიც
თქვენზე უფროსი. ფრანგ ამასხანებს უსაქვლიო
თქვენზე უფროსი.

სამარცხიო სიხუნე. ვედაცხე ვადაცხეობ ქარ-
თული უსაქვლებს, პირდაცხეობ თარქანის, ვა-
ცხეობებულ ხასეებს და ესანდაცხე, მომდარე რა-
მუნისი და ახე ფურტები, რომლებსაც მეთარქანი თა-
ლი მოუფლავს.

თითქოს ენული ვადაცხე, მოვიკვდივნი ბუბი:
„ქართველი ბრძანდებო? როდის ჩამოხვედით
საქართველოში? არ ამასხან საზომლოდო?“, შე-
კრადობს. შეუთხვებო.

მე კი, დარცხენილი კომპარტიკარი, არს ვე-
დაცხე ვადაცხე.

სამი დღე დავიჩი ტყეში. რა ვადაცხეობ, რა ვადაცხე,
ვინ ვადაცხე, არ მარცხი. მასხანს მოილოდ, თუ რო-
გორ არ ვადაცხეობს ტყის მუფრობებს ვარცხენი
ბუბიო და ქართული ვადაცხეობა. ვაფორნი ვაგრო-
ბებოდა და ქართული ვადაცხეობა. „ჩემი ვადაცხეობა“
სადაცხეობს ვადაცხეობა... ისე ვადაცხეობს,
„სხეხიო მეთარქანი“ რომ მოვად, ვადაცხეობა და
მიხობა: „არ მარცხი ვადაცხეობის, არა, მუფ-
რობა“ ქარავ ვადაცხეობა აიანი შენი პატარა ძე-
ვანი. კარგი მებრძობებო.

სამი დღე — და დავეფლურიო ხასე ამას, ხასე-
ცხეობს, ვადაცხეობს, ესანდაცხეობს: მათ ჩახავარ ჩე-
მი პატარა ძევის ხედი-იხლავ.

(დასასრული შემდეგ ნომერი)

1. თანამებრძობი.
2. თანამებრძობი.
3. ძვირფასო მამაო.

ქუჩა.

ბაკურიანი

ნიკოლოზ იოსელიანი

წყნეთი.

ჩრდილო-კავკასია.

ზამთრის პეიზაჟი.

ნატურმორტი.

ნიკოლოზ იოსელიანი

თბილისი, სანაპირო.

თბილისი. „მაიდანა“.

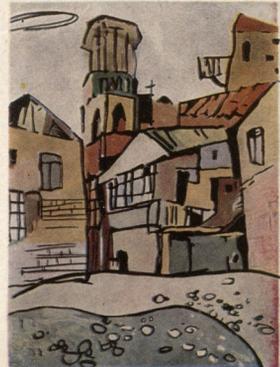

თბილისი. აივნები.

თბილისი. სახურავები.

ძველი თბილისი.

მ ი ნ ი ა ტ უ ზ ნ ა ბ ი

საბჭოთა კავშირის
განათლების
მინისტრის
განკარგვის

ლექსილი ჩიონი

1942 წელს... კავშირის მისაგმომბნთნა იმი ბო-
ბოქრობს; იმ დღეს, მტრის იერიშის მოგერიების
შემდეგ ჩვენმა სახიტრებმა და ექთანებმა დატრი-
ღების გამოყენება დაიწყეს ბრძოლის ველთან. ეს
არც ისე ილია იყო, ტყვეები ჭრ კიდევ უზრუნე-
ბუნ.

ექთანი ქალი მიფრთხიდა დატრიღთან. განიწა,
სისხლად დაეცარა ჭახუ მცომარს, იქვე
შეუთავა. შემდეგ შევიდა:

— შეგიძლია წამოხვიდე?
დატრიღი შევიდა წამოღვამს. ვერ შეძლო.
მაშინ ექთანმა უთხრა: „უტრატე დამაწიქე, გამოვი-
ყვანი“. „მე ქართველი ვარ. კალს უტრატე ვერ და-
ვაწვიბო“, უპასუხა დატრიღმა.

— ბიჭო, მეც ქართველი ვარ! — წამოიძახა მა-
შინ ექთანმა, — რა დროს ეცდები? ახა, ჩქარა!
მატრამ დატრიღმა არ აღიარა ქალის შეუთება.
მაშინ ქალმა ქაჩარა შეხსნა დატრიღს, გამოაბა
მატრებმა და წამოათარია. გაუყვანა საწმეღობოს.
საწმეღობად, მე არ მახსენს დატრიღის სახელი
და ვეარი. ექთანისა კი მახსენს: თამარ დათუშვი-
ლი.

თამარ დათუშვილი მე შევიხვი ამაშინ, იმავე
1942 წელს, მოსკოვში კვლევილი იყო, მიმ-
წოდებდა, ტანისკმებ თვალები მქონდა, უხდებოდა
ბუღალტრა თებზე. თამარი კომპარტიული იყო —
მამაკე, შედაგობა. იმ დროს, 1942 წლის შემოდ-
გომისთვის თამარს მშ დატრიღი ჰყავდა გადარჩე-
ნილი და ბრძოლის ველთან გამოყვანილი. ეს ამა-
ვი რომ მამიბო, ამაყად დაძინა:

— აი, როგორც არაჩვენებო...
მას შემდეგ როგორცა წელი გაყოფა. არ ვიცი სად
არის ახლა თამარი, ეს ვგობი ქალი იმავე წელს
ის იცვ უტრატებზე წავიდა. დაბრუნდა არ დაბ-
რუნდა?..

მატრამ რომ შეხვებდ, ასე ვებუდი:
— შეტავ, თამარ, ვეულა ჩვენი ახალგაზრდა ისე-
თი იყოს დღეს, როგორც ის შენი გადარჩენილი
დატრიღი ჩიონი.

ლიზა ჩერკუზოვილი

მისებელ ლიზა ჩერკუზოვილი მოვიდა ჩემთან და
მთხოვა, ზუგანი მანეთის ობლიგაცია გამოვიღებინე,
ბიარკოშო მინდა წასვლო.

მე მაშინ თბობლის ალბასკოში ვმუშავებდი, სა-
ხელმწიფო სესხების საქალაქო დამხმარე კომისიის
მდივანი ვიყავი. ობლიგაციების გაყიდვის საქმით
იმ კომისიისში ირჩივდა. 500 მანეთი იმ ხანებში —

არლიონ ქირიძე

ლიკან წლებში — საქმაოდ დიდი თამა იყო. თავ-
მდომარისი უნებარებოდ მე ამ თამას ვერ ვავ-
ცდიდი. ამიტომ ვტრირე ლიზას, მიმართე-მეტი
თავმდომარებ. ალბასკოის თავმდომარედ მაშინ
ვარ მოღვაქე იყო. ლიზა წავიდა ვანოსთან, ვანოს
კახინტში კი, აი, რა მოხდა.

ალბასკოის პრეზიდიუმის სხდომაზე, ვანოს მოაბ-
სენეს, ლიზა ჩერკუზოვილი მოვიდაო. ლიზას სახე-
ლი რომ გაიგონეს, ვეულამ წამოიძახა:
— უმწოდებელი.. უმწოდებელი..

შეშვიდა ლიზა და მოუშვა ცრემლები.
ვანომ საქმი მართავა. დაუწყო დამწვიდება, ჰკი-
თხა: რაშია საქმეო?
— ვიღუბები, ვანოჩან! — მოთქვამს ლიზა, —
მიტყუებ, ვანოჩან! გულს რამტრინე მაქვს და
საცავა ბოლოს მომიდება.

და სიხვად 500 მანეთის ობლიგაცია გამოვიღე-
ნიო, თან გაწმეღებდა მიატრეა ხელში. ვანომ მაშინვე
დაუწერა ტრუღულია.

— რა დაწერე, ვანოჩან? — ჰკითხა ლიზამ.
— მოვიდა ნებათავა, — უპასუხა ვანომ.
— უბ, შენ კი გაიბარე, ვანოჩან! — მიმართადად
გადარკისკისა ლიზამ და სწრაფა ნაბიჯი გავიდა კა-
ხინტთან.

ლიზა რომ გავიდა, ხვარტ მაჩინებ — საქარბო-
ლის პრეზიდიუმარბის საბჭოს თავმდომარე იყო,
სიცილიო უტარი ვანოს:

— ბიჭო, განა მართლად ტარიდა ლიზა, შენ ვაგა-
თამაშა!

— როგორ?! — გაუკვირდა ვანოს.
— როგორ და ლიზა მსახიობია. როცა უნდა ტი-
რებს, ტარიდა უნდა იცინებს. კიი სცენა კი იყო, შენ
არ მომიკვიდე.

ატად ხარბარი. ვეულაზე მეტს კი ვაწო იცინოდა.
ბოლოს ასე თქვა:

— ალბათ ნაყარე! რა დამაყურებს, მუშებისთვის
უღასო წამოღებენებს რომ მართავდა
ვანო ადრე მუშა იყო, ასობოშყყობი!

სვალენგის ქალი

გინწავია დავამთავრე. სპობრი იყო სტუდენტის
ფორმისში გამოწყობა. მაშინდელი წესით, სიმწიფის
აბესტატის მიღება უკვე ნიწავდა სტუდენტებ
ყოფნას. ვაგანწანილი სიმწიფის აბესტატს რომელ
უნებერისიტებზე გსურდა და ჩავარცხებოდა. წი-
სანწარი კი შეგებოდა სტუდენტის ფორმა ჩაიცავა.
ფორმა კი ასეიო იყო: მწვანე დავაგანწანის შარ-
ღიდა და მაქია, მწვანე ბლუზა და მწვანე ქუდი,
ოღონდ მაქ არაწანი. ქუდიში გამოიცხობდნენ
სტუდენტები. ქუდი მისთვის იგივე პასპარტი იყო...

მოდა, გინწავის გამოშვების დღებშივე შევიც-
რეთ ვეულა „ახლად გამოცხობილმა“ სტუდენტმა
ფორმა. ზოგმა შავი, ზოგმა მწვანე ქუდები კი, რა-
საკვირებელია, მწვანე... მეც შევეყვარე ფორმის სუ-
და. ქუდი ღირდა მ მანეთი და 40 კაპიკი. ინდრი-
ინდელი დავებში ძვირი იყო.

კვირა დღეა. უკვე გამოჩნდნენ ფოთის ბულ-
ვარში სტუდენტები ფორმის ქუდებით. გამოჩნდნენ
გინწავილი ქალები, რომელიც ამ დღებშივე გა-
ახადეს ფორმის რუხი კახა და ახლა ფერად-ღერა-
და იყვითო. ეკლესიისკენ მიდის ხალხი, სტუდენტე-
ბიც აქ არიან. იმ დროს ეკლესია კლდობს იყო. აქ
ერომანეთის ტენებოდა ხალხი. მორწმუნე სიარტის
ჩერტად, ურწმუნონი ახალ აბებებს გადასცემდნენ
ერომანეთს. დღეს კი დიდძალი ხალხი მოაყვდა ეკ-
ლესიის: ხმა ვაგარდა ტიპოსილის ლინონედ ვახს
დაულოცავს სტუდენტებს...

მე კი... მეც ეს ქუდი არა მაქვს. მართალია, შევუ-
კვეთე, შემოვიტყე, აგერ ვიტრინაში გამოფენილი,
მეარამ მე მიიღეს არა მაქვს. არა მაქვს, რადგან ქუდი
ღრის ორი მანეთი და ორმოცე კაპიკი, მე კი ხელ-
ზე ერთი მანეთი და ორმოცე კაპიკი მაქვს. მანეთი
მაღლია. ქუდი კი თოქოსი მაქვსზე: კაცი, რას
უღერე... საცა დატყავებე დეწანს...

ვდეგარი სახელმწიფოს წინ და ვუტყურებ საამს.
ასი თბუბრეტი წუთი უკლია. ოსთუბტი წუთის
შემდეგ დაიკეთება სახელმწიფო. დეგარბეტი უფ-
ლოდ. ვერ გამოჩნდები ხალხში. იბრე იფიქროს
ციწმენ — გინწავილის ფორმაში რომ მწახავს —
ჩაჩრებელია ბიჭო...

— ხე, სად არის მანეთი ერთი მანეთი თეთრი,
ჩრკუღელია. ვერცხლის მანეთი
ნიოკლადის კოშტე კი საათმა დაიწყო არცა: ერ-
თი... ოი...
გამაგრეოდა ტანში.

და უკვე მეგის ჩემი სახელი. ვიკად მეტახის,
კავახედ. ფოთის მეტევეთ, ილარიონი მეტახის,
ხელს მიწებს სუტის მთავრე მიიღებს. მიგარბინე.
— რა ქენი, ბიბიდა, დამათავრე გინწავი?
— ბიბიდა, დავამთავრე!

— სამი... ოთხი... ხუთი... — არცავე ნიოკლადის სა-
ათი. არცავე ინწავად, მოზობილოდ.
— მომიხილეთ, ბიბიდა ვაგარად კი კიი ვიდა
გამოვადეკი ქვეყანას...
ეს მოიხა ოლარიონმა და კეთილი თვალები შე-
მომანათა, მაკოცა. თან ხელში რაღაც ჩამიღო.
დავიტე. თეთრი, ბრკუვეალია. ვერცხლის მანეთი-
ანი იყო...
— ექვსი... შვიდი... რვა... — არცავე ნიოკლადის
საათი.
არცავე ჩემი გავლიც და ვეგარბოდა სახელმწიფოში.
ტიკას სტუდენტის ქუდი მომიწოდეს.
განა მართკ ქუდი იყო? სხაბარული იყო, კეთი-
ლი ადამიანის გული იყო და იმის რწმენავე, რომ
მარტო არ ვიყავი ქვეყანაზე...

კურობა მეურდღლეობაში

ფოტო ომარ თუბანიანი.

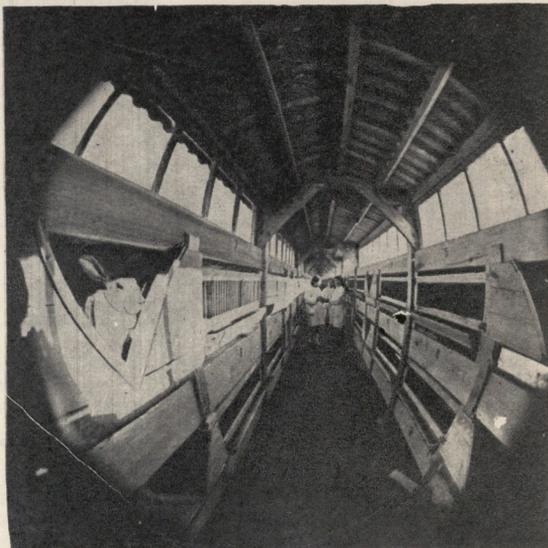
მეურდღლეობა

კურდღელი ბოსტანში რომ არ შეიშვება, ეს ყველაზე იცის. მაგრამ კურობის მეზობლების საბოლოო მეურნეობამ მაინც მეურდღლეობის მშვენიერი ფერმა მოაწყო. საქმე ისაა, რომ ბოსტანების დაზარალებებისა და გადარჩევის შემდეგ აუარებელი ნარჩენი გადასაურელი ხდებოდა. ახლა კი მას კურდღლები შეიქცევიან.

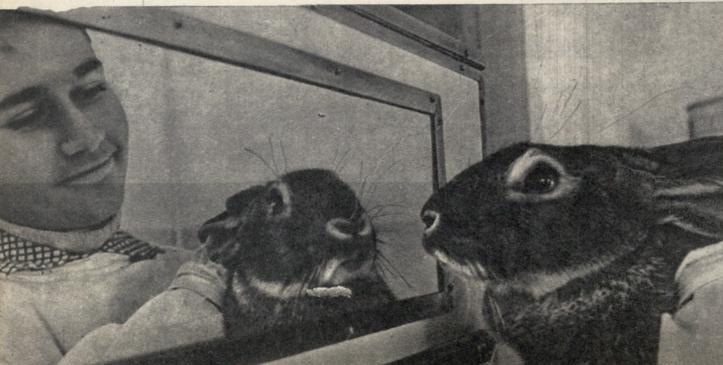
მეურდღლეობა საქართველოში ახალი დარგია. მიუხედავად ამისა, ქართველმა მეურდღლეებმა სულ მოკლე ხანში გარკვეულ წარმატებებს მიაღწიეს. მიმდინარე წელს კურობის მეურდღლეობა სახელმწიფოს სულ ცოტა 19-20 ტონა ხორცს ჩააბარებენ.

ის, რაც გაკეთდა, მხოლოდ დასაწყისია. პრაქტიკამ თვალნათლად დაგვანახა, რომ მეურდღლეობა ტრენტაბლური დარგია. კურდღელი შედარებით იოლი მოსაველია, გახალისარი ხიწრაფით მრავლდება და დიდი რაოდენობით იძლევა გემრიელ ხორცს, ძვირფას ხეწეს და საქურჭედ მასალას.

კურობის მეურდღლეობა გაფართოვებული, აქვთ სხვებსაც გაუწიონ დახმარება და ყოველწლიურად შეუწყონ ხელი საქართველოში მეურდღლეობის შემდგომ განვითარებას.

ქ ცხოვრობენ კურდღლები

აი, როგორი ლამაზები ვართ!

ბ ხივინია, ერთი ხუთთვიანი ქართული (ა, გ, ი, ო, უ). ხივინე შეიძლება იყოს მოკლე, გრძელი და უმარცვლო. მოკლე ხივინეებზე რომ ლაპარაკობენ, მხედველობაში აქვთ მათი დაბრახინებება გრძელ ხივინეებთან, რომლებსაც არ სძვება ცნობილი მრავალ ენაში: ბერძნულში, ლათინურში, არაბულში, სპარსულში, გერმანულში და სხვებში.

ქართველურ ენაშიაგან ერთი ხივინე სივრცის გაანაზი, მაგ., ამაგრ-ში (ასა ნიშნავს: ანაგებსა) პირველი ხივინია მოკლეა, მეორე კი — გრძელი, მაგრამ გრძელი ორ სივრცე კილიში — ლაზურსა და ბალსზემურში (ლენ-ტახტისა და ბალსზემურის ხივინეების სივრცე-სიმოცილის ვარგევა ან იყის). ეს სივრცე არ უდრის ორ ერთნაირ ხივინეს (ციქეთა, ასე რომ დაფურთო: ამაარე), მაგრამ უახლოვდება კი.

მეგრულში ჩვეულებრივია ორი ხივინის გაერთიანება ანუ შერწყმა თქვე > თქუ (თქვაჲ), თქუჲ > თქუ (უ-თხარა), რის გამოც გრძელი ხივინიანი მიღებული, მაგრამ ჩვეულებრივი ტიპის გრძელი ხივინეები მეგრულსაც არ ახავია ქართულის მსგავსად.

სტევილური ვითარება ჩაღმა-თურქი კილიში, სადაც გრძელი ხივინეები, მიღებული ხივინიანი შერწყმის შედეგად, ამ კილის თავისებურებას წარმოადგენს, ისე როგორც მისი უმარცვლო ხივინეები, მაგრამ ამ აქს ცხრ გამოვიყენებ. აღნიშნულ ვაკეთორ, რომ პირიქითადაც ორი ხივინიანი ხივინეების მეტყველება, აღნიშნული ვაკეთორი თვალსაზრისით, ჩაღმა-თურქის ფარგლებში შე-შობილი. წყნა-თურქის საფუთარი ენა აქვთ (წყნა-თურქური), ხოლო მათი ქართულს დაფურთოების მიტყველება.

ქართულში ხივინადო მოკლე ხივინეები ვაკებს, გრძელი კი — არა. ეს ოთქმის როგორც სხვა ქართულზე, ისე ახალზე. საზოგადოდ, ცნობილია, რომ ყველა ხივინიანი ქართული მარცვლს ქმნის სიტყვაში, ძველ ქართულში კი, ახლასაგან განსხვავებით, მოიპოვებოდა ორი ხივინიანი, რომლებიც ჩვეულებრივი მოყლისაგან იმით განსხვავდებოდნენ, რომ მარცვლს ვერ ქმნიდნენ.

ერთი უმარცვლო ხივინიანი იყო უ, მაგრამ მას საკუთარი ნიშანი არ ჰქონდა და ის იწვევდა, როგორც მარცვლიანი უ: უადაც სიტყვაში, მაგ., პირველი უ მარცვლიანი იყო, მეორე კი — უმარცვლიანი. ამ სიტყვის დასაყველად ასეთ სიტყვის მოიგონება: უა-უა-უა. ეს უმარცვლო უ ახალ კალტერატორ ქართულში ვინ დაწვავსა და მას ვინაი ვაგობებოდა: უადაც.

მეორე უმარცვლო ხივინიანი თავისი საკუთარი ნიშანი ჰქონდა, ეს იყო ა. რომელიც მხოლოდ დიფთონგის (ანე ორბივანის) მეორე ადგილს იკავებდა, ეს იყო, თუ კი, თუ (დედა, სხვა, ორბიდა, ყრბა), თავში კი — არა. ამ ოთქმისა დაკოს, რეკე, ჰოხე, ანაგე, იაკოს, იესე, თიანე. ძველ ქართულს მოკლე ა, მხოლოდ დიფთონგის მეორე წაწილად მოდიოდა, დაახლოებით იმით იყო, როგორც რუსულში й (чай, лёд, война, стругина) და მისთანა სიტყვებში.

საინტერესოა, რომ ძველად, I-X-X საუკუნეებში, როცა აზნანის რიგზე ან აქროსტიხინარდ შედგენილ საგალობლებში იძებლებული იყვნენ, დაწერილია თვით ა, მინარაგებდეს ისეთ სიტყვას, რომელიც იმით იწვევოდა, მაგრამ იმის ნაცვლად ა-ს დაწერდნენ. მაგალითად, ერთ აზნანარ საგალობელში ი-ზე-დ-ე და ზ-ზე-დ-ე და იგივე სიტყვა მოუყვანილი, რომელიც ი-ით იწვევდა, მაგრამ სხვადასხვა ოროგრაფიით. მოიყვანილი საგალობლების დასაწყისი სიტყვები მისი ასობა: ო თესლასან, ო ახალე; კ ურბიულე, ლ ლოცვისა, შ მიილე, წ ნისლე; ა ახალე; შვაგვად აზისა, ყრავე ღმრისისა; სიტყვების ასობები რომ აქროსტიხინარდ მოუქცევილი, ა მისი გადმოსაცემად ახარბდებ მოიყვანილი, მაგრამ ოროგრაფიის შეცვლად: ახარბდებ, რა თქმა უნდა, ეს გაქვირების ამბავი იყო, რადგანაც სხვა ვისივალა არ ჰქონდა.

შინაში ა და ი-მ არცევა წარწერებში.

ამ ამბავი მოიპოვია ცხლასან გასილხანა იეთიმ-გურჯის ლექსების კრებულსა, რომელიც შედგინა და ზღოსიტყვაშია დაერთი ალექსი ბარნოვა, ავტორის შეგობიანა.

ეთიმ-გურჯი (1875-1940) ხალხის დაბალი წრიდან გამოსულ მგონსთან თამას ეკუთვნოდა და მისი ლექსების უმეტესობა სასიმღეროა. ლირიკული, მღიტივი, რომელიც ვასკლდ მისი პოეტური შემოქმედების თითქმის ყველა ნაწარმოებს, მეთივდელსათვის ცხოვლად სავრჩობია და ადვილად ვასაგები. ბევრია საყვარლები მის პოეზიაში, უძეოდ დიდ გრძნობით არის გამსჭვალული ამაგურა. ჩემი თბილის ქალბერი, რომელიც მას დაუწერია პოეზიადიან დასაყველს შემდეგ, რადგანაც მას ავტომალ თბილისში ცხოვრება და გრის დასაყველთა. გამორჩევა ვაკეთვე, რას შორთულსა შვაგა, ჩემო დედა! (გვ. 149) დე ვალქტიონ ტაბისასემი მიძღვნილი მცირე ლექსი (გვ. 162). კრებულის შემდგენელი ა. ბარნოვი აღნიშნავს: „სადაც კი ვუძღუა“.

1 კ. ი. ნ. გვარსკვავაძე. ძველ ქართულ სალიტერატო პოეზიაში. ტფ. 1913, გვ. 136 და 137.
 2 იქვე, გვ. 207.
 3 იეთიმ-გურჯი ა. ლექსები, „გერანი“, თბ. 1969.

საზანდარი და ლლ-გარმინი ურავდა, ყველან ისმოდ იეთიმ-გურჯის სიმღერები საყვარელს. მშობა-მეგობრობაზე ვარგებლობდა. მისი ლექსები სხვათა ჩემზე უფრო მოახსენებენ. მე თუ ავლად მომეცა ბელს, ვერც იმისთვის, რომ დავასაყუთ ამ წერილის სათაურად ვაქმნებოდა. უმარცვლო და ახალ ქართულში.

სახელსა და აწულურ პოეზიაში ჩვეულებრივია, რომ ავტორმა თავისი სახელი ასენოსა დაგვითხრო:

1. მარცვლი ძაღვს წვიდა, იხილა დარიალოსი, ნდესი, არ დავიკარგები, სანაშარი ხანასამა.
2. აბავს მარცვლქველი ომი სხვია ვაია.
3. მინდიათ ახალი ორ, ზეგურ ვერა მჭობ გითია, ზეგურ, ლესობა დავიწვი, ფანდურ ავლად ხელსა.

და მრავალი ამისთანა.

რაც შეეხება იეთიმ-გურჯი, იგი ხომ თითქმის ყველა თავის ლექსს ხელს აწერს თავში, თუ ბოლოს, უმთავრესად ბოლოს; მაგალითად:

სანამ ქვეყნად ვაიაგებ, იეთიმ-გურჯი ვენაკებო (გვ. 22).

თუ რომ ვიყავარ იეთიმ-გურჯი, გინდ შორს ვიყო, შიდი, ზეგურ (გვ. 161).

და მრავალი სხვა.

აი აღნიშნული გამოცემის გვერდები, სადაც იეთიმ-გურჯი თავის თავს ასხვებს ლექსში: 3, 5, 6, 13, 17, 19, 23, 24, 26, 36, 40, 46, 47, 50, 51, 54, 59, 60, 61, 63, 64, 67, 70, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 84, 86, 87, (მოხერს), 88, 90, 92, 93, 97, 99, 101, 102, 104, 105, 106, 108, 112, 113, 114, 116, 117, 119, 121, 123, 125, 126, 128, 130, 132, 135, 137, 139, 141, 151, 154, 156, 158, 159, 161, 162, ე. ო. ავტორის სახელი 71-ჯერ გვხვდება წიწხელ და ყველან იეთიმ-გურჯიზე ასე დაწერილი: იეთიმ-გურჯი (სხვადასხვა ბრუნვის ფორმით: იეთიმ-გურჯამ; იეთიმ-გურჯი, იეთიმ-გურჯი, იეთიმ-გურჯო). გვხვდება ავტოვად უ-გურ-აღ მარტო იეთიმ (ესეც სხვადასხვა ბრუნვის ფორმით); ერთგან გვხვდება მხოლოდ ეთიმ-გურჯი (139).

მოესტყვება, ქართული ოროგრაფია-ისეთია, რომ უცვლეს ვერ წარმოიფენს. არ შეუძლებს სხვა აზნანი, რომ სხვ ზედწოდენით იყოს გამოჭრილი ამ თუ იმ ენისთვის, რომ ყველან ნიშანი თავისი ბევრია შესაბამისობის და თითოეულ ბევრს თავისი საფუთარი ასე მოიპოვებოდეს. ამ კი ეთიმ-გურჯის შემთხვევაში დარღვეულია ეს მშვენიერი წესი ქართული ოროგრაფიისა. რითო? — იმით, რომ; ახალი ქართული ოროგრაფიის თანამად, ყოველ დავიწვილი ხივინიანი მარცვლს შეადგენს. მამასადელი, რაცა იეთიმ-ში სხვა ხივინიანი დავიწვილი, იგი სხვა მარცვლიანი სიტყვა უნდა იყოს. არის კი? — არა. ერთი გამოწვალის გარდა, ის ყველან ორ-მარცვლიანი. რა ამბავია? — ის ამა ბავი, რომ იეთიმ-ში პირველი უ მარცვლიანი, პირველიანი მხოლოდ გამოვსახთი ვაკეთველად და ძველ სის ვინმაროთ, ვეწვება ვითომ და არა იეთიმ. აილი იეთიმ-გურჯის წიწხელ, შინაგან რომელიც ვეწვება ვითომ, სადაც ავტორია ნასწენელი, და დარწმუნდებით, რომ იეთიმ-გურჯის პირველ ნაწილ ორ-მარცვლიანი და მისი პირველი ა, რომელიც მარცვლს არ შეადგენს, წესით ა ნიშნით უნდა გადმოცემულიყო. მაგალითები:

1. მამის მოკლეს იეთიმ-გურჯი, გინდ ლექსი ვაკეთველ (13).
2. ხალხს მშობა, საყვარელს იეთიმ-გურჯამ ახარბულს (17).
3. ვამარცვლი, იეთიმ-გურჯი მოველი (36).
4. ვინ დაწვევლა, ვისი ყველად ამბობ? იეთიმ ცრებლ მეგობრია ვამბობ (17).
5. ჩემი მზირად ვადღერებულეთ თქვენი თია იეთიმ-გურჯი (61).
6. იეთიმ-გურჯო, ხომ იცნობ, ქებით აღარ დაღლო და სხვა.

სამეც. ისეთ ვივიზად გულისხმობენ ერთ დიდ უფლებს ან ერთ კავშირულ კომპლექსს, ან ასამდე ბოძის ისეთ ქალაქზე, როგორც პარიზი.

კიდევ უფრო საშიშა VX ბიომიტი შეტვა, რამდენად ამ მომწამლავი ნივთიერების არჩევნება უფრო ხანგრძლივად მიმდინარეობს. GB-ს წინაშე უფრო იოლაა, ვიდრე VX-ის, რადგან ერთნაირად სასიფთაოა ჩასუნთქვისა და კონტაქტების დროს. მათი მტანა იც დაწინაურებისგან ურთავლად სასურველით არის შესაძლებელი, ან შხამით შეიძლება „გაიტენოს“ ნებისმიერი კალიბრის უწყობარები, ვანაბრები, მძიმე რაკეტები, რეაქტიული უწყობარები, ნაღბები, ბომბები და ა. შ.

ფსიქოვიზიტირი მომწამლავი ნივთიერება

ფსიქოვიზიტირი მომწამლავი ნივთიერება უხვლესი გამოიყენება.

ეს მომწამლავი ნივთიერება არც დაჭრის და არც მოსაყვად ადამიანს. იგი უპირალდ იარაღს მძივების უნარს უკარგავს ქარისკაცებს. ამ ნივთიერება შორის უნდა განავსავთი ირი ჭკუთი: ნივთიერება, რომელიც ირავინაში იწვევს მძივ ფსიქოკურ აღმადევებს — დამალს, სიზარტვს, სიერუეს და ა. შ. და ნივთიერება, რომელიც იწვევს დროებით ფსიქოურ მოშლილობას. ამჟამად სტრიალურ უწყებებს ამ ტიპის მშობლად ირი მომწამლავი ნივთიერებას — BZ-ს. იგი იწვევს ძირის მალეკიანობას, თან, თავის ტვინის, გულის რტვას, თავბრუსხვევას, ფსიქიურ მოშლილობას.

ბაქტერიოლოგიური იარაღი

კიდევ უფრო საშიშა ბაქტერიოლოგიური იარაღი, მტრის ტერიტორიაზე შავი ჭირის ან მალარიის ბაქტერიის გაფარჩობის დედა აბილი არის, მაგრამ მისი განაორციელება სერიოზულ სირძინებას წყვედობდა, რამდენადაც არც თუ ისე უმწეშენებლად შოში იმისა, რომ ეს მოვადენებლად ბაქტერიები მის გაწეწვას უკანე დაბრუნდებიან. შერიკი მზირი, მიკრობიოლოგიის აღრინდელ დონის გამო, სამხედრო პირების ოცნება, რომ ბაქტერიების ურღობი შეეხათ მტრისათვის, უტობად არჩებოდა: შენაზვა და ტრანსპორტირება მიკროორგანიზმებისა, რომლებიც ნორმალურად მშობლად ოხვდავს გარემოში ცოცხლობენ პარატყულად შეუძლებელი იყო.

ამჟამად კი, ლოკოვილზაციის ტექნიკის შეუმუშავება უწყობლობით ეს პრობლემა გადაწყვეტილია. ახლა შეუძლიან მშრალ და ვირულენტურ მდგომარეობაში შეინახონ დამავადებელი ბაქტერიების ურთავლების კი მეთოდს, რომელიც გულისხმობს მიკროორგანიზმების გაუვნავსა და გაფარჩობას, კლასიკური მეთოდად იქცა ფრაკციონალიზაცია. და თუ ლოკოვილზაცია მრავალზომურ გამოყენებას მოულობს მედიცინაში, სამხედრო მონებისათვის მისი გამოყენების შესაძლებლობანი კიდევ უფრო მრავალფეროვანია. ახლა უკვე სულ აღვიბა ბომბების ან უწყობარების გატყევა ბაქტერიებით პუდრის სახით და მათი გაუნატევა შერიკი.

ავადმყოფობა ალმტკრელი ბაქტერიების გავრცელების საუკეთესო საშუალებად მიჩანია ბომბი, რომელიც ფიქციულად დიდ სიმაღლესზე, ისე რომ მო-

მავადმყოფობა ღრუბელი თანდათან ილტვის და უფლებს ფართობზე წაწილებას. ბაქტერიებისა და ვირუსების შტამების გულმოდგინე შერიკვა იმის შესაძლებლობას იძლევა, რომ დაავადებულად დავიკოვნიან ნივთიერების საქონლის რტვები, რომლებიც შენდებლად საზრდოდ გამოადგებათ საოკუპაციო ჯარებს.

არაბადამდეზი დასავადმდანი

ლაბორატორიებში გამოცადებს თითქმის ყველა დაავადების ალმტკრელი. ზოგიერი რაიონში იმედინად იმტესტირება ტარდებოდა ეს დებები, რომ მათ ირავდნენ უზარმაზარ ფართობზე — ჩამდენიერათელ კვარარტულ კოლომეტრზე — ჭურჭლიერათელ ნადავლად არა რტებოდა. შედეგება მობლიდნად გამოდებოდა. ამჟამად ის ინტექციური ანტიბიოტიკები, რომლებიც გამოდის გაუქმებს, ორ კატეგორიაშია დაყოფილი: ბაქტერიალურ და ვირუსულ კატეგორიებში. პირველს ეკუთვნის თითქმის ყველა, ბრუცელაზის (მალტური ციფე-ცხელება), შავი ჭირის და ციმბირის წულულის ალმტკრელება, მეორეს — ფსიათიზის, ცხენის ენტეცეფალიტი, კოლდენური ციფე-ცხელებისა და „კლდოვანი მუების ციფე-ცხელების“ ალმტკრელება.

თუღარიბა, რომელიც საფრანგეთში აზიანებს მღრღნელებს, აღმიაწი იწვევს ლეიკი სიცხებს. ამას თან ერთვის სხვადასხვაანობის სიმპტომები, თანაც ავადმყოფობა რამდენიმე კვირას გრტებოდა. სიმტკრელება მას ქრებია, ხან ისევ ირწინ თავს, რომელიც ეს ქრონიკული დაავადების დროს ხობდნენ, მაგრამ, როგორც წესი, ავადმყოფი მანერ გამოჯანმრთდებოდა. სიკვდილიანობა 4-8 პროცენტს არ სწავებოდა. დაავადების ალმტკრელება დედა იქმეტურად მოქმედებს შერიკში გაფარჩობის.

ცხენის ენტეცეფალიტი (ფსიკოვიზიტი) თუღარიბის მტავაზი დაავადებაა. იგი იწვევს მაღალ სიცხეს, გულის რტვას, ღებინებას, თავბრუს დაგვივას, სისხლს, სიკვდილიანობა არ აღებოდა 1 პროცენტს. უფრო სასიფთაოა ამ დაავადების სახეხვაობა — დასავლური ენტეცეფალიტი. ამ დაავადების დროს სიკვდილიანობა 65 პროცენტს აღწევს. ირავი ფორმის დაავადების ალმტკრელება განსაუტობიერა საშიშა შერიკი გაუნატევის დროს.

ბრუცელაზი ანუ მალტური ციფე-ცხელება ადამიანს საქონლსავე დაავადება. იგი ოვიზიარად მოყრდება სიკვდილი (სულ მშობლად 5 პროცენტია), მაგრამ ეს დაავადება მეტისმეტად დიდხანს გრტდებოდა და დროს განმავლობაში მას უტკობილდება ავადმყოფის დეგოზარეობა, ხან ისევ უარტებოდა. მას ერთდროულად თან ჰყვება გულის მუშაობის დარღვევა, ფსიქიური მოშლილობა და სახსრების დაზიანება.

ფსიათიკი ანუ „თითუთუმების ციფე-ცხელება“ —ვირუსული დაავადებაა. იგი შეიძლება ძალიან მძიმედ 4-5 კვირა და 100-დან 80 და უფრო მეტი ავადმყოფის სიკვდილს იწვევს გამოყენებულ შტამის ვირუსების მიხედვით. დაავადება ძალიან მძიმეა, მას თან სდევს ბოჯვა, სიცხე, სახსრების ტიკვილი და ა. შ.

რაც შეეხება კოსლენდურ ციფე-ცხელებას, ეს დაავადება უფრო მსუბუქია, მაგრამ ძლიერ ადვილად გრტდებოდა. ადამიანის დასავადებულად საკმარისია ერთი უჯრედიც. ამასთან მისი ალმტკრელი შეტად დგარდა კუვიდევიარი გარეშე პირობების მიხედვით.

შავი ჭირი და ციმბირის წულუბი — ტრამალური ნადავლური იარაღები

ყველა აქ ჩამოთვლილი დაავადების ალმტკრელება ავადმყოფობებზე სახმედრო ოვალსაბიოთი „კარა“ შერიკებისადაც წაყენებულ ერთერი უმწეშენლადვანს მოსახლას: ასრენ, ოვიზიარად დაავადება აღმიაწიანად აღმიაწიანად და ავადმყოფობა, შესაძლებელია კონტრული გავითოს მათ დაავადებულად და საკირი შენდებლად „კლდოვანი“ კოქსის. სასურველია ვარტის დაწმავლებით „შტრესტობა“ ოქმეტირდნენ მტრის ტერიტორიაზე.

მეწეშენლადვანს, როცა საჭირია მტრის სრული მოსახლას, ბაქტერიოლოგი ბომბების არჩენილის განკარგულებაშია კიდევ ერთი იარაღი — ცხენია მაღალი ვირულენტობის მქონე შავი ჭირისა და ციმბირის წულულის ალმტკრელება. მართალია, ეს არის ერთი მეტად არსებითი „უტკრედილობა“ საქმე იმისა, რომ ეს დაავადება არამაშველბი რავად დაავადებენი არაა. შავი ჭირის ცხენიერება ავადმყოფი იმის ნიშავს, რომ საფრთხის წინაშე დაავადებულნი დეგოზარეობს მოსახლობის. მაგრამ, მიუხედავად ამისა, შავი ჭირის და ციმბირის წულულის ალმტკრელება ვადამდეზი ინტესტიური ვადავლევების ობიექტებად არჩებობს შავი ჭირის ირი ფორმა — ფილტვისა და ბუზისადა. საშიშარი მონებისათვის განსივადება მშობლად პირველად ფორმა. მისგან სიკვდილიანობა უდრის 100 პროცენტს დაავადებულან ერთი კვირის შემდეგ, ეს არის ტრამალური ნადავლურების აბილი, რამდენადაც შავი ჭირის იოლად გრტდებოდა, ძალიან ვადამდეზია და ციფელების დროს მერუნაობა შეუძლებელია. ახევე თითქმის ციმბირის წულუბზე, იმ განსხვავებით, რომ სიკვდილი, ამ ჰემოფიკურუმზე გარდებოდა, უფრო სწავებოდა დეგვა — დასავლური ოთხი დღის შემდეგ, ირავი ავადმყოფობა სიბის ცხენიერებას: აქ რომ მოწამლული ტერიტორია ნამდვილად უღამნოდ იქცევა.

არსებობს კიდევ ერთი დაავადება, რომელიც ადამიანს ან ვადამდეზი აღმიაწიანად, მაგრამ იწვევს თითქმის უუქველ სიკვდილს ეს არის მელიოიოფიკი და „კლდოვანი მუების ციფე-ცხელება“. ირავი ავადმყოფობა გრტდებოდა 10-15 დღის. სიკვდილიანობა 80-100 პროცენტია. ეს არის მინდვიის მღრღნელების ავადმყოფობა და ადამიანებს იგი ვადამდეზი მართობებისა—რეულებისა და ტიკიების მეშვეობით. ამ დაავადების შუალედ ადგილი უტირავი ციმბირის წულულის ციბისა და მძივ, მაგრამ არასასიკვდილო დაავადებებს შორის. ამჟამად არსებობს მრავალი ბომბი და რაკეტა, განსაზღვრული იმისათვის, რომ მიიღონ ნადავლების ან ვირუსების მომწამლავი.

და ბოლოს, მომწამლავი ნივთიერებებისა და მიკროორგანიზმების ვარდა არსებობენ ტოქსინებიც. ეს ნივთიერებები ბიოლოგიური წარმოშობისაა და მათ გამოიმუშავებენ როგორც ბაქტერიები, ისე მიკროორგანიზმები, ამ ტოქსინების სასიკვდილო დროა გამოთვლილი არა მილიარდობით, არამედ ამ მილიარდობის მეთასხედ წაწილებით. აქ ჩვენ გთოკვებთ ქიმიის და ბიოლოგიის კარგად შეწყვეტილ სტერეოებს და შეედავით ბიოქიმიის უფრო ბუნდოვან სფეროში. ქიმიური და ბაქტერიოლოგიური ოთხი მთელიც ეს არჩენილი, რომელიც აქ ვაწერე, არტობია, მაგრამ უახლესი ალმტკრელება ამ დარეში საწინილად საიდუმლოებით არის მოცული.

რ. დ. ლინ ბანი

საოცარნი

I

საოცარია, — ფიქრობდა მანს მელკოპოი ომის დროს, — ჩვენი ბატალიონის მეთაური სულ ჩემს სკოლის მასწავლებელს მავონებს.

II

საოცარია, — ფიქრობდა მანს მელკოპოი ომის შემდეგ, — ჩვენი სკოლის მასწავლებელი სულ ჩემს ბატალიონის მეთაურს მავონებს. აჰა, თმის ვარცხნილობის ბრალად!

III

— საოცარია, — უთხრა დოქტორმა ოლაფმა, მასწავლებელმა, თაგის კოლეჯი, — როდესაც სკოლის გზადან შეჩვიულ კაცებს უფროსებს ეთაყვანებიან, სულ ჩემს ბატალიონზე ფიქრობს, ეს, აჰა, ამიტომ, რომ მათ ასე სწორი, ასეთი პაბუ-ტური სახეები აქვთ.

— სახეებით? — უპასუხა კოლეჯამ, — ჩემების ბრალად, ჩემო კარო, ჩემებისა!

ბალაძე

დავკანებულნი მგზავრი მივიღოდა ლიანდაგზე, ვერცხლებსად რომ ვაჭრებოვნიხსიანო მოვარის შუქს. ბრწყინავს, მაგრამ ციფა ლადადვი, — ფიქრობდა გზადან, — აღმანი ციფა, შირაბალო სინათლე გამაჩრია. ჩანს, სოფელია... ახალციხე ყფუნა-დან მას ჩამარწყული, ის ძალიად და მკრთალი სინათლე ღამეს დაბნე ქვეყდენენ. შემდეგ მგზავრი ისევ მარტო დარჩა, მას ქარის ხედვანი ოხრავდა ჩახსნივდა უფრში, ლიანდაგზე

კი ლაქები ჩანდა — მთავარ დარბუზებში ცხვირდა. აგერ, კაცო ფარითი ხელში, მაღლა აწეული ფარანი ქანაობს მათ სახეებს შორის.

ფარინანა კაცმა ჰკითხა: — საი გავეციე? — მგზავრმა მხრითი უჩვენა ნათელი ღამე პორი-ზონტზე.

— ამამურტვი? — ჰკითხა ფარინანა.

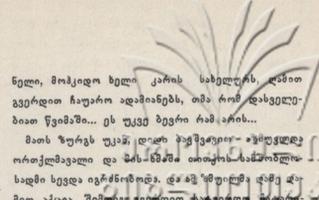
— მამურტვი.

შემდეგ მათ ვიხტვეშ კენჭები ამხაურდენენ, ფარის მათვლილ ქანაობდა წინ და უკან, წინ და უკან. მათ წინ მთავარი გაბრწყინებული ლიანდაგი გადმოდიოდა და ვერცხლისფრად თანაურდა სინათლისგან, ხლოო სინათლე ამ ღამით მამურტვი იყო.

— იქ არც ისე კარგად არის საქმე, — თქვა ფარინანა, — ქალაქში არც ისე კარგად არის საქმე — იქ განათებულა, ძლიერი განათებულია, მაგრამ კამკაშა ფარინანის ქვეშ მშვიტ ადამიანებსაც სძინავთ. შენ ეს დაიხსობ, გეხსობ?

— მხოლოდ მამურტვი, — გაიწინა მგზავრმა, — და სხვას არავინ მნიშვნელობა არა აქვს. მარტო იქით არსებობს, ოღუი ერთხელ მაინც ყოფილხარ იქ. მხოლოდ ის ვაჩივდებ — და შემდეგ ისე წარმოქვა, თითქოს რაღაც მნიშვნელოვანს გულისხმობდა: — ამამურტვი სიცოცხლე, მხოლოდ იქ არის სიცოცხლე!

ფარინა ქანაობდა წინ და უკან, წინ და უკან, და ისხლდა ქარის მონოტონური უზუნში, და იწვა ლიანდაგი მთავრის შუქზე, ციფი და მშინავი. ფარინანა კაცმა თქვა: — სიცოცხლე! მღვრიო ჩემო, ნეტავ რა არის ის? გახსენსო რაღაცის სურ-

ნელი, მოკიდო ხელი კარის სახელურს, ღამით გვედელი ჩაუარო ადამიანებს, თმა რომ დასხვლუ-ბილი წინაშეა... ეს უკვე ბევრი რამ არის...

მას ზურგს უკან დაღობ ჰაერსაოცარ... უმუცელად ორქვამდავადი და მს... მისი ოსოვის... მამურტვი... სადმე სევა იგრძნობდა, და ამ შემთხვევაში მამურტვი მედ აქვია. შემდეგ გვერდითი მატებითი მატარებელმა ჩაივარდა... გარუხებდებოდა, როგორც გარდაც საფრთხე. ორ ვაჭარს სურთქვა არ უტყვიან მის წინაშე. წითელი ბორბლები კი მჩაბუნობდენენ მო-წართული ანაწინ ვაჭრების ქვეშ. ტრავალით მიე-მართებოდნენ იქით, იქით, იქით და რამდენიმე წმინს შემდეგ უკვე შორიდან, ისევ იქით, იქით...

მგზავრმა თქვა:

— არა, სიცოცხლე უფრო მეტია, ვიდრე წმინდობა სხვადასა და მერე კარის შედეგა მინ. მეტია, ვიდრე ის, გვერდელ ჩაუარო ადამიანებს, ვიდრე ის, რომ ვახსენებ ნაწინობ სურნელს. სიცოცხლე მის შიშშიცა, სიხარულიცა. შიში, რომ ამამურტვის ქვეშ მოუვები და სიხარული რომ არ მოკვდები, სიხარული იმის გამო, რომ შეგიძლია განაგრძო გზა.

ლიანდაგთან ქობი იდგა. კაცმა ფარინანა სინათლე ჩაუწია და მგზავრის ხელს გაუწოდა.

— მამურტვი, ამამურტვისაგან!

— ამამურტვისაგან, — უპასუხა მან და გზა გა-ნაგრძო.

ლიანდაგი ეღვარებოდა მთავრის შუქზე. პორი-ზონტზე კი ნათელი შუქი მოჩანდა: ეს ქალაქი იყო.

გერმანულიდან თარგმანა
ბ. ბოქსბერგისაგან.

სხვა მამა

შეხვედლი

ღია სარკმლის წინ იფეთქებს ნუში და ვაზაფხულის ტკბილი მოტივი შენს გამჭვირვალე და ფაქო სულში აირტყლება ნუშის ტკბივით.

ეს შოპინია... ისევ ვაჭრების დღისა და ღამის შუქი და ჩრდილი: როგორ კლავიშზეც ითის დაჯიქტერნი, ისევე ხსნებ მღერი ან ტარი.

ო, კენება ჩუმი და უფიქრო დღურითის წინაშე, ღურითის თუ ხედის: „რაც შემიძლია — so ეს არის, არ შემიძლია ამაზე მეტი —“

ვწერ უხმაურად და გვიან ვწვიბი, ვით წევხა ქარი დაცხრომის შერე: ვწერ ბუნებრივად — ამგვარი წლები აღმართის ცხოვრების წერიც...

არც ერთი წუთი არ იჯარგება უქმად და ფუჭად, არც ერთი წამი, და შენი სული დროის სარკეა, სარკეა თითქოს დღისა და ღამის.

ბ ე ტ ი დ ი

ის აღარ არის, რაც იყო წინათ — დღის გულში მხოლოდ სინაწულს ბაუფებს გარწმობა, რომელსაც ხორკილად ადებს ოქროს ბეჭედი და მწერად გმინავს...

ერთში უცვლელი გვჩრება ბუნება — ვცოცხდით და მერე შენდობას ვიხსობო, მონანიებით შეგვეძლოს თითქოს ოქროს თვისების შენარჩუნება.

და გატირო — ცრემლი გვანიჭებს შევებს, გულწრფელად გატიროს, როცა ვერცხვით, რომ ყველაფერი არის მერტვეი და მხოლოდ ოქრო ოქროდვე რჩება.

ჩვენ უკვე მძვლვად ვყავარო მირაჯებს და სულს ვვიწყობთ კუბოს კარამდის ნუნობის ბედის კრთობა მარადი უცვლელად გამქრალ გრძნობის წინაშე.

შემოდგომა

შემოდგომიდან წამოზარდებ რჩება, ის, რაც ვინმესაც აცხუნებს ბოლოს — შემოდგომიდან წამოზარდებ რჩება სახელმწიფრო ნახიცი მხოლოდ.

რა შეიძლება წამოზარდო მოხოვო, მკაცრია იგი, როგორც უარი. მე მაინც მიყვარს ეს შემოდგომა ასე გულუხვი და გარღვავალი.

და, გულს უდუმს, თუ აღარ უდუმს, ვეღს ეზმანება ხშირი თოვანი. წესს შემოდგომამ დაიპყრო უცებ ყველა ბედული და კიბობანი.

შენ კი... დღეებში დღი და რომი არ დაგვიყრია. მცირე ქონება — ნათელი შენი ამდენი შრომის ერთ ხელისგულზე აიწონება.

ხვალ შესაძლია, კიდევ მოიყოვს და რას დაგინდობს ქარი ძლიერი მაინც ვუფარდეს ეს შემოდგომა, ბარკაინი და ღონიერი.

ს ი რ უ მ ი

უცემ მიწმარად წყობა და ოქნო, ვაწულები ბუთა უარსო მჭერას. იმეს უკველ ნახიცი სიჩრუტ ტყეში ჩახაგრებულ მშეცდვით ზურგავს.

და ვიხედო შემკრთალ თვალბობი, ბრამდ მიწმარადი ბედისა და იღბალს. ო, შე არ ცოცა — არა იმხელად ამ დანაშაული სიჩრუტ მიღმა!

რად მიღანდბა სახტარი, მკაცრი, აუვებულული სიჩრუტის მახე: მავთულბორბოთებო გამბეული კაცის ხელისგულში და მკვდარი სახე...

ჩახაგრებულ მშეცდვით ზურგავს ზეფრის სიჩრუტს, ბეფათით ხაყს, ჩემს უკველ ნახიცი, და მაინც მჭერა: ეს არ იქნება უკველთის ასე.

არაღვ ნატარა ეწოდა შორის
იმ თაღისდერა ქედანს,
იხლის ველზე, ნილსის კაცო,
ჩვენ ვუსმენდით სიხუმეს, სიხუმეს.

ვინ უნდა ფატირის შეწი?
— ქალმა;
ვინ უნდა დაფიტირის შეწი?
— ქალმა.

ბახსენება თორგმთან

სდუმს სახი...
გაწუდა სიში...
ნადირ-შაში მოდის თურანიდან
და სუნი სილის...

სდუმს სახი,
ნადირი თმოგვეზ თუ ავიდა,
აყრდენებს მოიღოს
დედებს,
სათოფურები თრათან ციხის,
უკაიროსდერა კედელზე.

დედაა,
საზეით ნაში,
ვის უნდა სახი —
— ნადირი თმოგვეზ თუ ავიდა,
მოაგარს ცუდად ენაშენა გაწუდება სიშის,
სდუმს სახი...
ნადირ-შაში მოდის თურანიდან
და სუნი სილის...

ძ ბ ს ი ლ

ნილსის ველზე იხლის კიხი იდგა,
ჩვენ ვუსმენდით სიხუმეს, სიხუმეს,
გადღურინა თაღის ფერმა ქედანს,
თაღისდერა ქედანს.

გადღურინა თაღისდერა ქედანს,
უცებ გაქრა სიხუმე,
გადღურინა თაღისდერა ქედანს,
დაგაგოცა ძახილი, ძახილი...

მზებარო კაითილო

მზებარო კაითილო,
საით მიღობარ,
გადღურებუე უცნობ ხილვებზე
სადაც აპრილი ვარდისფრად შეგავის,
წამოღე ჩემსკენ,

სიმღერა, ახლა რომელიც გვინის
ჩემი სულის თბილი ექია —
— აპრილისა და ხალხების საგალობელი —
მე სასიფილიე შემოგავებე.

წამოღე ჩემსკენ,
ჩემი მივების მზეს დაგანახებე
და დაგაუბრებ
ამ თბილი მზითა...

დ ბ ს ბ ბ მ ი

ვინ უნდა გზას შენ, ლევი?
— ქალმა;
ვინ უნდა გაგაღობს შენ, ლევი?
— ქალმა;

შეგონება მღვინეში

იქ, სადაც არის მღვინე,
იქ, სადაც შუში დაღის,
იქ არაფერი იყო
გადაღვრის ხედიდან;

კეთილზე იწავა სურო,
სასუფლად ფრესკა ცგო
და უკადვების სურვილს
იმეორებდა ექა...

შ რ ე ს ბ

ფრესკას გასწეწია თმები, ფერად მავადია,
სადა ხარ, თამარ,
ცხენზე წამოდა გორგათა, თუ შენი მავარი,
სადა ხარ, თამარ,
გაწეწილ თმებს უხლებია ბეთანიის სოსანი,
ბნელდება, თამარ,
ცხ ღობილი შოთასია, თუ დაეით სოსლანის,
ნათდება, თამარ,
ეს კლდეები იმდერებდნენ შენს მოსვლას,
მოსულეთაც, თამარ,
იქარის შინა მღვებარ ხარ, საოცარი,
შორდულდი თამარ,
თრისი და გელის სეტიციკოვლის მზე ციყხაბო
სადა ხარ, თამარ!?

პირველი შრთები

ვის არ გავუთხარა პირველი ქართული
შეგონება — ბესარიონ ქე-
ბურის სახელი მას არა მარტო სა-
ქართველოსა და რუსეთში იცნობდ-
ნენ, არამედ უცხოეთშიც — საფრან-
გეთში, ინგლისში, გერმანიაში... ამ
სახელოვანი დამაინის ცნობიერებასა
და მოღვაწეობის მოგვიტობისთვის ვარ-
დამ ჩოღდინიას წყნე ახიველი
ფიქრები. ბატონის მრავალი მუცად
სისტერესო მასალა შედგარებულია
ბესარიონ ქებურის განგრძობილი
სადავითო მოღვაწეობის საქმეში;
წიგნი ასახლდა ის დღეული ღა
ამაღ, რომელიც ქებურამ დასდო
სამშალო საავითო ტექნიკის გან-
ვითარების საქმეს.

როგორც ცნობილია, მედის ბესა-
რიონსდებო ხელს უწყობდა და ვა-
ქანს არ აძლევდა ყოველ პირობე-
რულსა და ეკითლ წამოწყობას. აი
მოდლა ამ შემთხვევაში. ბესარიონ
ქებურის თაგის სამართლებრივ საჩუ-
რებულ ფორმის ჩასატარებლად მოე-
დასადაც იყო აძლევდნენ.
ბატონის თაგის წყნეში, სხვათა
შორის, მოაგვს მუცად საინტერესო
აშინაწერი 1911 წელს „ბილსიცილი
ლაშქარში“ გამოქვეყნებულ წერილ-
ში — ავტორის ტრაველია. ამ
წერილში ნათლად ჩანს, თუ რა
საშინელ პირობებში უხლებდა მე-

შოთა პირველ ქართველ მწერინაც.
„მორალურად გახადდურებული,
ფიზიკურად დაშლურებული, მიწერილი
მზერი თვეს უტოლმინი ჩვენთან
შორს — ბეტერბურგში, შინა წმა
ძლივს აღწევს ჩვენამდე... მაგრამ აქ,
თბილისში, საეუთარი სახლის ზღო-
ბლით ჩვენ უხლებდა ავტორის
ბ. ქებურის ტრაველი.“

ქებურის ამ გავითან დაფარებუ-
ლი მე ვუზმარ გესილადან მომცი-
ნარ სახეებს, შესის გამჭირადვი შე-
ძახილები, ვერანობ დაძინებ მზე-
რას და მინც... ბატონ ქებურის
სახელს მე გამოუთქვამ თამაშად.
ქებურისა მოწინააღმდეგეებში მე
უხლებდა გრისა და იმეუ მოტოვ. მი
მინათი:

„ბატონის დაცვა ჩაძვინებურ...
ქებურის ფრენა მარტელის მომე-
რება, კინააღმდეგი შეწყურა...
უცხა... ცბილი ჩაებტერა, კინაღმ
ეტეტილი მოიტება.“

სტეპარო ჩავარდა...
ყოველდღიურის, რასაც დავიწყებ-
დნენ ჩვენს თანამედროველ მოწინააღ-
მდეგეებში. მე იქ ჩემს თან უფლებას
დავლებე მამაღლა შევხებთ:
— ვინა, ბატონი ქებურისა“
ბესარიონ ქებურის ბავშვობიდანვე
გატყვებული იყო სადავითო საქმით.

ჩერ ისე სოფელ ჩხორაწუნს ირ-
კლასიან სკოლაში სწავლობდა. რი-
ცა დაუცვებუ ფანტის ფატირი ნაწ-
არები მომავლა და სასწავლებლის
სახელებიდან გადმოხდა. ამის გამო
სკოლის აღმნისტიკაციამ ყოფივე-
ვანი ნიშანი დაუკლი. ეს კი იმას
ნიშნავდა, რომ ქაბუცს შემდგომ
სწავლობისთვის გასადგრილი ჰქონ-
და. სულ მალე ბესარიონი ნათესავის
ქუთისში წაყვანა და ხალხების
ქუჩაზე ფართულად მალაზიში ნიწ-
რად მიმართა.

მაგრამ დაბლი და არშინი არ იყო
ბესარიონის საქმე. ქუთისიდან იგი
ფართო მიდის და რინებზე იწყებს
მოღობას. აქ იგი იმდენ საჭირო გა-
მოიღობას ტექნიკის შესწავლის
სფეროში, მიემზავრება თბილისში
და 1908 წელს ბაბუკის ხისავს
აყვების თეორიისთვის და აღდენს
პირველ გაფრენას. ამ გაფრენა ქე-
ბურისა დიდე ხსელს მოუტევა.

1909 წელს ბესარიონი სადავითო
ხელშეწყობის შესასწავლად პეტერ-
ბურგს მიემგზავრება. იქ იგი გაეც-
ნა გამომწინელი მეტნერის ნიკოლოზ
მუსოვლისა და გაუბრის თაგის
განხილვას — შინა სადავითო ტექ-
ნიკის შესასწავლად საფრანგეთში
წაუდელ და ბულგარის სადავითო
სკოლაში ჩავიერიცხო.

— ჩინებული ვანზარება! — მო
უწინა მუცელს დღმა შეცნობია.
ბესარიონი გაემგზავრა საფრანგეთში
და ჩაირიბდა პარიზის აგრესული
მნიშვნელო სადაც სწავლობდა ფრე-
ნის თეორიას. სწავებულ სკოლის
დამფარების შემდგომ ის სწავლას
განჯარობს ბულგარის პოლტო-
სკოლაში. ეს სკოლა მან წარმადგინა
დამათვისა და მიიღო ავტორის
სამართლო წოდება. პარიზის სადავითო
სკოლის დამფარების შემდგომ
ბესარიონი ჩამოდის სამშობლოში და
რუსეთსა და საქართველოში აქვობს
გაფრენებს.

ქებურის შემწინა საეუთარი კონ-
ტრენტის თეორიისთვის.

1912 წელს ბესარიონი ქებურის
ლელი ბულგარის თეორიისთვის პა-
რიზის უნივერსიტეტში მიწერიულ ტე-
ქნიკის წყაყაობხავდა.

1914 წელს, როდესაც ბესარიონი
ქებურისა თაგის კონტრენტის
თეორიისთვის 2000 მეტრის სიმა-
ლიდან გადმოუტრალა სურბის
უღლტებლის. მას ჩვენმა პრესამ
„პირველი ბულგარის“ უწოლა.

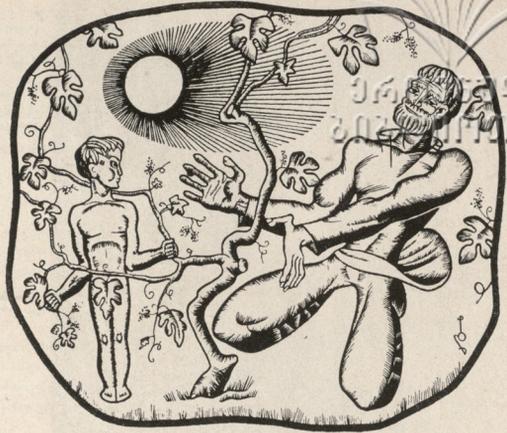
ვინააღმდეგი ჩოღდინისა წყნეს ჩვენ
გათხებულ ღრმ ინტერესით გაეც-
ნობა.

თინა ჩოღდინიძე.

Handwritten signature or note at the bottom right.

პორტრეტი.

შენ ხარ ვენახი.

ღეჭენ გაშერეიშვილი

სამხარი.

გერმანელი ქალი

ზის იქნა, იქონ ქალკეთი?

ობს წელიწადში ერთხელ დღებურის სამყარო მეტეორული გამოვლენების ხომალდი, აუდიოლოგი ნარკინოაისი: "— სტუკავე კლუბების ხელმძღვანელებს, რომლებიც დროულად არ ათავსებდნენ თავიანთი ფეხბურთელების წყარვში სათამაშო, იყუება სპეციალისტების მოწაურობა სხვადასხვა კვირებში, ისინი საგანგებოდ ზეგარეშად შეტყობენ. თუ სხვა დროს ეროვნული ჩემპიონატები ცხოველ იბრტყის იწყებენ, ახლა საბაზო-რეზი კარბილიან. ვედას აღედგინეს მხოლოდ ერთი რამ: „უილ რიბს თისი“, „იქროს ქალღმერთის“ ბედ-ღაბალი. ტურისტები ჩემოდნებს ალაგებენ.

ასე იყო 1968 წელს — ჩილეს წელს, ასე იყო 1968 წელს, რომდესაც მსოფლიო უფლებიერის კოლეჯებში ტრამპის შეხედნენ ინდოისი; ასეა ახლაც, რომდესაც ვუნდები შექცეა დასაწყობებლად ეწაღებინა.

რამსინ და ბოზი ჩარტონი

შეზარებულ ვაჟებში ატბილი ფაშაშაული ნაგებობა ანტარტიკაში მსოფლიო ჩემპიონების მწყაროდს აღს რამსისი, მექსიკაში ერთი ადგილი მან ქურ კოდეხ 1968 წელს დაიჭერა. მისი სადარბაზო დედ სხვა რამ გახლდათ: მსოფლიო XIII ჩემპიონატი ინგლისებს, „შინაურსა კედლებს“ უშედეგს. „აგი ნებში“ ამბობდნენ, რომ ინგლისებს განემარტონება მსაგებს ხელოვანი. ახე თუ ასე, ინგლისისა და არგენტინის ფეხბურთის ფედერაციებს შორის კვლავ „სამართი შეგონებობა“. ახლა რამსისი უნდა დაშტოცოს, რომ 1968 წელს ტრიუმფი შემთხვევითი არ ყოფილა. უნდა ითქვას, რომ რამსისი თავის კვიანაში დიდი მხარდაჭერა აქვს. თვით საიყვად კონსერვატორი ინგლისელებს კი დღათმდენდ იმზე, რომ მათი ეროვნული ჩემპიონატი ვადაერ ერთი თვით ადრე დასრულდეს. 4 მთის ნაკრების ევალე ფეხბურთელი მწყაროდის განკარგულებიან იქნება, თუ კლუბები ჩემპიონატის დამთავრებას ვერ მოასწრებენ (ქლირი სინდისა და თოვლის ვატი ინგლისში ბეჭარ მატრი გადაიღება ხომლდ). თვითონ თავს დამაზალო — გამოტოვებულ მატჩს ნაკრების მომავალში ვარტუე ჩაატარებენ.

„ფიხბურთის რუკა“ ცვალებადია

ბომ ვაიხერბოლა კვიანა ამერიკის შეგობრებული შეტეგის, მაგარა მისი ჰოვანა „ფეხბურთის რუკაზე“ უშედეგებია. აი, თვითონდა სახვადორას კი უპოვებლად მაიკენია. მას ურდობდეს ინდოელი და სადა პატარა ბელთაი მაგარ „ფეხბურთის რუკა“ იცოწყებს ინდოისი და ბელთაის კი არა.

ბი რუკა მეტისმეტად ცვალებადია. 1968 წელს მასზე წაიღად აღინიშნებოდნენ პორტუგალია, ესპანეთი, სურინამელი, ჩილე, არგენტინა. დღესათვის ევალე მათგანი ვაჭარა. მათ საცდელად „იჩაბდნენ“ არუმინეთი, შვეიცია, პერუ, ბრაზილი. ვიკის-სენოლი, როგორც საუცხოვლო თამაშობდნენ ინგლისის რეისები და მისი პარტიზანობები; აზიანენ ტორბე, ვინებამაზებელი კლუბები. „შეა ვინებდა“ ვინებდა, მარად სიმბოლს. ვას ვინებე წარმოადგენდა, რომ ეს გუნდი ევალე თავისი „სპეციალური“ შესარტული ვაჟებში ხომალდი გამოვლენილი.

ფეხბურთის სამყაროში კოვიდების დიდი დავასება ჰქონდა ვერტრებს, ისინი ვიცილთვის ამ შეხედნებდეს მსოფლიო ჩემპიონატის ვინებდეს, ასე იყო იამბედ, ასე ვახლადი 1964-66 წელსში. მართლაც რომ საიკარია — უნგრელები მსოფლიო ჩემპიონატის მომად დაჩაჩნენ. უნგრელები კოსტა-რიკის ფორმირა აღებრტეს, ხანგრძლივ ტრავმის უნებდეს, გამოქაფობებოდა თუ არა, ერთი რამ იბრტყა: „სხვა აზარები მინდა, მარსისის ვადაწყვეტე მატჩში ჩემებში ჩემოსლოვადობებს მოვუთოს და მექსიკაში ვაგანკარებების ურდობა მოითხოვო“. პარტიზანობებში ვარ უნგრელებს ნატარა კატბებს. აღებრტეს სხვა ვულუმეტიკურებთან ერთად ვინაველი, როდესაც სტრბების კარში ალაგები ვაიკობა.

ევროპის ვინებ-ჩემპიონატს — თვითონდაველებს და კონტინენტის ასის უფოლ მეტობობებს — ესპანელებს ვადას უფო რა ვინებდეს, ვიადრ ბელადობებს. მაგარა ბელადობა მწყარებლბა რამინ ვატბობას ვედას პარტიზან ვადაცხეა. ხომალდს მინდა დაჩაჩნე ცესკოლოგი აზარტინებდეს, შეუთავისი მოტანადეიდობს, ცესკოლოგი ვინებდეს, ვუთხი ჩრდილოეთ-ინდონეზიადობა...

ჩაჩივი ცხადებენ, რომ წაიღად ხედავს ვუნდის „იქონა“. ინდოისის ნაკრების სულად ვაული კვლავ ბოზი ჩარტონია. რა ვუთხი, რომ იგი 22 წელისა, ჩარტონის საუცხოო იყო ჩილბი, შეუდარებელი — ინგლისში. რამზე ვიჭობის, რომ ბოზი არცაა უტკუურებს, ამ საუცხოო აღბროსის“ ვარდა მწყაროდს სხვების იმედი აქვს: კვლავ საიწვია მყარე შექმის, ჩინებულთა ცენტრალური მსოფლიო შურტი, თავდაშხებულები ბოლი, პიტბრის, ჰერტბი, ლო...

შურნალბიტი პროფესსორი ივანოვი

ვინ მოთვლის, რამდენჯერ ვაუხებრბა ბრაზილიელი ვულუმეტიკურები ტელევიზიის განიქმულ კონტენტები ურთა სალდინაის. მისი მის ტრავმაცხეა შევითვინა, ჩილდენა, ძილდენა მინადა ინგლისისა და...

ახლა სალდინა ბრაზილიის ნაკრებს მემქნიის პარტიზანობების ამბობდეს. ეს ასეა მწყარებელი ვულუმეტიკურების იმდეს აძლვის, რომ „იქროს კალმურბი“ დაიბრტყებს. ბრაზილიელთა მოვარ იმედი 1.000 გოლის ვატბანი პულ რტება.

პულე პეღდა, მაგარა მის გამოც საკანო ხანს დედადენენ ვადაცხეალები. მან ვერ იყო და ინგლისში ვადაცხეალები უნებნა მოიკონა და სურთოლო ურთი ვანაცხედა მსოფლიო ჩემპიონატში თამაშზე. შეღდეს, როგორც იქნა, დაიამხნდა, მაგარა ახლა მისი და ტოსტაის ფორტირობას ვადა მოსურსებრებელი. სკუმე იხაა, რომ თვითონ კლუბებს „იქონა“ „სატბონი“, ტოსტაი — „იქონა მისი“ ეს ფორტირებები ერთსა და იმავე ურუმეტიკურ ასრულებდეს — წინა მასზე იამბობდეს და უმარტაი ვოლები ვაჭკე. ტოსტაი დაუმტყობებია, რომ ბელბს დაწყეა. სალდინაის დიდი თობობების ვუნდენა, მაგარა იგი ბოლოს მანაც უნებდ იხანს. ამ მტების-ბელბს თვითონა ადინაინა ნესუპოლოდ...

ბოი დაიბი მოტონის სიბრტყის და წინა მასზე ტოსტაის დეპოზი. ტოსტაი ამას იმით უნახუნა, რომ შესარტული თამაშებში პირდაპირ აღცხობა“ კოლეზიების, ვინებობების და პარაკვის მეტარებები. ტოსტაი ერთი შეუთხვადი, ფიკარეად სუტეტი ახლადარდა. როდესაც იგი პარტიზანულ ვუნდეს მივიდა, მწყარებლებს დღდენს „ინებობდენ“. არ უნდობია მათთან კონტაქტის დადება. პარტიზანობებში „ტოსტაი“ დაარქებს, რაც იგი ვაუჭებოდს. სრულიად უნებნებულ სურად ფულს ეწიებობდა. ეს სახელი კი შემოიჩინა დეპარტი ვინებდეს და ანდრატბს, მაგარა დღეს მის კლუბს, ამ ფეხბურთელის საფაურად ბოლიონებს სთავაზობენ. ესეც თქვენი „ტოსტაი“!

სალდინა ახადებს, რომ მისი ვუნდი მექსიკაში საბტად შეუტბეს მეტოკეებს. ბრაზილიელბს მართლაც რომ შესანაწავი რთობელი ჰევაი: ვარტიზანო-ტოსტაი-პელდებუს. ეს რთობელი ზრტადენა სათაწვობელი ვაჭარტბუს.

ბრაზილიელბი შეუტბენ — კლუბ უნდა ბრუნავდეს მაგარა ნებით თუ უნებდენ, მას ძაბლას ავიჭრებოს ტოსტაი. იგი არც პარტიზან წინა და არც სხვის. როდესაც მას ამას წინა თვალის რთული იმტარავა ვაუტყეს, მივიდა ბრაზილია დედადა. ბოლოს ევალე-ფიკარი კეთილად დასრულდა.

შს სპორტარი „სამაღარბ აპტრა“!

ერთი სტონი შირტის მიხედვს. იტალიის „სუავარა აპტრა“ („კოსტური უნდ“) ევალე ამანავა შეუდებარს „იბებს, იგი ვტრბის ჩემპიონია; „იქონა“ — მსოფლიოს უფლებიერის საუცხოო ვუნდის „სპეკოტინენტე-პრობოს თისის“ მსოფლიოებს; ეს თასი აფერ „ინტეპასე“ ემტარა, ფორტირბინა“ ერთხელ ვტრბის კვირების თათბის მსოფლიოთა თასსაც დაუფლდა. თითქოს ევალე პოლოდი იტალიელთა ბელბსა, მაგარა რომდესაც სკუმე უნთავისამედ — „იქროს კალმურბობდენ“ მისის, მათი მისი წინაფიქრი ერთხელ ვსატრად „იქტბინა“. მწყარებელი დღმინოლ ფორმა 1968 წელს ლინკოლინა ახელი სიბეჭეანი ვაფრადია; ამ იქროს კალმურბობის ჩამოვლად ახად იმედი ვაჭკეა“ მწყარებლის თვით არ მოუვლეს, მაგარა კი წინაშე შეეჩინა ჩამდენდეს თათბი იტალიელი „იტფონოს“ იმბხვას. რამდენხელ დღის მანძილზე ვაბროსი დაშალა ხილს ვაფრადენს.

არც ევალე-ფიკარი შევრდალა. თანაც, ბუნებში იმტბიების იტალიელობის „ვაჭურბა“ დიდი ამანავა რთობა. ამხმეს მწყარებლბს ფორტირობა ვალუარტბი (ტალიელობების საიყვად თავდაცხებობას ადინაინა) უფოლი პარტიზანეტიკურების, ჩილით და ტლიტიკურების, უტბა ვარტბს. სწორედ ამას ვამო „სუავარა აპტრა“ შესამწვადე მომხდებელი. იტალიის ფეხბურთის „იქროს ბოვი“ ჩიიგარა, „სამაღარბობს“ №1 სსანიბრი ჩივი (სპეციალური კლუბი შევადარებია) — ვინებე იტალიელი ჩემპიონადეიდობს, მოიგარებო მსოფლიო ფატიკი. ჩინებულ ვადაცხეალები და სხვის, ვაჭკე პარტიკ, სუცხოო დიბრილობა კარტყა — ეს იმტბობების მივიდა პეღდა. რომდესაც ვაჭარტბის ვადაცხეალებს, მწყარებლის მართლაც რომ დიდი არჩევანი აქვს. როდესაც მისი უნდეს შეაბობოს ბიადე...

საქ. სპორტ. პარტიის
საქ. სპორტ. პარტიის
საქ. სპორტ. პარტიის
17

ონზე თამაშის, კარში ადგილობრივი მგაერო მო-
ფე დგმა, კლდარში მას აღმართის ცილი
(სკალაზე), კლდარში, მიწაში — კლდარში. ვალ-
კარზე მგაეროში — ყველა მგაერი ჩინებული
თამაშის, ეს მანა, როდესაც ზოგ კვეთაში ერთი
სივრცით მგაერიც არ მოიხსნება ველოსიპედის რომ
თავი დაეხრებოდ. შესაჩერებ თამაშებში ზოგე ვა-
ნარები განა სწორად მგაერებმა არ დაუღებინ იტ-
ალიანობის ასევე მგაერი აქვს საქმე დაუღებინ, ნახე-
ვარდაცხევი და თავდასხმები. მამ რაღა რჩება „სო-
ლიდური ბედის დ...“ აღარ ასრულდებ იტალი-
ლები.

უვე უთმობს მიუღწერს

ხომ ვახსოვი შეხებობი: „უვე, უვე“ იმნი
გერმანის დიდარიყოლი რესპუბლიკის წარების
კახსახა უვე ზეიდერს ტებობა, ამ ცნობილ ის-
ტატს თავისი უზენა უტეავეწე მონაჯე 1924 წელს
შევიტოა, ითხო წლის შემდეგ — ჩილში, თავი
ვაგობინა 1968 წელს, ანგლისში. ახლა, როდესაც
უვე 87 წლისაა, ეს შეხებობები იმეც ვაისიხს. თუ-
ცა მამბერედილი სნაბერი, ცხადია, ვეღარ ასა-
ვებს წინადადეგს ისტატობით. მაგრამ ის, რაც შე-
იძლება გერმანიელ უმუშევრების გასოქაროს.
ხომ ადვილი უმსაჩვენებ ვაჭრებზე ემბოლოდ ზო-
რისათვის, თანაც, როგორც ეს სხვა შემთხვევებში
შეამჩნევია, ნაწმი შესვლასთან დაეჭვინებინი ზე-
იდერს „ახსიათი ვაუფუღელ“ — იტუფურება
შეჭირებლს, პარტიორებს, უჭარებება მაურებ-
ლებსაც.

შეჭირებლმა ზოინმა ზეიდერს გულბოლიდა უო-
ბა: „შენი ადგილი გერმანიის დიდარი და დუ-
ბო. ამბოცა ამბოცა, მაგამო ბევრად ახალგაზრდა
მეტკობაში ვაჭირებება ძნელი საქმეა. ხომ ხედავ,
როგორ „კვებობს“ კელი ზურბებით ტობარს.
კაოაიყენ შრომობის ხანი ჩემბინობის გამოღ-
ობება, უჯან დაუბრუნე. და მოღობარი ბუთებითი მო-
მარაგე.“ რა ვაჭერებოდა, ზეიდერს დასისამა-
მა. ძალზე კარგად უხსნებოდა ეს ახალი რომელი
შოტლანდიელთაბი გააქაქაუწებ მარტში — კო-
მოლისინდორებზე ახარებდა ბოღერის (რომელ-
ცა ხსნა არ სუნებ). შეჭირებლი მგაერობა დარ-
ჩა, თუცა მისი ვენდი ამ დღეს მაინცდამაინც არ
ბაჭერებავდა.

გიომლიმარი ბაბრინელ კანალინი

ჩილდოთი-ორლანდილებთან პირველი შესა-
ჩერებ მატის წინ, იოი თეთი აღერ საქმელი კავში-
რის წარების შერჩირებლიც კ. კახალის ჯერ კიდევ
არ ჰქონდა ნაყოლი წარმოდგენა, ვისთვის უნდა
მიიღერ რამდენიმე სახასისმეგობრო ადგილი. თუ
შეჭირებლობა და მცველების საყთისი აქ თუ იც-
ვებოაიყო, სახესითი ბუნდოვანი იყო ნახევრად-
ცნობი და თავდასხმის ამავე. ამხანაურები მატებზე
ცდილი უმდვილი დათავად, მაგრამ უზარევი მო-
თხროვის განცხადის შემდეგ შეჭირებლობა მიანი-
ბრებო ოპტიმალურ ვარიანტს. სხედებლობის შუა
რეცეპტისათვის კახალის უვეცა უნდაე სახარბოლო
შეჭირებლობა, რომელსაც არ უტეცებ მას. გუ-
ნდა ამ უკარი უპირატესობით მოიგო შესაჩერებ
ტურნირი.

შეჭირებლიც არ ემდურება მგაერებზე — რუდა-
კონსა და კავახაშელს. ეტობა, სწორედ მათ მოუ-
ცდობა შექსკაში გამოხვლა. კიდევ მგაერი საუ-
ცდობა იყო ჩრდ. იტალიანლებთან ძნელ მატებში.
განსაკუთრებით ძნელი პრობლემების წინაშე და-
ვდა იგი ბელუვატში, სადაც მამბინდობით ითხოვის
განსწავნილობა უტეცდენ. კავახაშელს უვეცა
მისი მსოფლიო ჩემპიონატის ფინალში თამაშის გამოცდი-
ლება. 1969 წლის სეზონი მან საუცხოოდ ჩაატარა
და დიდად დაუმბარა მოსკოვის „სპარტაკს“ ჩემპი-
ონობის მოპოვების დარს.

თბილისელი ძმობაშვილი ნაერებში ისე თამა-

შობდა, თითქმის მთელი თავისი ცხოვრების მანძილ-
ზე სწორედ ამ ვენდელი უხდებოდა გამოხვლა. მან
განსაკუთრებით ისახლა თავი ბელუვატზე, სახე-
ლიდაც ვარჯ ბუტობის ბრძოლაში. იდღეს ეს ჭა-
ხუ-კი ჩემზე უტეცით იყო, — თქვა ბებებმა, — მაგრამ
ბრძოლას მოსკოვზე ვაგაერებებოდა. ამ სიტუაცია
განმარტებლბა არ ეწერა, რადგან ბებები დაუ-
ვდა და გიორგი მატისმა აღარ მიუღია მონაწილეობა.
ამ შემთხვევის შემდეგ ძმობაშვილის საუცხოო სა-
ერთაშორისო რეპუტაცია აქმა, რომელსაც შექს-
კაში დაუბატურებოდა სპირატებმა.

ენბრბაურ მსველი ნადავ წავლბს — შეს-
ტერბობა-ბერკობლავს კარგა ხანია გრძელ უხდებო-
და გამოხვლა. რამდენი მსოფლიოს X მ ფეხბურთო-
ლიც კი მიიჩნებს ბურტოლავს (ბელის შემდეგ).
ავადმდებლობის დროს მას მკვეთრად მოთამაშე
კახალისი ცდილობდა, ხოლო დღეს მარტებს ფრია-
ლი მტაკივად დაიბარა ადგილი ჭახუბლა ლოკებს.
ნახევრადვახუბი ურტევი მაღალმეტყობური ასა-
თინისა და ჩინებელი ტექტიკოსის ბუნებისმო-
ზიციების, თავდასხმის კარგად იმამაშის მიმოცე-
მა და ვ. ნაილამ. ვერ იქნა და ვერ მოხდა მარჯე-
ვა გაჭრაქობა. მეტკობები ავადმდებლობა, იეს, სხვა-
ც არ ცოტა უფრო ახალგაზრდა იყოს! — ამ-
ბოცა კახალინი. 84 წელი ფეხბურთიანობის
ცხადია, ცუტა ანა, მაგრამ მთ შორებლბა, მტკ-
ველი კეულე მჭობობი ჩაფეცის ეს ნათელი გახ-
და გასასულზე.

ზოიბი რამ დანარჩენ ფინანსისტებზე

ჩილდობლივანი ვენდი 1962 წელს ვეცხვლის
მედლებს დაფუტა, თუცა შორეულ ჩილში თა-
მარტობა. მიმდებარი ჩემპიონატის ფინალშიც ამ
ვენდმა უვეცა ვეღარ მაიღწია ახლა კი შეჭირებლი
იოჯურ მატისმა ბაბრინელ რომ საუცხოო ანამბილი
მოხუც არტისი „დაბრკობება“ — ცნობილ სნა-
იბერ ახალცეს ხანხალად ენაჭებება ფრენა და რი-
დებში ვინი ბუნდო თეთმფრინობა მიმტავრებია,
იგი მატებებზე არჩებს. რა ვაჭერებოდა, რანამ
ბებები დიდად ბებობა-ბებობა არ აჩებობს, ახალცი-
მილოლი ჩემპიონატზე გემით ვაჭერებოდა.

უტეცდებლბა აქამდე უწოდებდნენ „მსოფლიო
ჩემპიონატის ამხანაურ მატებში“. ახლა, მამარ-
ნა. მათ ფინალში თამაშის უფლებას მოპოვებ-
ს, აკარამ მიმომხლებლობა მაინცდამაინც მაღალ შე-
ფხვებას როდი აძლევენ. ისე კი, ბელუვატში სკა-
მელი მტაკივად თამაშობენ და შეიძლება შექსკა-
ში ბეგრი გააჭრაქოს. იგივე თქმის ბუნდობლობა
და რუმინების გუნდებზე. მსოფლიოს წინა ჩემპი-
ონებში ასპარეზობვა არ გაამართლა „ბულგარების
ბელის“ სახელი. ვნახოთ, რას მოიპოვებდნენ ახლა

რამდენი მიიჩნებენ, რომ აქებდნენ მამბინდებს —
მექსკალბებს აქვთ მსოფლიო ჩემპიონობის შესა-
ძლებლობა. ზოგ მიმომხლებლბს ეს განცხადება, „სა-
ეჩენის ადუჩაქ“ მიაჩნია. მექსკალბები ვაჭერებო-
ბით ეწმუდებომა. ავსტრილიდან მოყოლებული, ინი-
ნი ციარბი ერთ დღეს უომბებდა ვარჯის წარებ-
ში. შეჭირებლიც კარდენას „კეულე უმეზობლობა-
ბის“ ემბარება ცნობილი არგენტინელი „სკეცია-
ლიტის სკოლები. ერთი რამ ცხადია — მექსკა-
ლებს ძნელვად ფეხბურთობთ თავის გამოჩენის ცე-
რადობრი შესაძლებლობა. ჩემპიონატი რომ ხე-
ნდა ტარებდებლბ, მათ, ცხადია, არავინ ჩაავდებდა
სათვალაშობ.

ურტეცეალები კი ფეხბურთის საყარისათვის
სოციალოვის ურტეცეალებთან რჩებნამ შეჭირებლობა
უზენაურად მოპობებია აპირებს საშუალოდ და-
ფუფხობის „ოქროს კალმებრის“. საქმე ისაა, რომ
ურტეცეალები ორჯერ იყვენენ მსოფლიო ჩემპი-
ონები, შესაძლო ვარჯეების შემთხვევაში კი ეს შე-
ტისმებდა საბატოი ნადავლი მომტეციედიდოს სახელ-
წიფო ურტეცეალების მშენებება გახდება „ბერუბლი“
შეჭირებლი ვალდირ პერეირა (რომელსაც უფრო

დაღობს სახელთაა ცნობილი) ტროპეა ტროპე და-
პირებს. ვერ ერთი, ბერუბლიც ფინალში ვაჭე-
რება მოყოლებულია-გადაღობს. ეს უკვე გახ-
და ამ ბრაზილიელ მჭერბობის უღებოდა მამბინ-
და. ბერუბლი — ბერუბლითაბის დღეს რაღა უცხ-
დად რჩება და წარმოტებლობის შემთხვევაში
სახელად ვაჭერებდებნა. ახლა ვაჭერებნი „გეოლო-
გობის, ბრაზილიელს ვაჭერებნი, ტროპეა და
შ. მ. ის კარგად იცის დიდად.

პროგნოზი და სინაფსილა

მსოფლიოს წინადადეგლი ჩემპიონატის ფეხ-
ობებმა მიმოხლოებით ურტეცეალების ბრაზილი-
ობა და ინგლისის გუნდები მაინცა. ბრაზილიელი
მჭერბობის ურტეცეალები დასადავნი ეტროსში ხანგრ-
ძობად დაჭერებია მოვალეობის შემდეგ ჩო-
დუ-ფანეირაში ვაჭარა პრესიდენტურენა, სადაც
თავის ვენდლობის ბრითადა მტკობებდა მონიწა
ინგლისის, საბჭოთა კავშირის, იტალიის, გერმანიის
ფედერაციული რესპუბლიკისა და ჩემპიონატის
ფედერაციული რესპუბლიკის მატებზე ძლე-
ვებოდა. მისი ხანია, იტალიელებს მეტად ძლე-
ვარ წარებია ბუნდო პრესიდენტი ახალგაზრდა
საბჭოთა გუნდი. ხოლო ინგლისელები უმეზობ-
რად ლეფინი არან. ეტროსობლებმა რამდენავე გა-
ჭრეს ბრაზილიელებს ტექტიკის სფეროში. თავის
მხრივ, რამდენიმე მეტად აქმა ბრაზილიის წარებში,
მას შემდეგ, რაც ინგლისელებმა წავეს მათთან
ჩო-დუ-ფანეირაში (1:2).

მამ ავტ. წინაწარა ხმების ურტეცეალობა ბრაზი-
ლიელებსა და ინგლისელებს ცუცხვითი, ხმები ხმე-
ნი, მაგრამ დანარჩენი გუნდები სრულიად არ
ეთამბენან ამ ექსპერტებს, რომლებიც პირველი
ადგილის პირებდებნებდა მსოფლიო და ორ გუნდს
მიიჩნებენ.

საბჭოთა ფეხბურთოლები ფინალში მოიხსნებენ გა-
მობლან. 1965 წელს მათ 5-8 ადგილებზე ვაჭებენ,
რაც დემონტრაციების სრულიად არ იყო უნი-
კალ შედეგი. 1963 წელს მათ იგივე ადგილებზე დაჩ-
რია, თუცა, მიმომხლებლობა ახალი, „სოციალის-
თამაშე“ შედეგით. იოჯურ შემთხვევაში გუნდს ეს
კახალინი ხელმძღვანელობდა. 1968 წელს საბჭოთა
ფეხბურთოლებმა მოიხვე ადგილი დაიჭირეს 6.
მომოხროვის ხელმძღვანელობით. ეს უვეცა თვალ-
საჩინო წარბილება იყო. მომაჯობი ვაჭერებლბ, შე-
ტელებენ თუ არა ჩვენ ფეხბურთოლები ამ წარბი-
ლებს განცხადებენ. ახლა ყველა მიმომხლებლი
სახელობა, კავშირის წარების ფეხბურთობა შორის
ასახლებს, მაგრამ ეს თავის მხრივ იმასე ნა-
ნახ, რომ იზრდება მათ მიმართ მეტკობთა უზარ-
დებლბ.

შეჭირების ასარგობა მოსალოდ. მან დაჩრდი-
ლი ვეცდა დანარჩენი შეჭირებობა.

გიივი ბაბრინელი

გო, — ვალდებულება ავიღე 40 ჰექტარი ფარიობი დავამწვენი/მეცარი კულტურებით. შარშან გაზაფხულზე 8 ჰექტარი უფა ვაშენებულ ვაქონდა გეგმას უშვებლად გადაეკარგებინა.

ეს მეურნეობა ტყის ექსპლოატაციასთვის არ არის გამოწვლი. ვაგრაჲ კარისაგან წაქცეული ნაშენები თუ სხვა მიზეზებით დაზიანებული ტყის ნარჩენებისაგან ადგილობრივი საჭიროებისთვის შარშან ვაგებულ ექვს დარავა წიხ მარტების საცემების დამამზადებელი სააქრო. ვეგმით სააქროში 271 უნაი მანე, თის პროდუქტია უნდა გამოუშვას, აქედან უფლებადარი ხაჭაჭიების ვარგულ ხანელწიფოს სუფთა მოცების სახით 81 ათასი შინეთი გინდა. ვარ კიდევ დავა ფრანგულად სააქროსაგან ეს პატარა საქმე მოვლი.

საი სატყეო შედის ქედის სატყეო მეურნეობაში — მახსენებ, მეგობრის და ცხმობის (19.400 ჰექტარი ფარიობი). ტყეები თითქმის სულ უფროდგინა ჩიშებითა წარმოდგენილი. მოვარი ადგილი უტყარავ წიფლის, შრეტულია ნეჭრჩხალი. მთის ბოყე, პანტა, ქვეტყეუ — წაყე, შტარი, იგლი, მოცეცა, მუკაიაად პანტა — მინადა ვაუთლე რაყებს ქმნან.

მეგობრის სატყეო შედის დონიდან აველურე მალეცა ქედში. საიტე ნამონასტრებიდან შავარი შუბლის კაცი ვაქმნიებ საათში დონის ბოყე, და რარბაშად, ადურე შონაში მოქცევა. უხანაშნადა აქ პატარა მდინარე აყვრების ხეობა, რომელზე ძირითადი თოვლისგან ნაუფრი წყლებით აყვებენ. თოვლის მახვილები ივლის თვეშია უმეორინადა ხეობების. ჰეყავი უთავადი როლოდნარონი. უნეწარად დაზრტინადა შავი არგები. შივანაშუკე თოვლის ხელები რელოქია — პონტის შუხა.

ჩემი მეწარმეობა არან სატყეოს უფროსის თანაშემწე ნაწ შევარაში — მეყრცხელი, საქმის მოყვარული ახლავარდა კაცი და ტყის მცველი, ნაშუალი ახაკ ვადაცოდებულ, მაგრამ აქურტ ბუნებისათვი წანახლი, ჯირკვითი ჩიხკენილი ოხმან თურხინიძე. ოხმანი კარგი მოსახერე გამოდგა.

— ბავშვობა იმე ვაგატარე, ფეხებზე კალამხიც ავ მეცეა. ტყე-ღრეში ფეხშიშველად მოხარულეს ჯერები დავიხს თათბიოთი მქონდა დასქელებული. იკალე არ მხეხობოდა. ვენაცვალე ჩვეწს დროს, სახლი ხეჩაობიდან გამოიყენა, რას მოქცეწებ ჩემი შვილებივლები, ტელეფონითი მოყვარეუ ადამიანის ადერეგის უფურცელი. მამი სხიარული ჩემი სხიარულია.

ტყისმცველები უფლან არა მარტო ტყეს, არამედ მის ძვირას ვაუხავდა. სახანაფროსა, რომ უნახსენებ წლებში აჭარა-ფრანკის მებრეში ერამო მომარადელ ჩიქოქინა ნადირი, განსაკუთრებით შველი აქ მოქცეწნურა დონის რეგებულ აჭარებში. მდინარე, როდესაც თოვლის საურთა 2-8 მეტრს აწეწეს, დამწველი ნადირისათვის სხვიდავით თივის ხელებიდან აწეწებენ, სამაროვლებს წაყებენ. მარამ მორად აღიანას მამ მოსახეწება.

— ნაშრობა, — მიყვება ნაწ მეწარმე, — მეტამხეწება დიდი თოვლისგან აჭარობი თეთრ მონღოლს ენახავდა. სადა არც ეს ვაუთლე შტარი და იგლი. ტყეში ამ გრის მოვლად ნადირი დამწვეს საცემის სახელებელ ადამიანი ჩვეწრეში ბოკლ და ბრტული თიხაშურებით თუ ვაგების. მირა, შარშან მეწილეთი სოლოდინ ორი მონადირე დადგომის კავლის კავს. ამ დღელში წაურელების მოსაკლავად ჩამოსვლი ჩოგადი დღეა-მამამის უნებლი ჩახებებელი და თოვლისთვის თუ ვიდარ დაწვლით. მათაც ისინახებენ და დაბიყენ. მამა პაშაში მოიხოს. ხეხობა იმევი დღელში მოაწეს საყარი. რა, აი, გამოჩნდა მოწყურებულ ნადირი. თითქმის ერთობლოვად იგრიალი ორმა წყველამ ულამ და იმის შველი კვლე წაქცის. მაგრამ აქ მოხდა სხრუთად მოულდინელი და გახაცარი ამახე. სროლის ექიმ შუანაშარა იჭირობა, თუ სხვა არა მიზეზი მოხდა, უშველებელი ზეავა შიყვიდა, რომელიც თან აღიჭანა. სწარად ცოლად უწილი ამ სიყვარულს. წინისი მოხდა რიდი მიწა. ძემბი აყვინეს ეს უხეღურები, უდროოდ გამოქვამდენ სიყოცხელს... და მანეც არ ვარცა, არ ონდა იარის კაცმა ცუდ და უკუდმარი გუბრე!

შ უ ა ნ ი

შუახვის სატყეო მეურნეობაში ოცი მუშაკია. მათგან ოთხს უმაღლები ხე-ცილოვარი განაწელებს, ხსამ — დასწრებულს სატყეოს საქარეობლის საოლო-სამეურნეო ინსტიტუტში, სასხე ბრჭოვში სატყეო ტექნიკური სკოლა შუახვი კავლობითა. კომუნისტის სათავადი უღას მამა მიყვება — ახალაზნა, შრომობი, უარესად გულწრფელი და პატრონობა ვეცეცა. მისი მარგანე ხელი ვრცა ველ-სოფლი — ბრჭოველი კაცე, საქმის მცველი, რათამ ვაქციდილი მუშაკი. მეურნეობის ვარგებულებათ შველი ჰქვანის სატყეო ტერიტორიაზე მდებარე ნადირების ხსებები ქაჩანას. საქარობის, სატყეო მეურნეობისათვის გრთავ, ხელმძღვანელობს პრილი შუახვი. ვინც არილი კარავდ იტყინეს, დამწველები, რომ ახვი კაცეც იტყინეს — მათი თიხი ლუკა-მარტარი ამ სხეობენ.

შუახვის სატყეო მეურნეობის მუშაკები ველოდერს აყვებენ იმისათვის, რაია შერინარეობა და ითვიან არსებულ ტყეში, მწკნელ საოხით დავარბი სიყოცი და გამოყენებულ ავილები, ამ სტერობი მათ ლიდი წარმოტებენ ავეცი. თვალს ახარებს ადრე გროზრებულ ფარობებზე და მხეხარ კორობენ-ში გახარებულ ხეხობა და ტყის ჩიშები. ტყის დაცვის, ვანახლების საქმის აქ, მართალი, მთელი გულმოდგინებით მოსიძებინას და ბრჭინველი ნაყოფიც მთვლია.

(დასაბრლო შეწიღე ნიერბი).

ბარსლოდ მუშაკობრი

ბილოლოვარ შეწიწებობა ანალიდობი

წიმი აქარის ტყეები

აქარა... აი, სან დაღურტყავას დიდებულ ბუნებს თავისი მაღლიანი კალთა მანკარეობი და ახალეობი, დღეა და აქმეობი, მიწოხები და აყავიები, პალმები და ზნები, მოსოლის ტროპიკები და სუბტროპიკები უმეორინალი ვეწოვობები, ვეწოვობები ამწვეწებენ საყურარობი და სპირტო ქალებების დაწკარავებულ პროსპექტებს, ქუჩებს, ხაღებს, სკვერებსა და მიედნებს.

აქამედ საქმე წიმი აქარასავე ვეწივან.

ბათუმადნე ვრც ხეხობლებით და ციტრუსების პლანტაციები მიყვებთან. ფარისკალამიტანი კირის მუცენარე აჭარისწალი სცვლის. აქედნევე უწელები სულ სხვა აჭარა — შთა-გორიანი, აქორჩალი ტყეებით დამწვეწებულ თვალწარტავი იტელიფი, ნინღში ვაგებულ მცარე კავკასიონის სუბალპები და ალბები.

აქარის ავტომობილური რესპუბლიკის სატყეო კომიტეტი, რომელსაც პავლე გამკიტელი ხელმძღვანელობს, სუი სატყეო მეურნეობის მოცივის: ბაოში, კობულეთი, ქედა, შუახვი და სული.

მეწარმეობა და, ვანსაკუთრებით, მთის კაცამა, ცივი წყაროებით ერამო მდინარეა ზემო აჭარა. ვადე ადგილებების სიმჭირის გამო მიწის უფლები ნაჭერი უდრისდა რეკონსტრუქციას არის ვაგოვებულ აჭარული ვლდეკაცის მიერ. ვაგცოდენ რჩები, მისი შრომობლი მარგანეს სახელებს რაცა შესცქერი. ამ ციკსამ ფერხობებზე როგორ მოყავას ასე ლლად მოზარად სინიფენი, ამე ვაულმოდინედ გამოარტული თამაშის პლანტაციები, უხანაშარა ურბინებულ გახალილი ვარა, კობლად ჩანწარავებულნი ჩის ბუნები. ვეწოვარე რის უარესი მისი თავისებურ, ორიგინალურ კოლორიტს უწმინს აქურტ ვიერეს.

ქ ე დ ა

ქედის სატყეო მეურნეობა ერთ წლებში მტარი, რაც ცალკე გამოყო. ახლანდელი დარტკობარი სიგრა დერტი მანადე მახეწნეობის სატყეოს უფროც ხეშობია.

მათეო-ბუღოს გნატყეოვლის ვანსარე 126 ჰექტარზეა ვაშენებულ დღეს ხელოვნური ნარგავები, აქ წარმოდგენილია ძვირბასი ქაშები — აყიკა, ვერხარა, ჰადარი, აშვილი, კაული და ტანეული. ამ გნატყეოვლის ქედის ჩირონის მონაყეობი არ უმთავობს უარადება არ მამიყარი აყივის ვაგებულზე ექვს წლიან ნარგავებს; მთების კალთებზე შედინება ამ ნაყებს ვიერებულ მკენარებ თათბი კვლე დამაჩნია ნიღავსა და კლამებს — სალდა დღეს ზამთრის სახინელი ზეავები, რომელთაც ვრტეუც იტონედ დღე-ღამე მოპირდობი, შეწედა ტრისობის პროცენტს. თუ ადრე კლდეებისაგან ანაწარინება მის სიბები არე-მარტის სიბის ბუნში ახევიდა, დღეს აქ სივრცელ დასახეობა. ადამიანის ხელით შექმნილმა ტყე სიყოცხელ მრავალფეროვანი ვანდა — ვანახალურე, რომელსაც აყივი თიხანაშად ითვიებენ მთოთრარ-მთოთრარი ვეწივებლად, ამ მთის მთარეობა სუთი თავზრავდახეული ათასობით უტყარარი აყვებენ ფრენას — ველოვრი თუ შუახვი.

აჭარისწილის პირას ვაშენებულ უხანაშარად ვახარებულ ორ-სამ მეტრთან ქადრებში თხუთრობილოდ წლის ბივი ველონიბებს მოსახეწება. სტერობ დუ-ციკსანა. ბიგმა ვულსიულმა ჩიადლებმა — ქო, რა ბლეყეა მისი არა ვარ, მყენარებს რამე დავუშვავო, — და გნატყეოვლედ ვაგმონაწეცა.

— ლინის დასახლებს 100 წლისაივან დაყავებობა — მამობის სერ-

მიხეილ ტალი.

ბურუტო გურგენიძე.

მდურად გუთაძე.

ვიქტორ ბოგლიძის მემორიალი

რომან ჩინჩიბაშვილი.

დავით ბროსუტინი და მიხეილ ტალი.

ფოტო მ. ბარხაძის.

ტურნირში გამარჯვებულნი მ. ტალი და ბ. გურგენიძე.

ბ. გურგენიძე და ე. პაეც.

მეზუკოვსკი

პროტურონი გაოცებულ იყო. იგი უერთდებოდა უსმენდა გამომიხებელს, რომელიც გულსამოი მოუთხრობდა იონა არდის ოინებზე; გიორგი კუონიამ იცოდა მისი ყოველი ნაბიჯი. ახლავს და გამომიხებელს, ტყუობოდა, კარგი ალოო ჰქონდა, და პროტუროს უხაროდა, ასე ფიცხად რომ ციციბოდა ის სპეკეს და ყველაფერი გულთან ახლის მიპქინდა.

გამომიხებელმა ამის თხრობა რომ დაამთავრა. პროტურობმა უთხრა:

— საცემოირი ძებნას მინც ვერ გამოვცახებულდი... როგორც გითხარი, უხერხულია და, მგონი, სპეირიოც აღარ არის. ევალ კარგად ვაჭმე მიგნებულდი... გიორგი კუონიამ ახლა მართლაც კარგად იცოდა "უღროლო განსვენებელი" იონა არდის მიუღი ასავალ-დასავალი.

...

მამა რომ გარდაცვალა, იონა ჯერ კიდევ შზად არ იყო დამოკლებული ცხოვრებისათვის. ქონებაც ბევრი არაფერი დარჩენია. შესაბამედ კარგი კუბიცი აღდა და სოფელში რომ გაივლიდა, ბევრის თვალს რჩებოდა მასზე. ოქაბი კი დღის დაწვავა მზრებდა. მიხუცი ქალი დღედაღამ შრომობდა, რომ ოქაბისთვის არაფერი დავცო.

დღე დაკვე ვიჭვივლის დამორჩინებაზე ფიქრობდა. მალე შეიღებო აუსტრული კი ნაჭები — შობა მშვენიერი ქალშვილი იყო, საქმისთვის თავდადებელი, მიწინავე მგებოლური.

ოქაბში ყველაფერი თითქმის ჩივდა იყო, მაგ. სულ უფრო და უფრო ცხელი ხდებოდა, რომ უქმად ყოფილა, როგორც აქამდე მიიქვეული იყო იონა, ოქაბისთვის აღარ მსურდა.

შრომა, კი, რა დასამადა, არ უყვარდა ბიუს. სამაგიეროდ, ღონიში პირველი იყო. უმთავრესი სურფა არსად გაიშობოდა.

და აი, ერთ დღით, უთვინა წამოიდა, სწრაფად ჩაიცი და ცოლს საყვედურით უთხრა:

— კაცი სამსახურში მივიღე და რა იქნებოდა, ჩამი მინც აგედლებინა!

— რა სამსახურში? — გაყვირებოთ უბასხვა შობამ, და უშალ დავაქტურდა, საუბრის შზადებას შეუღდა.

— ფაქტში დამიწმინა, მეზუფეტელ! — ამავდ წარმოთქვა ოქაბის უფროსმა.

— დედაც! ახლა აქ ის სასადლოებს, პავლიონებს და მცირე რესტორნებს ეძიებან, რომლებიც უთმობენ და დიდ გზებზე, სოფლის განაპირა არის აგებული და დიდძალ მომსახურებს იზიდავს.

ქალი გაბახებულ იყო; აქამდე სცხებოდა, რომ მისი ქმარი, ჩან-ღინით სახეს მამულებს ასე უქმად დაეხებებოდა... მეზუფეტელ — არც ისეთი სანაჭებო ხელნადა ასეთი ვაყავსათვისა, მაგრამ სხვაგან ვერცად მონახა იონამ თავშესაფარი!

ნახვარის საათის შემდეგ იონა კეთს მთის ფერდობში იყო, ბუნდური ჩაგაბრებინა და დასწრაფულდაგულად კაფეთაგებდა.

საქმის შორისა, სასადლოში გაიარა-გამოიარა, ისეც დასწრაფულდა, და ფიქრებს მიეცა: ახლა გზაობებს კუეცა, იონა, თორემ ქარში მოყოლილი

პეკელსავით დამკარგები. სწამს უნდა მოგევა, ჩემო შობა. ძველ მშავაყვებს ვეღარ ასევედი, თავდაპირველი მოგებოთვება — ერთ ზეინს რომ მოგაფიქვინა, არც მადლობა უთხარი, დირექტორი არ მომიღწეოდა. ათი ექსპლტორის აწყენიო, მიმტანსაც შეუთანხმდი, ერთ ჰუეზე უნდა იაროო, გაჭირვების დღისათვის კი მცირეოდენი თანხა მუდამ იქონიე...

და იონამ დაიწყო ზრუნევა ამ მცირეოდენი თანხის დასაგროვებლად.

იმ ხანებში წიგნების კარად იყიდა; ზემოთა ორთავში შობამ წიგნები შეაწყო, კარადს ქვედა ნაწილი კი, ციბრინის ქვეშ, იონამ ყრულ ჩაყტა და გასაღები გადაადგო. დედასა და ცოლს გამოუცხადდა: — ამის გაღება არამც და არამც არა სცადო, შვიკ ოფიციალური დოკუმენტები და საქმის ქაღალდები მაქვს, კი რომ დავკარგო, ციბრინი აქეთ დამჩრებოა. არავითარი დოკუმენტები მას არა ჰქონდა შენახული, სინამდვილეში ეს იყო მისი "საიდუმლო განსახავარი": გადაწყვეტი კარადის ჩაყტელა კარის ღრღილ დარჩენილი ადგილიდან შეუღ ჩაყვარა შვიკ.

არ უნდოდა სკოდინოდა რამდენი დავკარგებოდა. ჰქრდა მართო ასინა, ორმოცდაათიან და ოცდახუთმანეთიან კუბებთან. ზხირად ნასტები ჩაუწყებდა ხოლმე საიდუმლო ყუთში ფულებს და საყვედურს მართლაც სულ მალე ავიტია.

დღე დღე მისდევდა, მუშაობით გაართულ იონას არც კი შეუნიწნავს როგორ გაითარა წულწრებდა.

— შევეღებო ვაკუუმის, ამხანაგო იონა! — უთხრის ერთხელ ტრესტიში.

სიხარულიდან თვალები ეუბრეწინდა მეზუფეტელს.

— დღეა იღმალა განძის გასწის დღე.

ერთხელ, დედა და ცოლი რომ გაისტუმრეს და მისი დავაღუდა თავი, იონამ კარადის კარი გატეხა... დიწყო თვლა და გაიქცა კაცი, დიანბი, სიხარულიდან ყინაღამ შეიშალა. რას იფიქრებდა, თუ ამდენი დავკარგებოდა!

ახლა იონა მღიანარ კაცი იყო, ფულიანი, ახლა, რასაც ინიჭებოდა, ყველაფერს ასრულებდა. ადრე შობის მოგზაურობაზე არასდროს უფიქრობია. ადრე არ არის ეკიმ ვილა! — იტყოდა ხოლმე იონა.

— ვიქნები სუფთა ჰერზე. აქედან გაგებლავ ქვეყანას და სადარდებულე არაფერი შეგნებოა! ახლა კი ატყდა კაცი — ვინდა თუ არა, ეგრეობას უნდა შემიუფაროო. აღარ მომიყვება, ვიღერ ნება-თავა არ მიიღო, კონკად გამოგეყო, მატარა ჩემი დანაშაუნი სავსელები. პირსახოცი, სამკაულოდ სკიპორი ნივთები ჩაალავა და ბათუმში ამოვიტო თავი.

იონამ თავის სიცოცხელში პირველად გემბანზე რომ დაიღავა ფეხი, ვულ სიხარულითა და სიამოვნებით ავიტო. უცხო ხალხში მიხვედრული მამუცი პირველდღეს მორცხვობდა, მაგრამ შვიკე დღისთვის უკუ-იქნენი ნაყინბი გაიჩინა, რომ ერთმანეთში ავიტო მათი სახელები.

— ქელი — მიზარია მას ერთხელ ახლად ვაყინობოდა მგზავრმა მეზობელი კითხვინდა.

იონას მოეწონა ეს უცხოური კილი. ამიერიდან ასე მიზარავდა ყველას — კაბიტანს, მეზღვაურებს, მგზავრებს, მზარეულებს.

გემზე ოცდახუთიოდე წლის ახალგაზრდა, ღამა-შვიკი ქალიშვილი გაიციო. ფერგოტალი სახე ჰქონდა. მისი შექიანი, გაბრწყინებული თვალები გულში ჩაყვარა იონას.

შვიკი იძრებოდა, ბინდი წვებოდა, მაგრამ იონას მოეწონა, რომ მის წინ იდგა შვიკი, რომელმაც ერთ წუთში იმდენი სიბოძის ჩაღვრა მოახერხა მის სულში, რამდენიც მთელი სიცოცხლის მანძილზე არ უფრქვინია. წამით თავისი ცოლი — შობა ჩამოიღვდა. სრულად ახალგაზრდამ, სიყვარულით შეიერთო იგი, მაგრამ ახლა აღარაფერი იყო ამსივლი.

ზეარნიდან გამოიტყვა, წელი გამოიქცა და ქალიშვილს და დრამად ჩაყვდა თვალებში. თვალები კი არა, უძირიო ზევა იყო. უნდოდა მოგებოდა, გულში ჩაყვარა, მაგრამ გამებდობა არ ეყო. "პოლიშიო", ჩილაპარაკავა და დამწაფეყვეთით თავი ჩაყვარა.

ქალიშვილი გაიციო. იონა სწიქითი გადაურბინა სახეზე, ქალიშვილს მიგებინდა.

— წაქვიდო, ცოცხა ჩისტორანში დაგსცდი.

ზღვა ისევ ვაყვიცო. ზღვა და უმეცხეობი ქალი, რომლის მსგავსი არასდროს არ უნახავია ციას ნახობებზე, სულს უფროსებებდა იონას.

* დასასრული. იხ. "ლირაში", № 1.

... დღესას ისინი ერთად, ერთობადა, ქალწული... აღსანიშნავია რომ გვიჩვენებს, სრულიად განსხვავებული იმპერია, დიდი მონღოლები ელიტის თავადებისა და ამ დროს ყოველგვარ ტაქტიკურ ჯარსაგან. ის უბრალოდ, მხიარულად ჰყვიროდა შორეულ ქალაქზე, სადაც დამბდა და ბავშვების სულები გააძვრა, რამდენიმე უფიქროსი ეგრისელი შეეგებნენ, მაგრამ მანქანამანზე აღატყვებულა ამ იყო, იონას ბევრი არაფერი ენდოდა მის სუბრიდან, თითქმის ვარაუდობდა იქნა და შესიქვრიდა ახლადგანცვილი მხელებსაგან.

... რამდენი რამ იყო და ქალწულია, თვისუფლად და სრულიად ეგრძობაზე, ამერიკაზე, იქორღილიკურაზე, მუსიკაზე, ხოლო იონასათვის ყოველგვარ ქვერ აღმოუჩინებელი იონას იყო.

... ხომ ასეა? — შეგიიხთხებოდა ქალწული და წამით შეჩერდებოდა.

... — სწორი ბრძანებაა! — ეცრის დაუტყარდა იონას. — ჰო, სულ დამაფიქრებელი — თქვა და იქნა, — რამდენი ხანია ვსაძებრობი და თქვენი სახელი არც არ ვიცი.

... — უბრალოდ, ტანია დამიმახსოვრე. — კეთილი, მე იონას მჭივია.

... ეგვიპტის მისიონარის სრულად უახლოვდებოდა. ტანია ჰყვიროდა ათას რამეს, ის ხომ შეიძლება იყო ამ გზაზე. პირველად მამს ახლა არაბთა აგრესიონებულ რუსებთან, სადაც მთელი ერთი თვე დახარა, მერე სხვადასხვა საშობლოდ დაბრუნდა. ქაშა ვეღადმით ჩამოეთვალა იონას აქნა და იონასმსიანიშნავი ადგილი, რომელიც უნდა გაეცოლი. ქუციაინი... დამა თვალუბი, ხედავდიონი ხმა აქვლიდა იონას, ის იღვა და ახლა მხოლოდ იმზე ფიქრობდა, ეს მომჭადებელი დამა არასოდეს დამთავრებულყო, სამუდამოდ ეტარებოდა ეს ქრონოზა, ეს ტყვიანი გულისა, რომელიც ტანიას გაქნობაში მოუტანდა.

... ყველაფერი იმით დამთავრდა, რომ იონას ერთ დღეს მხოლოდმან ჩაეჭარდა ქალს და სამუდამო ერთადღება შეეცინა.

... ტანისაკ მოსწონდა ეს ახოვანი ჰაბუტი და შეეკრებულენა ახლა თავიანთი მომეცხედ და რაიმე რიტუალი.

... გაეფიქრა, რომ შინ დაბრუნებისთანავე იონას „საოჯახო საქმეებს მოამსტრეობდა“ და დღეობენგებლად იმპარატორს, ტანისაკენ გაემზებოდა.

• • •

... ძაშით მისილი, გეგლოულოდ დედა ყოველდღად დიდოდა თავისი ერთას საუღლაზე — იქნა, ჩასიქვრილია მიწას და ცრემლად იღვრებოდა.

... ტირიდა დედა... გამომჩინებელი კი თავისი საქმიით იყო გართობი — იონას დაეძებდა.

... გიორგიმ იმ ხანებში გადაწყვიტა სწევოდა პოეტის იმ გემისას, რომლითაც იონამ ეგრისის გარშემო იმეზავრა.

... გამომჩინებულმა გემის კაპიტანს იონას გვიჩი დაუსახებლა და ჰკითხა — ასეთი მგზავნი ხომ არ გახსოვობო.

... კაპიტანმა მზარები აიჩინა.

... — ანა, რა ვიცი... რამდენი თასი კაცი მოგზავრობს, იმისა სავსედ და გვარებს ვინ დაისიოებებს! კაპიტანს იონას სურათი ამოიღო პორტფელდან და კაპიტანს მიუჩინა.

... — ჰო, ეს ვნაწილი მასსოცს, მხიარული ვინმე იყო, მზარეული, ფულს მუცსათი ახანგდა, გემზე უარბრებლად ნაცნობები გაიჩინა. აქეთობის სული და გველი იყო.

... — იმ ნაცნობთა შორის ვისთან იყო ყველაზე ახლოს?

... — ვერ გეტყვით. მაგრამ გამაგებინე, რატომ დანიტრერსდა გამოიძიება მისი პიროვნებო?

... — არ დავიმალოთ, იგი მოცულს და ექვემდებარებოდა ერთი ქალი, რომელსაც იონას სწორად ამ გმუზე გაცინო და სიყვარულად უყვანდა. ვინდა დავადგინოთ ამ ქალის ვინაობა.

... კაპიტანმა გიორგის მთავრსა თან გააყოლიდა მას. ისინი რუსებთან შევიდნენ და ბუფეტს მიუგახლოვდნენ, კაპიტანმა ბუფეტში მდგარი თვალმომილოდ წლის კაპიტანს იონას სურათი გაუჩინა და დაძვინა.

... — ვასთათუ ქალწული?

... — კვილი, ეს ხომ იონას!

... — სწორია, ის არის! — დაუდასტურა გამოიძიებელმა.

... — კარგი ვიცავია, — ლომილთ თქვა მებუფეტს ქაშაში.

... — ჩინებული! — დაუმტავრა კაპიტანმა.

... — ხომ ვერ გეტყვით, ჰქონდა თუ არა ამ კაცს რომელიმე მგზავრთან ახლი ურთიერთობა? — ჰკითხა გამომჩინებულმა მებუფეტს.

... ქალწული იონად შეუცომადა, თითქმის ერთხელ სხვისი სიღმელის გამგებლას. მაგრამ როცა გამომჩინებულმა მას ყველაფერი უყვანა, მან შეშფოთებით წააბოძა:

... — ტანის ამბობი, ეს ყოველი წარმოდგენილია... ტანის ისეთი კარგი ქალწულია...

... — ვის ვინაა?

... — აი ის, ვინცდაც ასეთი საშინელი ეჭვი მამგებულ, ტანია ლარაი, მე შეგონია, მათ გულწრფელად შეეყვარებოდა ერთმანეთს... სულ ერთად იყვნენ, ერთად დადიოდნენ რუსებთან, კინობო. წუთით არ შორდებოდნენ ერთმანეთს. რამდენჯერმე სურათით გადაიღეს ერთად, ერთხელ მეუ მათთან ვიცი.

... — მათთან სურათი გადაიღეთ?

... — დიახ!

... — ვგრძნობთ ის სურათი!

... ქალწულიც ზეჩინაოდა გახსნა და გავფიქრი ფოტოსურათი ამოიღო.

... — გემბანზეა გადაღებული... ალექსანდრას რომ ეუბნებოდნენ: მარცხნივ მე ვარ, შუაში იონას, ზემარაგნივ კი ტანია ლარაი გახლეთ.

... — დროებით უნდა დავკვიროთ კი სურათი, — უთხრა გიორგის. — გამომიხიბისათვის იგი აუცილებელია...

... — იმეტიბი, — თქვა ქალწულიმ.

• • •

... რაიონში დაბრუნებულმა გამომჩინებულმა პროკურორის დაწვრილებით მოახსენა, რაც გემზე ყოფილი დარის შეტყობა.

... გიორგის თხრობა რომ დაამთავრა, პროკურორმა

... — იცით თუ არა, რომ თქვენი აქ არყოფნის დროს ექსპერტის პასუხი მოვიდა... ის სისხლი, რომელიც იონას არიდის ითახში ენახეთ და ისიც, რომელიც ეგვიპტის პოეტის ადგილზე ავიდეთ, ადამიანისა კი არა, ქაშისას.

... უკნობინა ჩაიწინა, პროკურორის სახე მოუღწია.

... — რა ნახეთ აქ საზიარელო?

... — არაფერი, მაგრამ ვიცილი, რომ ეს ასე იქნებოდა...

... ერთი კვირის შემდეგ გამომჩინებელი გიორგის უკნობინა ხაზარაბრები იყო. ტანია ლარაის მოძებნა მას არ ვასწორებდა.

... — მამე კარგად იცნობო იონას?

... — ქალს საზელოდებდა.

... — ნეტა არასოდეს არ შენახა. წუეუღლიც იყოს ის ლა, როცა მე ის გავიციე...

... — იციო თუ არა, რომ იონამ მოკლეს?

... — სად, როდის?! — წამოიხანა ქაშაში.

... გამომჩინებულმა თვალი ახივებდა დასახებდა.

... — წარმოდგენილია... ერთი თვე წინ ასე იყო... წუთით გვიდა სახლთან და მებრე ახალი გამოჩინილი.

... გამომჩინებელი ხელსაყრელი დაბრუნდა ხაზარაბრისკენ.

... გვიდა კიდევ ერთი თვე, იონას არასა ხანა.

... კოტორისკენ შეეკრებოდა მსიქვინი მსიქვინი მსიქვინი მსიქვინის სამხედროს შემდეგმა მსიქვინი მსიქვინი მსიქვინი დაეკვირა ვინმე ხანადაც, რომელიც, მისივე სიტყვით, მებუფეტს იყო ეცნებებოდა კინობრები მისი, განა ფლმულა მონაწილეობის მისაღებად, მის გაყვანას სუბურიც ამ ჰქონდა, როცა სამხედროს მებუფეტმა მას თავისი სურათი წარუდგინა და უთხრეს:

... — კეთილი, პატრიკეველი მსახიობო... მინ გამზავრება მოგიხდებოდა, ფილის ბოლო წაწილის გადაღება იქ აქობდა.

• • •

... წელი მოხილი, თვალმჩინებელი იონას პროკურორის კაბინეტში იწვდა და ეზობი ვინ იხებოდა, სადაც მის მებუფეტს თავი მოეუგათ: ისინი გარს შემოხვდნენ იონას დედას და ცოლს, რომლებიც ტირილიან და მარტოებით მოითხოვდნენ გეტყვიან მათთვის იონას ცოცხალი იყო თუ არა.

... თავაჩინებულმა და დარცხენილი იონას ჰკვიებოდა: უცხოეთში მოგზაობრიდან დაბრუნებულმა ვადაწყვიტა მიეტყვიან სიფული და სასუფოლო ტანისათს წასულო. ეცლი, იჯახის მოვალე კაცის სახელი რომ არ შეჩქვრიდა, ვადაწყვიტა მყვოლუბას სენვა გაეთავსებოდა. წინა დღით მზია დღის ჩამოსაყვანად წაუტრებობო დაუგა.

... შემდეგ პრუბლემას მივიდა, უტარობის ვეპამ ვადაწყვად ვადაწყვად, დამო სოფელი ვადაწყვად, თავისი ტანისაცმელი ჩააყვ, კაბებში თავისი სასუფოლო ჩაეწყო და დავიბიდან რამდენიმე ასეულ მეტრზე ხევი ვადაწყვად.

... ვეპამ ვადაწყვდების დარს დასაჩინდა, თუ მანად იყო ასე?

... — მანად, სწორად ამიტომ ამოვიჩიო იგი.

... ავტოგრაფიში მოკოლოდა და მის სახეს კაციყვინილი ვერ გამოიჩინებდა.

... — სისხლი რომ იყო მოსტრილი თქვენი სახინებელი ითახში?

... — თორმეტი კაბითი დავკალი, სისხლი ვეღრობო შეეკვირევი, ნახევარი საწოლზე მოვასხი, ნახევარი ხევიმ, სადაც ვეპამ იპოვეო... მერე ხაზარაბრები წავედი...

... — ტანის რადაც ვაეპეკეთი?

... — რა ვიცი... იმის ხომ არ შეგაბრებოდი?! — ჩაიხუტებოდა იონამ.

• • •

... ფაცის პირდაპირ, მადლობე სასაფლავის შეეგულთ ახლოდ დეს თავდადებოლი ძველი, რომლის ქვეშ განიფიქვნეს პატრიკევეთი დარცხენილი, სოფლისათვის უმცროს ადამიანი.

... იონას იცოდ დღის კარდაცა, ხან ვის, ხან ვის წაზახას ხელს, სარგის დასოხის, თხროლი ვაკაცეს, ვეზახესას საწოლზე. ვეიან თამით, შეეფიქრებოდა ბრუნდება შინ და მოთინებოთ ისმენს ვაწიწმეტებელი მზიას საუეუღლებს.

... — ნეტა მართლა შენ იწვე მზიამ, იმ საყვადიან მავიკრად!

... იონას ჩუმიდ მობარევა ეტხისაკენ და ტანეუბედელ წეზება ლივინი.

გიჟაიკა

ცალკეულ ქვეყნის მმართველებს ასეთ საშუალო ნიშნის ათეული წლების მანძილზე ექნებოდა საკრანეთის უფრე ფილაზე 11 სტატორაში შეიქმნა ასეთი სახელწოდებით: „ცალკი ფული“ მკურნელ მეფე“.

ქალაქის ფულის შემოღების შემდეგ ცალკის მკმენლებს უფრო ფართო ასაკი უნდა ჰქონოდა ვიდრე ცალკე ქვეყანაში დაიწესა ქვეყნის ფული მხოლოდ და ფარულად შეტანა, რამაც ჰიერს სინწლი ზოგჯერ კი გამოუსწრებელად დანაწირობის რისკის შექმნა ამა თუ იმ სახელწოდებით.

სამო ნადავლი

მიუღ მხოლოდში, სამოქალაქო ომების დროს, ცალკი ფულების ზეგდას ფართოდ იყენებდნენ, როგორც ცემონოფორი დივერსიის საშუალებას. აღსანიშნავია, რომ ასეთ ხერხს, როგორც წესი, სოციალისტური რეჟიმის ბანკი მიმართავდა ხოლმე.

ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სამოქალაქო ომის დროს (1861-1865) საშაბრეთებში დიდი რაოდენობით ბეჭადდნენ ჩრდილოეთა ფულს, რომ ლაზარკი ჩვეუთი მონინალდების ცემონოფორისათვის: XVIII საუკუნის ბოლოს, საფრანგეთის რევოლუციის ქარშობის დღეებში, ემიგრანტმა-არაოპოლისტებმა ლონდონსა და ზვიციაოში დაიწყეს დიდადო ცალკი ფულის ბეჭდა; ამ ფულს მხოლოდ გამოცემის საცუაოლისტები ანსჯავდნენ ნაშვილი ასაგნაციისათვის. ამოცემის კონვერტი უშვებდა პარსონს, კინგრომანს, კონტრავოლუციური ძალების დამარცხების დროს, ხელში ჩაგდებულ იქნა ფული 10 მილიარდ ლაირის რაოდენობით. თითქმის დიდი ნადავლი იყო, მაგრამ გამარჯვებულნი მალე დარწმუნდნენ, რომ სინამდვილეში ამ ფულს არავითარი უფასო არ ჰქონდა.

სალბი ფული და ყუხაბარბი

მეორე მსოფლიო ომის დროს ჰიტლერმა ცალკის მკმენლებს დიდი რაოდენობით დაბეჭდის 5, 10, 20, 50, 100 და თვით 500 და 1000 გირანკა სტერლინგების ცალკი ბანკნოტები. დიდი სიფრთხილის გამო 500 და 1000 გირანკა სტერლინგებს ნაყიბების მიმოქცევაში თითქმის არ უშვებდნენ. იშვიათად იყენებდნენ აგრეთვე 100 გირანკა სტერლინგის ბანკნოტებსაც; თვითონი მიზნის განსახორციელებლად მათ ერთობადაც 5, 10, 20 და 50 გირანკა სტერლინგები ჰქონდათ მომარჩეველი.

გერმანულმა ქიმიკოსებმა გულდასმით შეისწავლეს ნაშვილი სტერლინგებზე ქალაქისა და სახლბაის დაქვემდებარების პროცესები და მოახერხეს გულმოდურად დამტკარებისათვის პროცესები უკან ფულზე. ცალკი სტერლინგების დასტები გულმოდგინედ იყო დაყოფილებული, ამ ერთმანეთში იყო არეული ახალი და ძველი ქალაქის ფული, დასტებში არასოდეს არ იყო ერთი და იგივე ნიშნის ორი ბანკნოტი. გულმოდგინედ იყო მომტარებული აგრეთვე ცალკი ფულის მიმოქცევაში გაშვების გზებზე.

„ოპორტუნა ბერნარდის“ ჩაბარების შემდეგ ინგლისის დაზვერვა დაადგინა, რომ გერმანელები დიდი რაოდენობით უშვებენ ცალკი ინგლისურ ფულს. მიუხედავად ამისა, ინგლისის მთავრობამ გადაწყვიტა დიდი რაოდენობის აველი ვერდი ამ ფაქტობისათვის მათ ეწინააღმდეგებოდათ, სტერლინგებს წინააღმდეგარა ნეიტრალურ ქვეყნებში, განსაკუთრებით კი ჩრდილოეთ ამერიკის სახელმწიფოებში, ახლო და შუა აღმოსავლეთში.

ეს ცალკი სტერლინგები ნაყიბი საშუალოდ იყო იმ ყუხაბარბიან შედარებით, რომლებსაც ჰიტლერებმა ლონდონს უშვებდნენ.

ნაოლონის ბრძანებით...

ცალკი ფულის მოჭრა — ესეც საზოგადოების მიერ იყო, ეს კარგად იცოდა ნაოლონმა. მისი არმიის წინასწარმან ერთად, ცერაოს ქვეყნებში, იგი შედიხედ აარბებდა ცალკი ფულის საბეჭდ საღებულო ტიპებზე. ნაოლონის ბრძანებით, ცალკი ფულის საბეჭდ ტიპებზე შეიქმნა დრეზდენში, ვარსაფი, პოლსი, მოსკოვში, სადაც ამ საქმიანობის გამოყენებულ იყო პიეტროგრადის სახელალო მშენებელი ერთ-ერთი წევრმა.

პიეტელ სამოლო ომის დამთავრების შემდეგ რუსების სენატმა მოახდინა მიმოქცევაში მყოფი ქალაქის ფულის ნიშნების შეცვლა. გამოიქცა, რომ იმავალ მიმოქცევაში მყოფი 882 მილიონი ფულის ნიშნებიდან 70 მილიონი ფრანგების მიერ დაბეჭდილი ცალკი ასაგნაციები იყო.

სალბი ფულის მმართველი

უსსრკარ დროინდელ ყველა ქვეყნის სისხლის სამართლის კოდექსში იყო მხედრ, რომლის მიხედვით, მკარად იხებებდა პირიგება, რომელიც ცალკი ფულის მოჭრას.

მაიკალ საულის მანძილზე ფული მხოლოდ ძირითადი ლითონებისაგან მზადდებოდა. სახელმწიფო, რომელიც ფულს სჭირდა, იფუთავდებოდა დასტრებდა მის წინასა და სინჯს. ფულის ნიშნის ნაღური ღირებულება ყოველთვის ოდნავ უფრო მაღალი იყო, ვიდრე იმ ლითონის ფაქტობრივი ღირებულება, რომლისაგანაც იგი მზადდებოდა—სხვაგანა შეადგენდა 0.7%. „ზაინის ფულად შექმნადას“. ჩაკად ისწარფოდნენ, რომ რავ შეიძლება მტად გადადიდების ეს სახარისო შემოსავლი, სახელმწიფოების მსხვერფიონი სიტყვებითად აუბეჭდნენ ფულს: ამოკრებდნენ მის წინას, ამ ძირითადი ლითონის ნიშნებზე გადკარებების უშვებდნენ ნაყიბებდარბეული ნივთიერებების წარეს.

პიტბორალი ქალბისმქმნელი

1941 წლის 20 მაისს, გერმანიის მეურნეობის მინისტრისა და რაისხანის პრეზიდენტის ფუნქსი კანტინებზე შედგა სახელმწიფო თანობარი, სადაც მიუღებოდა იქნა რეზინების წინადადება, დაფუძნებოდა დიქნოთი საბჭოთა ცალკი ფულის ნიშნების ბეჭდა.

ცნობილია, რომ საბჭოთა ცალკი ფულის ბეჭდა მატობრულ გერმანიის ამ თანობარის მოწვევამდე, ჩერ კიდევ კარგა წინი დრე დაწყეს. ცალკი ფული საბჭოთა კავშირის დამოუკიდებელი ფისტის სახით შემოქმედით და სხვადასხვა ძირითადეულობის, ანტაკარული ნივთებისა და ხელფუნების იწივით ნიშნების შესაქმნელად იყენებდნენ...

როგორც ტეხომა, 28 მაისს ფუნქსი კანტინებზე გამართული თანობარის მაზნის ის იყო, რომ მომავალ საბჭოთა მოქმედებათა დაჯავრებით, ცალკი ფულის ბეჭდის შემდგომი ოპერაციების განხორციელება რაიხის სამეურნეო და ფინანსური ორგანიზაციისათვის გადაეცა.

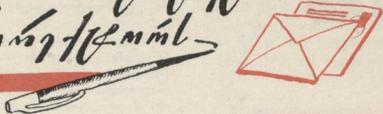
როგორც ცნობილია, დიდი სამაშალო ომის დროს ჩვენს ქვეყანაში გერმანელებმა მიწვევდნენ რაოდენობის გააქვებულ მათ მიერ მოჭრული ცალკი ფული. ეს ვარკები 1947 წლის ფულის რეფორმის ერთ-ერთი მიზეზიც გახლდათ.

სალბისმქმნელი ბრძანებები

1988 წლის 20 ნოემბერს ამერიკის შეერთებულ შტატებში ასოშირებდა პრეტის სახელმწიფო იფუთავდებოდა გააქვებულ ცნობა, რომ დაფუძრებული ვიდენამის ტერიტორიაზე ამერიკის თვითმფრინავები რეგულარულად ყინას ჩრდილოეთგეტანებურ ცალკი ფულს.

ასეთ შესანიშნურ მოქმედებას მხოლოდ ერთი მიზანი აქვს — გამოიწვიოს ვიდენამში ინფლაციის, მოშალის ცემონოფორი, გამოიწვიოს მოსულადილი სინქლებით. ამერიკელი აგრესორები არ თაკოდებენ გამოიწვიონ ნახვის წინააღმდეგ მომარჩევი ფაქტობრივ მკაცრულ შეიძლება და თახებლობა უკუიწვიონ, რომ ცინიზმი აუწინა ამის შესაბამის მთელ მსოფლიოს.

საქართველოს ინტელიჯენციის პარტიკულარი

თბილისი პირველი

პარტიკულარი ინტელიჯენციის, გუშინ გახმაურდა: ვინაიდან გამოქვეყნდა ცნობა, რომ ოცნებურადი და ექთილოლოგის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის შპაია-თარის ფილიალში გამოაკანდა კონკრეტული უფროსი მეცნიერი თანამშრომლის ვანცენტური ადვილის დასაყვებლად, ამ მეცნიერული პოსტის ხელში ჩაგდება მიზნით, დარწმუნებული ვარ, კონკრეტული მონაწილეობა მიღებული ცნობილი და არაცნობილი, პიროვნული და არაპროფესიული განალები მქონე ექთილოლოგები.

მე ბევრი ვიფიქრებ, მთელი დამე არ მეზინა და მივედი ამ დასკვნად, რომ კონკრეტული შემთხვევა ცოდნის გამოვლინებას ხელს შეუშლიდა ვანცენტური ადამიანის, დაიწყო პარტიკულარების მისაღობისკენ, კონკრეტული და ნაწილობრივ-პარტია ჩარევით, დაჩვენა ას, დაბრუნებას და ტენდენციურობას რომ ამ ქონდეს ადვილი, გადაწყვეტილ გამოვლენაში თუ სამი ექთილოლოგის და ავტობიოგრაფია, წინასწარ განცხადებით, რომ მკაცრად რამდენიმე მეცნიერული ნაშრომი, მიმდინარე თეორეტიკულადი, ქარგვითი თუ გიგანური ავტობიოგრაფიით და მკაცრად დაიწყო ოცნება და სამეცნიერო სამუშაო თვითონ განსაჯოს, ვინ არის ოცნების შპაია-თარის ფილიალში ვანცენტური ადვილი მიხვედრისა.

ჩემი ავტობიოგრაფია

მე, ცნობილი ექთილოლოგი მანუჩარ ლორჩაიაშვილი დავიბადე 1925 წელს, პირველ მაისს, ქვანირის რაიონში, სოფელ ზურგეთში, მებაღეობის ოჯახში. პირველდაწყებითი განათლება სოფელში მივიღე. შემდეგ, როგორც წესი, ვაძღვებოდა არაბულს და მუშაობას ვიწყებ ვანცენტურის ფაბრიკის ფაქტორებისა და სადგომის დღეების სამუშაოში, შორეული ბენის თანამშრომლობით. ბენის დე სასწავლებელზე შევედი კულტურული ექვსთაბის კურსებზე სწავლასთან ერთად, მეტყვის სასწავლო ზე ვეყვანებოდი. ამხანაგების რჩევით სწავლა თავი ვაძინებ და დაიწყო მუშაობა ავიაკომპოში, თბილისის კონსტრუქციულ და მშენებლობის სამსახურში, სადაც ვიღებოდა დიპლომს და ერთხელ ამხანაგის უფროსობისმხარე სალონების მოლაგებში-მონაწილეობა სწავლის დათმობის შემდეგ ცნობილი ექთილოლოგ სპირის თევისის რეკომენ-

დაციით, ერთი თვის საგამოცლო ვადით, მნიშვნელოვან თევის მალხაზიში ქანაყისა და ვაიხილოლოგის სექციონერად, სულ მალე მუშაობა დაიწყო ველის აველის საბითუმო-სარეაბილიტაციო კანტინაში, სადაც დაწყების გამო სამი წელი პარტიკულარობა მომსაყეს. პარტიკულარობის დაბრუნების შემდეგ, მეტყვის დამკვეთი, ბაქარზე ასხელო თევისის რეაბილიტაციო ვირჩინე და თავს მალე მივიბრუნე ფაბრიკის მისაღობის უკრადღებში, ვინაიდან სხვა შეთავაზებები შედარებით უფრო ნაშესიან ფასებში ვყიდიდი. ვ. წ. „ციხეას“, ამასთან, ვარ-მოგებათა მოწვევებზე დაუწყებელი სწავლას ვანაგრებობდი და ოცდაათი წლის ასაკში უკვე ვმუშაობდი ავიაკომპოში მოთავსებულ დეკორატიული თევისების მეთოდისტად. 1950 წელს, სამეცნიერო სამუშაოს სხდომებზე ვერ დაიციედი (სიკ) საკანდიდატო დისერტაცია თევისზე — „ხელოვნური ხიზილასი ვანაგრებობა“, თუმცა იმავე წელს, კამათის სიტყვით ვამოვედი თევის ხიზანს ვანაგრებოდი ლია ცის ქვეშ ექთილოლოგი ვანაგრებობდა სახალხო სიმელოზე, ამვე პერიოდში „მებაღეობის“ ფრკულზე გამოვიყენე ჩარევით. „რასტორ დაქვრილი ორის თევის უპირატესობა მეტყვის და ხრამის წლებში ქლორით ვანაგრებულ ციფრის თევისებზე შედარებით“, ამ ნაშრომს ვინაგრებ ვანაგრებობდი ქვანირის საბითუმო-სარეაბილიტაციო სსსულის სტრუქტურით; „თუნდაც მთელი ზღვა და ხელო შპაიათარ, უხველადი ვერსად ნახოთ შპაიათარ.“ ამ ნაშრომისათვის ოცნებურადი უფრო-ინფორმაციის საზოგადოებრივი, წახალისების მიზნით, მიველი ჯილდო დაქვრილი ნიშნის მუშაობის სტრუქტურით. იმავე წელს ვიყიდი ორ-ულანია ოთხი, შევედი მინჯავრის რეაბილიტაციულ მუშაობაში ვანაგრებობდი ევროპის ორგანოზე. იმავე წელს წყნეთში ვაშენე ორსართულიანი ოცნების კეთილ ნაგებობა ვანაგრებოდი და ევლარის კეთილ მონაგრებობდა სასტუმრო აუზი, სადაც მოგაგრებულ თევისები და ახალი ექთილოლოგიური პარტიკულარობა. ამასთან ვიყიდი „ოვლა“ და მისაგებად გამოვლენე ნაგებობა მოსკოლის შოფრის უღებების მოსაგებად. 1955 წელს პარტიკულარობის დათმობის მიზნით მსოფლიო ვეწვიდი ლენინის სარდალს და ამასთან ნაღ ანაგრებობდი, უფაქტორად ვიყიდი დასაწყობებულ სამეცნიერო მასალას, რისთვისაც კვლავ ვანაგრებობდი და ვაგამასაგებად თევისი მონადარ მიმდამობოდი. იქიდან დაბრუნების შემ-

დეგ სტუმრად ვეწვიე ლახვის სასაბიოზო მცხოვრებ მოქალაქე ქლორიაშვილს, ჩემთან საუბარში მან განაცხადა: მცოდარი ის შეხედვება, თითქოს თევისის დამკვეთი წყნეთში ვარ ადვილი; თევისის დამკვეთი შეიძლება მთლიანად ვანაგრებოდი წყნეთში და მტყვის ვანაგრებობდა ტენდენციურობის მიხედვით, წელს ვეყვანი პერიოდში შეიძლება თევისის კერა ამ შემთხვევაში, თუ მცოდარი არის თევისი; თევისი ამ სასტუმროში ვანაგრებობდა, ჩვენს მონაგრებობაში ვანაგრებობდა, ამის გამო დიდად ვეღვრებულა ქლორიაშვილმა ნენარტიკულ პარტიკულარობა გამოქვეყნა მთა წინააღმდეგ, ვინც კლარის ოცნების მონაგრებობის მოწვევდა; მან იქვე განსჯა პარტიკულარობის სისულეს სასწავლო-ეკთილოლოგის რეკომენდებით; „სად ხარ ჩემი, კალხისი და სად ხარ ხიზანული, წლიდან წლიამდე ერთხელ მიმე ჩახახახებოდი.“ ასეთია ჩემი წარმხატვარი ექთილოლოგის სვეტლანა.

ქვიფილი ინტელიჯენციის, თევისი კარგად მოგვხატუნებდა, რომ ექთილოლოგები მეცნიერებად და სოციალურ მოთხოვნის მისაღობისკენ ვაძღვებოდი ჩემი მეცნიერული ნაშრომებზე მეტყვისების სვეტლანა და მუშაობისთვის, ვარ თუ არა უღვლამობის სოციალურ-ეკთილოლოგის ავტობიოგრაფიისა და ექთილოლოგის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის შპაია-თარის ფილიალში უფროსი მეცნიერი თანამშრომლობდა.

პარტიკულარი
მანუჩარ ლორჩაიაშვილი.

გარეკანის პირველ გვერდზე: თბილისი „ივერიდის“ უფრო ოთარ ოთარაძის მიერ. მეორე გვერდზე: რიუს ტბაზე, უფრო თარხან არჩვანიძის მიერ.

მთავარი რედაქტორი გ. ნატარაძე.

სარედაქციო კოლეგია: გ. ნატარაძე, თ. გოგოლაძე (პ/მე, მდივანი), ს. დურმიანი, თ. კლანდიაძე, ვ. კიკნაძე, ა. უსურაშვილი, დ. ნოღია (მხატვარი-რედაქტორი), მ. საყავილი, ი. ტახაშვილი, თ. ჯაფარიძე.

რედაქტორი: გ. ნატარაძე. კორექტორი: თ. თაბორაძე.
 რედაქციის მისამართი: თბილისი, რუსთაველის პრ. № 42, 111 სართ. ტელ.—რედაქციის—99-54-66, პ/მე, მდივანს—99-82-89, განყოფილებების—93-28-42, 99-01-39
 რედაქციის შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდება. უსანი 30 კპ.
 გადაცემა ახსნაობა 9/1-70 წ. ხელმოწერილია დასახელებულ 26/1-70 წ. ქან. ნომ. 70/108/11, ფოტოკოპირის ნაბეჭდი ფურც. 3.
 პერიოდი ნაბეჭდი ფურცელი 4,2 ტირაჟი 47,400. შეჯ. № 72, თ. 01,922.

Ежемесячный общественно-политический и литературно-художественный журнал „Дროш“ (на грузинском языке) Издательство ЦК КП Грузии
 საქ. კ. ც. ინ. გამომცემლობის სტამბა, თბილისი, ლენინის ქ. № 14. Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14.

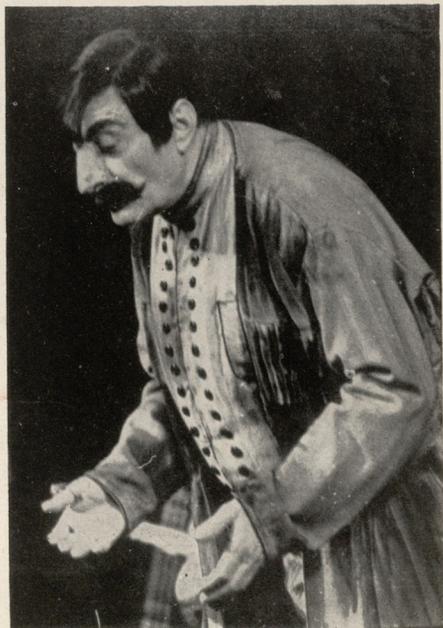

დარბაზი ხალხთა გაქედული მსახიობებს ტაშით ხვდებიან და ტაშით აკი-
ლებენ. მაურებილები იციანი, იციანი მიღო გულით. „აი, თამაშაც ასეთი
უნდა“, — ამ შობებედილებით სტოვებს მაურებილები მარკინიშვილის ოტატრს,
სადაც ეს-ეს არის დამოაგრ და „ძველი ვოდვილების“ წარმოდგენა.

საქვენოდ ცნობილმა მსახიობმა და რეისორმა ვასო გომიაშვილმა ა. ცვა-
რელის „ოინბაზობა“, ა. წერეთლის „ბუტიაობა“ და ქ. ბახტაშვილის „ძველ
სასამართლოში“ ერთ კომპოზიტორად შეკრულ ჩარჩოში მოაქცია და „ძველ
ვოდვილებს“ საერთო სათაურით დადგა სცენაზე.

სექტაქლში უველა მსახიობი უკლებლოვ ოსტატურად ასრულებს თავის
როლს, მაგრამ წარმოდგენის სული და გული მაინც ვასო გომიაშვილია. „ძველ
ვოდვილებში“ ერობულ კიდევ ბრწყინვალეებით აკაფდა რს ნიჭი და დიდო-
ბატობა, რომელსაც ბევრჯერ მოუხიბლავს ჩვენი მაურებილები.

სურათებზე ვასო გომიაშვილი „ძველ ვოდვილებში“

ИНДЕКС 76056

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

